

STUDIUM

Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie
The Journal of BA, MA and PhD Students in History

Volume XII / 2019

STUDIUM

Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie
The Journal of BA, MA and PhD Students in History

Volume XII / 2019

**"The Lower Danube" University of Galați, Romania
Faculty of History, Philosophy and Theology
Department of History, Philosophy and Sociology**

**Address: Romania, Galați, Str. Domnească nr. 111,
code 800.201, room AS 007
e-mail: studium.ugal@gmail.com
website: www.studium.ugal.ro**

SCIENTIFIC COMMITTEE:

**Ion ȘIȘCANU
Cristian Nicolae APETREI
Constantin ARDELEANU
Ovidiu COTOI
George Eugen ENACHE
Mihaela Denisia LIUȘNEA
Cristian LUCA
Silviu LUPAȘCU
Decebal NEDU
Constantin STAN
Arthur Viorel TULUȘ**

EDITORIAL BOARD:

**Editor in Chief:
Oana-Maria MITU**
(*"The Lower Danube" University of Galați*)

**Scientific secretary:
Florin-Daniel MIHAI**
(*"The Lower Danube" University of Galați*)

**Editors:
Ștefan BEJAN**
(*"The Lower Danube" University of Galați*)
Stoica Cristinel POPA
(*"The Lower Danube" University of Galați*)

STUDIUM journal is indexed in international databases such as ERIH Plus; EBSCO; CEEOL; Index Copernicus and DOAJ.

ISSN 2248 – 2164

ISSN – L 2248 – 2164

CUPRINS / CONTENTS

Cronică / *Chronicle*

Tudor UREA

The Ottomans in the Balkans

Otomanii în Balcani 5

Erich Noris SZAKÁCS

„Et erano piú di 60 milia persone con li danari di la cruciata adunati”. Aspecte financiare privind cruciada din anul 1514

Financial aspects concerning the 1514 crusade 15

Corina DOMINTE

Censorship of books in the library of “Ștefan cel Mare” National College from Suceava (1860-1990)

Cenzura cărților în cadrul bibliotecii Colegiului Național „Ștefan cel Mare” din Suceava (1860-1990) 29

Adrian NAE

„Imaginea bolșevicului” în propaganda diseminată de publicația *Basarabia*. Ziarul *nouei vieți românești* în numerele din 1942

“The image of the Bolshevik” in the propaganda disseminated by «Basarabia. Ziarul nouei vieți românești» in its editions from 1942 53

Nicole CACHO

“La Mode” American: A history of the modern American fashion industry (1930s-1950s)

O istorie a industriei americane de modă din anii 1930 până în anii 1950 63

Roxana Georgiana HOLCĂ-NISTOR

Anexarea Ierusalimului (1980). Un nou pas spre amplificarea conflictului arabo-israelian

The annexation of Jerusalem (1980). A new step towards amplifying the Arab-Israeli conflict 81

Paradigme / *Paradigms*

Cătălina PLINSCHI

Confuzia autorității cu violența în scrierile filozofilor sec. XIX-XX

Mistaking authority for violence in philosophical writings from XIX-XX century 87

Salman SIDDIQI

A tale of two tragedies. A historical background and comparative analysis of the Nakba and the Partition

Povestea a două tragedii. Fundalul istoric și analiza comparativă a exodului palestinian și a partiției indiene 95

THE OTTOMANS IN THE BALKANS

Otomanii în Balcani

Abstract: *The paper deals with some aspects of the history of the Balkans under the rule of Ottomans. Undoubtedly the great civilizations (Greek, Roman, Byzantine) left deep traces in this part of Europe. But the Ottoman civilization perfected the Balkan civilization in a completely remarkable way, influencing it as no other civilization did. The word Balkan has a Turkish origin and means “mountain”. Its earliest mention appears in a 14th-century Arab map, in which the Haemus Mons are referred to as Balkan. At the beginning of the 14th century the leaders of various Balkan states fight among themselves for domination in the area, and they don't realize that a new danger appeared in the south. In 1362 the Ottoman Turks conquer Adrianople; this would be the beginning of their conquest in the Balkan Peninsula which will end after a century. The impact of Ottoman Turkish rule upon all sectors of Balkan society was profound. In the Balkans especially the big cities become Islamic, although the Ottoman Empire has a relative tolerance for other religious confessions. This happened as a result of a deliberate forced migration state policy, but also due to the large number of converts to Islam. Under Ottomans the economic life in the Balkans was controlled by guilds. Taxes on production and on commercial activities provided the bulk of the money needed for the Empire's operation. Centuries of Ottoman rule marked the urban landscape of the Balkans as well as the everyday life of the Balkan people. The influence of Ottoman rule is often viewed with hostility, especially in the Balkan world. Sometimes it is about prejudices without a real historical basis or real arguments.*

Keywords: *Ottoman Empire expansion, Balkan economy, social system, Islamic conversion, Muslim, Christians.*

* * *

Countries such as Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Kosovo, Macedonia, Montenegro, Romania, Serbia, and Slovenia, Greece, and Turkey are generally considered to be part of the Balkan region, although these countries are partially or wholly within the Balkan Peninsula.

We open this paper with the words of Andrew Baruch Wachtel who said that “the history of the Balkans is found in the succession of

* MA, “Lucian Blaga” University of Sibiu, Romania; tudor_urea@yahoo.com.

Date submitted: September 1st 2019

Revised version submitted: February 4th 2020

Accepted: February 18th 2020

civilizations that have conquered the region”¹. Undoubtedly the great cultures - Greek, Roman, Byzantine - have left deep traces in this part of Europe. But the Ottoman civilization perfected in a completely remarkable way the Balkan one, influencing it as no other civilization did. “At the end of the twentieth century, people spoke as if the Balkans had existed forever. However, two hundred years earlier they had not yet come into being. It was not the Balkans but «Rumeli» that the Ottomans ruled, the formerly «Roman» lands that they had conquered from Constantinople.”²

The word “Balkan” has a Turkish origin and means “mountain”. The peninsula with this name is certainly dominated by this type of landform - mountains, especially in the west. The Balkan Mountains extend from east to west, from the Black Sea to the Adriatic Sea, through Bulgaria to Albania. The northern limit of the region extends to the Julian Alps and the Carpathians, while the southern limit is represented by the south of Greece. Among these ranges extensive areas of good arable land are relatively scarce, though the valleys of the Danube, Sava, and Vardar rivers, eastern Bulgaria, parts of the Aegean Sea coast, and especially the Danubian Plain are exceptions.

The earliest mention of the name appears in an early 14th-century Arab map in which the Haemus Mons are referred to as „Balkan”. Maria Todorova wrote in her book, *Imagining the Balkans*, that:

*“the earliest mention of the name Balkan known to me comes from a fifteenth century memorandum of the Italian humanist writer and diplomat Filippo Buonaccorsi Callimaco (Philippus Callimachees, 1437 - 1496). (...) In his 1490 memorandum to Pope Innocent VIII, Callimaco wrote that the local people used the name Balkan for the mountain”*³.

The Ottoman State Archives [Başbakanlık Osmanlı Arşivi] preserved the first Ottoman document dated from 1565 which mentions the name “Balkan”. According to Maria Todorova:

*“it has been widely accepted that «Balkan» is a word and name that entered the peninsula with the arrival of the Ottoman Turks. (...) There has been no documented mention of the word from the pre-Ottoman era, despite the fact that Turkic or Turco-Iranian tribes had settled or were passing through the peninsula: the Bulgarians in the late seventh century who created the Bulgarian state, the Pechenegs, Uz and Kumans between the eleventh and thirteenth centuries, the latter playing an important part in Hungarian, Bulgarian, and Romanian history”*⁴.

The Ottoman Empire was one of the greatest, most extensive, and longest-lasting empires in the history of the world.⁵ The Ottoman state was

¹ Andrew Baruch Wachtel, *The Balkans in Word History*, Oxford University Press, 2008, p. 2.

² Mark Mazower, *The Balkans. A Short History*, Modern Library, 2002, p. XXV.

³ Maria Nikolaeva Todorova, *Imagining the Balkans*, Oxford University Press, 1997, p. 22.

⁴ *Ibidem*, p. 27.

⁵ Donald Quataert, *The Ottoman Empire 1700-1922*, Cambridge University Press, 2005, p. 3.

born of the Kayi tribe, which descended from the large family of Oguz Turks. In the second half of the 13th century the Seljuk sultan Alaaddin I gave a territory located in northeast Anatolia, at Sogut, on the border with the Byzantine Empire, as feud to Ertuğrul⁶. From this marginal realm Ertugrul's successor, Osman, took advantage of the existing rivalry between Seljuk Turks, Byzantines, the Il-Khanid Mongol dynasty in Iran, the Tatars of the Golden Horde, and the Mamelukes in Egypt to get out of the tutelage of the Seljuk Sultanate (which was dismantled in ten provinces, one of them being Osman's emirate). His son, Orhan, continued his policy of conquests in the detriment of Byzantium and the adjacent provinces. His brother, Alaaddin, became a state visionary, took a series of administrative, military, and fiscal measures. He established the body of the janissaries – an elite infantry with an initial count of 1,000 people, but constantly growing – and the cavalry. The military power of the Ottomans was highly superior to those of the Byzantine armies and the Balkan states. The Ottoman policy of granting the largest part of the newly conquered territories to the aristocracy secured its full support to the state in the latter's territorial expansion.

At the beginning of the 14th century the leaders of various Balkan states fought among themselves for domination in the area, and they didn't realize that a new danger had appeared in the south. In 1362 the Ottoman Turks conquered Adrianople - Edirne, modern Turkey, the gateway to the Balkans. This was the beginning of their conquest in the Balkan Peninsula which will only end after a century. Serbia was conquered in 1389, Bulgaria in 1396, Constantinople in 1453, Bosnia in 1463, Herzegovina in 1482 and Montenegro in 1499. The misunderstandings present among the Orthodox peoples of the Balkans but also the profound schism between the Western and Eastern Christian favoured the Ottoman Turks in conquering the entire Balkan Peninsula in such a short time. In 1321 Ottoman army corps entered Thrace to help the Byzantines who were attacked by the Bulgarian-Serbian armies. In 1346 Byzantine Emperor John VI of Kantakouzenos offered his daughter Theodora to Orhan Bey in exchange for military aid against Stephan Dusan, the Serbian tsar. In 1352 Suleyman-Pasa reached the Thracian coast, occupied the Byzantine fortress of Tzympe and turned it into a bridgehead that would allow him to conquer the European territories of the Byzantine Empire. Two years later, under the pretext of helping John VI against his son-in-law John V, he conquered Gallipoli and other Thracian territories. The new conquests were transformed into feuds and given to warriors, then massively colonized with Muslim populations. Orhan's descendant, Murad I (1360-1389), reorganized the army, which

⁶ Ertuğrul (died c. 1280) was the father of Osman I. Like his son, and their descendants, Ertuğrul is often referred to as a *Ghazi*, a heroic champion fighter for the cause of Islam.

onward consisted of ordinary infantry (“yeniceri”), irregular infantry (“azapia”), regular cavalry (“spahi”) and irregular cavalry (“akingii”). He also restored conquests in the Balkan Peninsula: in 1361 Adrianople and Didymotichos were conquered, and in 1363 Philippopolis (Plovdiv) in Bulgaria. Therefore in a few years the whole of Thrace and some of Bulgaria were under Ottoman domination. In 1364 the first anti-Ottoman crusade was organized (by the Pope), attended by the King of Hungary, Louis I of Anjou, and the deserters of Bosnia and Serbia. In the battle that took place on the Marita River the Christian army was destroyed. In 1371, at Cirmen, Serbian leaders Vukasin and Ugljesa fell into battle. That year Serbian kings recognized Ottoman suzerainty. By the Treaty concluded in 1373 the Byzantine Empire did the same. In 1382 Thessaloniki was besieged, in 1383 there were incursions in Albania, and in 1384 Bosnia, Sofia, Nis and Serres were conquered. In order to stop the Ottoman offensive a Bosnian Serb-Bulgarian-Bosnian coalition was formed. It was led by Lazarus, who managed to defeat the Ottomans at Plocnik; but in 1389, in Kossovopolje, the Ottomans achieved a brilliant victory, succeeding in conquering Serbia. The new sultan Yildirim Bayezid (1389-1402) conquered Macedonia (1392), the Bulgarian Kingdom of Tarnovo and Vidin (1393) and Thessalonica (1394) and repeated the siege of Constantinople. At the insistent demands of the Byzantine Emperor Manuel II Palaeologus and Pope Boniface IX the Central and Western European states initiated a great crusade against Yildirim Bayezid. The Christian armies, led by Sigismund of Luxembourg, were crushed on September 25th 1396 in Nicopolis. After the victory the sultan attacked Greece and Moreea, conquering new territories. His conquest campaign was stopped by the Mogul leader Timur Lenk, who defeated him in Ankara in 1402. After a period of internal political anarchy (1402-1413) the situation was restored by Mehmed I, also known as Mehmed Çelebi or Kirişçi (1413-1421), who headed for the Lower Danube region: Hungary (1415), Wallachia (1416, 1420), Moldova (1420), succeeding in conquering the danubian cities of Giurgiu, Turnu and Dobrogea. Romanian lands (Transylvania, Moldova, and Wallachia), although they recognized the Sultan's suzerainty, managed their own internal affairs. Montenegro, a country with a mountainous relief that was much too rugged and difficult to manage by the Ottomans, also enjoyed a greater independence from the Ottoman state. The commercial city of Ragusa, today's Dubrovnik, remained both de facto and de jure independent of the Ottoman state.

The descendent of Mehmet I Celebi, Murad II (1421-1451), began a new siege of Constantinople in 1422 and succeeded in bringing the Byzantine state back to being tributary (1424). In 1430 he recovered Thessaly from the Venetians and invaded Transylvania (1432, 1438). At the Pope's request a new crusade was organized under the leadership of the King of Hungary and Poland - Wladislaw Jagello - and the Transylvanian ruler - Iancu of Hunedoara, who had won a series of victories south of the

Danube in the 1443-1444 campaign. After the conquest of several Ottoman cities the Christian armies were captured by the Ottomans in Varna (November 10th 1444) and crushed.

Given that the Byzantine Empire was responsible for the crisis created in the Ottoman state, Murad II made a final attack on Constantinople. But first, he sought to return the rebellious vassals in the Balkans to obedience: in 1446 he initiated a campaign in Moreea; in 1448 and 1450 – one against Skanderbeg, and in 1448 reject suffered a blow to force to reject the attack of Iancu of Hunedoara at Kossovopolje. Mehmed II (1451-1481) conquest the Byzantium who, in order to accomplish this goal, concluded peace treaties with Hungary and Venice gaining control over the Bosphorus by building the Rumeli Hisari fortress on the European coast. After a 54-day siege (from the 6th of April to the 29th of May 1453) the Ottomans, having an army of 50,000 men, managed to enter Constantinople. Considering himself the legitimate successor of the Byzantine emperors, Mehmed II began conquering all the territories belonging to the Byzantine Empire: in 1460 Moreea was conquered, in 1463 Bosnia and Herzegovina, in 1464 Albania, and in 1470 Eubee (Negroponte). The Danube became the northern border of the Ottoman Empire. The Romanian countries, beyond this natural border, were obliged to pay tribute and accept the Ottoman suzerainty. After Bayazid II (1481-1512) conquered Chilia and the White Fortress from Stephen the Great, the ruler of Moldavia, the one that succeeded in extending the conquest to Central Europe was Suleyman Kanuni (1520-1566) or Soliman the Magnificent. He conquered Belgrade in 1521 and defeated the Hungarian armies at Mohacs in 1526. After a series of conflicts with Ferdinand of Habsburg, in 1541 Buda and its surrounding lands was transformed into a “beylerbeylik”⁷. Through a new campaign, in 1543 Soliman conquered several fortresses, including Esztergom, creating Buda Beylerbeylik. Peace between the Ottomans and the Habsburgs ended on June 19th 1547 and the disappearance of the Hungarian state and its division between the two great powers was thusly legalized.

According to Geoffrey Woodward⁸, the impact of Turkish rule upon Balkan society was profound. Most of the aristocracy were killed though a minority was absorbed into the ruling class when, in keeping with Ottoman practice, the sultan took over their lands. In contrast, the peasantry (who worked the land, paid most of the taxes and were liable for military service) were treated much better than before. The peasants will be protected by the new owners of the lands and will no longer be obliged to provide the various

⁷ A beylerbeylik was a large administrative entity within the Ottoman Empire during the 15th-18th centuries.

⁸ See Geoffrey Woodward, “The Ottomans in Europe”, in *History Review* Issue 39, March 2001.

feudal services to which they had been indebted before. Apart from the frontier regions most of the Balkans was spared from the cultural and religious destruction usually associated with armies of occupation. The Christian population of the Balkans was encouraged to convert to Islam. The Ottomans practiced religious toleration and encouraged mixed marriages without forcing the population to convert. That popular freedom in choosing religion can be one of the explanations why the Balkans remained under Ottoman rule for over 400 years.

In central areas of the Balkans the Ottoman conquest brought complete change of social and political life. As a rule, the old aristocracy was removed from power almost everywhere. Nobles retained their land only in Bosnia and Albania, where they converted to Islam. In Bosnia the followers of Bogomilism⁹ had reasons for their conversion as they were equally persecuted by the Orthodox and the Catholic Church. They therefore had religious as well as material reasons for converting to Islam. In almost all areas of the Balkans the Ottomans introduced the “timar” system. This system was based on previous Byzantine practices. Just like the Byzantine Emperor was owner of all lands, in the Ottoman timar system all land was owned by the sultan who was God’s representative on earth. These lands were leased out to knight corps members, who in return undertook to provide troops in proportion to the amount of land held. Peasants worked the land and generated yields for the knights. It is worthy to remark that in the first centuries of Ottoman rule taxation and other levies were usually lighter and more regular than they had been under Christian rule. As the Ottomans never constituted a very large group, the empire’s power was based on an exceptional bureaucratic and military apparatus loyal to the sultan and chosen strictly by meritocratic criteria from a multitude of ethnic groups.

Infantry troops were made of “janissaries”, an army corps made up of slaves. They were recruited from prisoners of war or bought. From the 15th to the 17th century sultans introduced a law called “blood tribes” (“devşirme”) which forced Christian villages to pay a regular tribute consisting of a number of young boys to the Ottoman Empire. These boys were taken to Constantinople, taught by Turks and converted to Islam. The smartest boys were taken to the Palace School and after graduation they were assigned administrative positions throughout the Empire. Between 1453 and 1623 Christian men of Balkan origin accounted for more than half of the great viziers - the highest administrative office in the empire - while only 10% of them were Turks by birth. One of the most noteworthy is Sokollu Mehmet Pasha, born in a family of Bosnian Christians.

⁹ Bogomilism was a Christian neo-Gnostic sect founded in the First Bulgarian Empire by the priest Bogomil during the reign of Tsar Peter I in the 10th century and it most probably arose in what is today the region of Macedonia.

Ottoman authorities seldom exerted pressure on Christians to convert to Islam, although there were fiscal and legal benefits in doing so. From an administrative point of view the empire was divided into “millets”. A “millet” consisted of a single religious confession. Religious leaders had a great responsibility concerning collection of state taxes and maintenance of order within the religious community. The most part of Balkan Christians were Orthodox. In these circumstances they were members of the millet ruled by the Greek patriarch in Constantinople. The taxes they had to pay included *devşirme*. The relationship basis between the inhabitants of different religious millets and the state was the „security pact” or “*dhimma*”. This security pact established that non-Muslims received state protection in exchange for accepting a second-class-citizen status. In the Balkans, the vast majority of non-Muslims were Orthodox Christians, alongside a significant minority of Jews and a few Roman Catholics. Unfortunately, the combination of secular and religious powers invested into the clergy led to corruption, especially at higher hierarchical levels. In the meantime, corruption became endemic. Yet the system of religious communities managed to isolate Christians from Muslims, contributing to the long-term survival of the various Balkan peoples.

The position of Jews in the empire was different from that of Christians, because the Jewish religion lacked the institutional hierarchy that existed in Christian churches. Greek-speaking Jews existed in several towns in the Byzantine Balkans. After the conquest of Constantinople the Ottoman authorities persuaded some Balkan Jews to leave their homes and move to the capital. Good merchants, the Jews dominated the commercial affairs of the Ottoman Empire from the 15th until the 17th century, when they were replaced by Armenians and Greeks. They set up large communities not only in the capital but also in Balkan cities like Thessaloniki, Edirne and Sarajevo.

Even with the relative imperial tolerance many big Balkan cities became Islamic. This happened as a result of a deliberate forced migration state policy but also because of the large number of converts to Islam. Large-scale colonization with Muslims took place on the territories that are today's Bulgaria, northern Greece and Macedonia. Most of the colonizers were nomadic tribes from Anatolia, but also Tatars or Cerchezs from Caucasus. Conversion to Islam provided many advantages, and many local inhabitants were converting willingly. It is noted “that certain ethnic groups, such as Albanians, Bosnians, or Vlachs were more inclined to convert than others, such as Serbs, Greeks, and Bulgarians”¹⁰. One possible explanation could be that because Albanians and Bosnians were the only Balkan peoples already divided between Orthodoxy and Catholicism they

¹⁰Andrew Baruch Wachtel, *op. cit.*, p. 5.

were more willing to accept a new religion¹¹. By the 16th century Islam was already deeply rooted in the Balkan Peninsula, with 70% of Albanians and 50% of Bosnians having converted¹². Between the 15th and 17th centuries urban settlements in the Balkans became more and more Islamic. In the 15th century Muslims accounted for about 20% of the urban population; in the first half of the 16th century Muslims accounted for 40%, and at the end of the 16th century they represented 60% of the population¹³. As in any other part of the empire, Muslims, Jews, and Christians lived together. Although each religious community tended to isolate itself in their own slums, there were no ghettos surrounded by walls in Ottoman cities. In the most cosmopolitan cities of the Balkans mosques, synagogues and churches shared the same space.

Under Ottoman rule, the Balkan economic life was controlled by guilds. Taxes on production and commercial activities provided the bulk of the money needed for the Empire's operation. A quarter of the taxes collected in the urban areas of the Balkans during the peak of the Empire was destined for the Sultan's maintenance, while a half was used for the maintenance of senior officials in the administration. The Balkan economy brought 40% of the state's revenues¹⁴. Women from Muslim and Christian families made woollen woven fabrics in the house. In rural areas women, irrespective of religion, played a central role given that they provided the bulk of agricultural workers. In Albania and Bosnia, Muslim women in the countryside did not wear veils.

Despite some sporadic uprisings Ottoman domination over the Balkans was almost complete from the end of the 15th to the end of the 16th century. The inhabitants of the Balkan Peninsula enjoyed the longest peace period. Paradoxically, peace did not bring prosperity in the long run. Economic conditions remained the same or worsened for most of the Balkan people after the end of the 16th century. An explanation could be related to the state's attitude towards economy, its main concern being stability and not economic growth. At the end of the 16th century the Ottoman Empire had expanded as much as possible, which meant that the army couldn't sustain itself. Also, at the end of the 16th century the Ottoman Empire witnessed an unprecedented demographic explosion and the underperforming economic system did not cope with an increasing population.

An effect of the decline of the Ottoman Empire's power at the end of the 16th century was significant demographic change. Greeks took

¹¹ *Ibidem*.

¹² Karl Kaser, *The Balkans and the Near East. Introduction to a Shared History*, LIT Verlag Münster, 2011, p. 228.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Andrew Baruch Wachtel, *op. cit.*, p. 6.

advantage of the tolerant attitude of the empire and recolonized the Mediterranean coast of Anatolia. These demographic changes also included Serbs and Albanians. At the end of the 17th century Serbs revolted, encouraged by the Habsburg victories against the Ottoman Empire. They migrated from the former central regions of Serbia to the north of the Danube and embedded in a buffer zone separating the two empires.

Centuries of Ottoman rule marked the urban landscape of the Balkans as well as the everyday life of the Balkan people. The Ottomans did not just confine themselves to building mosques, but their presence was marked by public work projects: baths, orphanages, hospitals, religious schools, bridges, inns (“caravanserai”). Up until recent times those who visited almost any part of Bosnia could appreciate the specific feeling that an Ottoman city offers. Unfortunately, the post-Ottoman Balkan states deliberately chose to destroy much of the Ottoman architectural patrimony.

The influence of Ottoman rule is often viewed with hostility, especially in the Balkan world. Sometimes it is about prejudice without a real historical basis or real arguments. Often the poor economic development of the area was put on account of the Ottoman, even though the signs of economic slowdown in the Balkans were recorded long before the arrival of the Ottomans in the area. In fact, the Ottomans would have contributed to the indisputable growth of the Balkan economy by ensuring safe and secure movement of goods and people over long distances. Urban life also underwent an important development under Ottoman domination. The Ottoman administration in Southeast Europe was not a factor for regression, but - through road safety and long-distance trade - contributed significantly to the development of the area.

From a demographic point of view the Ottoman domination of the South of the Danube led to large population movements. Under the official colonization policy called “chirurgün” Turkmen populations were brought from Anatolia and established at strategic points, including in Dobrudja. The local Christian populations were instead moved to Anatolia. The Ottoman Empire favoured but did not impose the spread of Islam in the Balkans; the Turkish language was used in the army and administration but the islamization of the Balkans was not an official policy for the Ottomans.

From a cultural point of view the Ottoman heritage in the Balkans is important and we encounter it in literature, in architecture, in all languages spoken in the Balkan area and even in culinary customs.

**„ET ERANO PIÚ DI 60 MILIA PERSONE CON LI DANARI DI LA
CRUCIATA ADUNATI”. ASPECTE FINANCIARE PRIVIND
CRUCIADA DIN ANUL 1514**

Financial aspects concerning the 1514 crusade

Abstract: *The main target of the study is to identify the way the 1514 crusade from the Kingdom of Hungary (and implicitly Transylvania) was organised from the financial point of view. In order to achieve its main objective, the study analyses the institutions or particulars which provided material aid for the crusade against the Ottoman Empire, and also the methods by which these contributions were centralised and/or sent to the ecclesiastical or lay leaders of the crusade. For this type of analysis we questioned internal and external sources, historical mentions which provide implicit or explicit financial information and also numeral/exact amounts or relative details.*

Keywords: *Holy See, florins, taxes, donation, indulgence, pilgrimage.*

Aspecte financiare generale ale instituției cruciate

Cruciadele, fie că este vorba de începutul lor sau că supunem atenției noastre o perioadă tardivă în privința instituției, a avut ca factor mobilizator apelul la apărarea credinței și a creștinilor care se aflau în pericol. Desigur, după cum am văzut încă din secolul al XII-lea, cruciada are natură defensivă, atunci când încearcă să securizeze frontierele Christianitas, sau ofensivă (din punct de vedere geografic), atunci când optează pentru recuperarea teritoriilor creștine, ocupate în principiu de musulmani, dar nu numai. În funcție de evoluția factorilor considerați periculoși sau abuzivi, care la rândul lor au fost influențați de realitățile economice, politice, belice, de mediu etc., Sfântul Scaun a dirijat rolul și atribuțiile instituției cruciadei. Așadar, avem de-a face cu o evoluție a conceptului de-a lungul vremii, cu aspecte care țin de un conflict natural între tradiție și metamorfoză, între centru și periferii. Transformările la nivelul aspectelor senzoriale, legate de starea și activitatea mundană, cum ar fi statutul celor împotriva era proclamată cruciada cu scop de corijare, extincție sau coerciție, realități politice, geografice sau financiare, nu au deteriorat la nivel eidetic misiunea cruciată: eliberarea teritoriilor creștine, misionarismul creștin și securizarea credinței și a întregului Christianitas.

* PhD Candidate, Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania; norisszakacs@gmail.com.

Date submitted: August 30th 2019

Revised version submitted: February 11th 2020

Accepted: February 18th 2020

Astfel, proiectele de cruciadă se ghidau după modul în care Sfântul Scaun și canonistica în vigoare își construiau modul de raportare conceptuală, având la bază tradiția, căruia îi era adăugat un adstrat ancorat în timp și spațiu. Pentru cazul din anul 1514 nu vom aduce în discuție tradiția ci vom supune analizei adstratul pentru a înțelege funcționarea aplicată a instituției cruciate. Printre elementele indispensabile funcționării cruciadei enumerăm proclamarea cruciadei de către Sfântul Scaun prin emiterea bulei de cruciadă, stabilirea misiunii legate, distribuirea sarcinilor de cruciadă de către legat vicelegaților, ordinelor monastice, dar și autorităților laice. Toate acestea aveau rolul de a pregăti societatea pentru un conflict armat împotriva factorului periculos, în cazul nostru Imperiul Otoman. Astfel, era necesară setarea motivațiilor participării la cruciadă, care includ avantaje spirituale în special dar nu le exclud nici pe cele mundane, prin stabilirea modelelor comportamentale ce marșează pe tradiție: ridicarea *militia Christi* sub forma augustiniană de *bellum justum*. Scopul final al mișcării din 1514 era acela de a stinge focarul de conflict din regiune sau, într-o formulă oximoronică ce caracterizează cruciada în general, de a duce un fel de război pentru pace.

Pe lângă resursele spirituale asigurate de către Sfântul Scaun și de către întregului personal ecleziastic amintit era indispensabilă și susținerea cu resurse umane, în privința strângerii armatei care urma să participe la cruciadă, dar și cele privind armamentul care avea să fie pus la dispoziția participanților. În plus, securizarea rutelor de transport și deplasare, transportul propriu-zis al vastelor armate, întreținerea acestora, care trebuia calculată în funcție de perioada în limitele căreia se desfășurau cruciadele, sau construcția mașinărilor de război implicau un efort financiar considerabil. Toate acestea necesitau o bază financiară stabilă, care putea susține o campanie cu limite temporale nedeterminate. Așadar, în slujba cruciadei au fost puse și mecanisme financiare prestabilite sau adaptate, în funcție de posibilități¹.

Aproximativ aceleași procedee care urmăreau strângerea trupelor pentru cruciadă era aplicată și strângerii de resurse materiale. Biserica face un prim apel pentru a strânge voluntarii, trimițând predicatori să invite fideli să se alăture cauzei. Atât în privința luării sabiei în numele credinței, cât și a contribuției materiale privind cruciada, acestea au ca finalitate aceeași instituție, anume instituția cruciadei. Această instituție era condusă în mod tradițional și constant de Sfântul Scaun. Cei care contribuiau material la desfășurarea cruciadei, primeau indulgențe particulare, raportate la cuantumul ajutorului oferit de fidei, începând cu perioada lui Inocențiu al III-lea². Valoarea taxelor era stabilită de bulele pontificale de

¹ Susan Jane Allen, *An Introduction to the Crusades*, University of Toronto Press, 2017, pp. 1-5.

² Michel Villey, *La Croisade, Essai sur la formation d'une théorie juridique*, Librairie Philosophique J. Vrin, Paris, 1942, p. 135.

cruciadă și puteau să difere în funcție de perioadă. Astfel, pentru prima dată, indulgențele sunt constituite ca urmare a unei contabilizări penitențiale sau devoționale. De pildă, unul dintre tarifele care poate fi ilustrat este datat în perioada lui Clement al V-lea, care printr-o bulă, oferea donatorilor o indulgență de un an pentru suma de un denar. Dacă aceștia plăteau 12 denari, primeau o indulgență pentru 12 ani. Cel care asigura jumătate din suma necesară unui voiaj, primea jumătate dintr-o indulgență pleneră, iar calculele continuau după același raționament³. În acest mod, donația reglementată a devenit una dintre piesele fundamentale ale sistemului financiar al cruciadei.

Instituția votului de participare la cruciadă a servit sistemului financiar amintit, fiind foarte importantă studiarea teoriei acordării dispensei votului. Prevăzut în Decretalii, dispensa a fost acordată destul de flexibil, având ca subiecți pe toți cei care erau incapabili să lupte. Or, toate persoanele care au fost exemptate de participarea propriu-zisă sau fizică la cruciadă, au fost solicitate să participe și să susțină cruciada prin alte mijloace. Renunțarea la votul cruciat a atras după sine consecințe, anume obligația contribuției cu o anumită sumă. Cei care erau astfel scutiți de voiajul armat, erau nevoiți să plătească o compensație reprezentativă, care să poată substitui eforturile fizice propriu-zise și să pregătească un alt individ pentru cruciadă⁴. Această compensație era cerută în virtutea unor obligații către comunitățile de creștini, în care nu toată lumea era capabilă de luptă, fie din rațiuni biologice, fie din cauza unor jurăminte care împiedicau luarea armelor (vezi de pildă votul monahilor). Astfel, uneori este greu de perceput mecanismul de colectare a fondurilor, în grila interpretativă contemporană, unde aceasta ar putea fi percepută ca un abuz financiar sau ca o împovărare, în sensul în care erau nevoiți să achite contribuții și cei care nu își doreau participarea la cruciadă. Aceste interpretări sunt însă anacronice și inaplicabile perioadei cruciadelor. Impozitarea în virtutea susținerii cruciadei nu era altceva decât obligativitatea participării la susținerea unei forme specifice de administrare a Christianitas, în epoca amintită. Această susținere nu era numai de natură financiară, ci incumba toate ramurile specifice conviețuirii umane.

Sfântul Scaun era cel care dispunea de proclamarea cruciadei, având frâiele instituției cruciate și beneficiind de toate mecanismele necesare pentru a pune pe roți un proiect cruciat; administrarea finanțelor cruciadei au fost asigurate în colaborare cu autoritățile laice, încă de la început. Alături de finanțe, autoritățile laice au fost puternic implicate și în organizarea militară și strategică a cruciadei. Astfel, în virtutea ajutorului pe care îl așteptau de la vasali, seniorii, pe fondul relațiilor feudale specifice vremii, apelau la taxe extraordinare, în vederea plecării în expediții. După

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 136.

Ludovic al VII-lea, în 1146, și Henric al II-lea, în 1166, regele Filip August a încercat să stabilească o taxă extraordinară, în timpul pregătirilor pentru a treia cruciadă, numită *dijma saladină*. Aceasta reprezenta o zecime din venituri, acordată pentru cruciadă de către toți fideli non-comatanți, atât laici, cât și eclesiastici. Etimologia denumirii dijmei se leagă de numele celui care a condus trupele musulmane în cea de a treia cruciadă, Saladin, care era atât de cunoscut în vreme încât putea fi considerat *pars pro toto* al inamicilor cruciaților. Până la urmă, regele Franței a fost nevoit să renunțe la *dijma saladină*, provocând o serie de nemulțumiri, născute mai ales din încercarea de a supune taxării și bisericile. Astfel de încercări au avut loc și mai târziu, în perioada lui Ludovic cel Sfânt, când seniorii care plecau în cruciadă erau îndreptățiți să ceară ajutor material din partea vasalilor, sau tuturor subiecților acestora, nobili sau nenobili. Începând cu secolul al XIII-lea, s-a instituit o tradiție cutumiară, în privința dreptului seniorial, care îi îndreptătea pe seniori să ceară o anumită sumă, sau un ajutor material pentru plecarea către Ierusalim, amintită des sub forma *ad subsidium Terrae Sanctae*. Spunem că este vorba despre tradiție cutumiară, căci, în afară de cele amintite mai sus, nu există surse consacrate diplomatic care să stabilească o procedură de taxare *in casus belli*. Dreptul seniorial se baza, în multe cazuri, pe tradiția orală sau culturală, iar probabil diversitatea cutumelor în Christianitas determinau și o diversitate a înțelegerilor de tip financiar⁵.

Singura taxă care a reușit să fie impusă într-un mod legal a fost o dijma strânsă de către personalul eclesiastic. Aceasta avea rolul de a-i ajuta pe regii și seniorii care participau la cruciadă, dar era stabilită și colectată de către papă, care era custodele bunurilor Bisericii⁶. Primele exemple datează din 1187 și 1198, odată cu pontificatul lui Clement al III-lea, respectiv Inocențiu al III-lea. Aceștia au pretins prelaților o contribuție cu o anumită sumă, care urma să fie colectată, fără a fi stabilit cuantumul exact. În 1199, Inocențiu al III-lea a fixat suma la a patruzecia parte din venituri. Mai târziu, un decret pentru cruciadă din cadrul Conciliului al IV-lea Lateran, fixa suma la a douăzecea parte din venituri⁷. Ceva mai târziu, suma a crescut, fiind fixată la o zecime din venituri și primind denumirea sugestivă de decima sau dijma (a zecea parte) eclesiastică/*decima ecclesiasticorum*, *decima Terrae Sanctae*, sau *decima cruciatae*. De obicei, dijma era adunată în perioada fiecărei cruciade sau tentative de cruciadă. Astfel, întâlnim practica în unele regiuni atât de des, încât de-a lungul timpului aceasta ajunge să se înrădăcineze și să se transforme într-un venit eclesiastic constant, chiar și atunci când cruciada nu a fost proclamată; este exemplul Franței între 1247 și 1274. Cardinalul de Ostia, Enrico da Susa,

⁵ Christopher Tyerman, *Fighting for Christendom, Holy War and the Crusades*, Oxford University Press, Oxford and New York, 2004, pp. 134-145.

⁶ Agostino Paravicini Bagliani, *L'universalità del papato da Alessandro III a Bonifacio VIII*, Carocci, Roma, 2001, passim.

⁷ Michel Villey, *op. cit.*, p. 137.

unul dintre cei mai cunoscuți canoniști și glosatori ai Christianitas în secolul al XIII-lea, cunoscut în istoriografie și sub denumirea de Hostiensis⁸, făcând comentarii la Conciliul Lateran și amintind elementele permanente ale cruciadei, consacră un paragraf *vigesime*. Pornind de la acest conciliu, fiecare bulă de cruciadă va aminti despre dijma sau vigesima amintită, iar plata acestora era făcută de către clerici, pentru sponsorizarea expedițiilor către Țara Sfântă, excepție făcând cei care participau personal la expediții. Colectarea dijmei a devenit din acest punct un element constant în cadrul cruciadei. Instituția votului cruciat, care a început să fie depus din perioada pontificatului lui Urban al II-lea, privind recrutarea trupelor și strângerea resurselor, s-a perfecționat în timpul hierocrației lui Inocențiu al III-lea⁹.

Defapt, rafinarea aparatului fiscal, asamblat cu scopul de a susține cruciada din punct de vedere material, s-a consumat odată cu stabilizarea ordinilor de monahi cavaleri și în Europa. Însă, nu toate dintre ordinele de monahi cavaleri au dezvoltat astfel de înclinații¹⁰, deși toate s-au ocupat într-o oarecare măsură de fiscalitate. Trebuie să evităm imaginea generală asupra ordinilor, prin care riscăm să nivelăm activitatea acestora, deși trecutul lor este mult mai variat. De pildă, în vederea funcționării și susținerii cruciadei, numeroase case ale ordinului ospitalier se ocupau exclusiv de activități financiare și fiscale, membrii ordinului fiind asistați de frați converși¹¹. Astfel, aceste unități economice se opun paradigmei caselor ordinului templului de pildă, care era specializat în activități militare, mai ales. Centrele ospitaliere erau asemănătoare unor puncte de colectare a taxelor și impozitelor în care se defășurau activități de management al resurselor colectate¹². Unul dintre rolurile principale ale ordinilor de monahi cavaleri, după metamorfoza cruciată *cismarină*, a fost cel de securizare a resurselor privind subvenționarea eforturilor *transmarine*. Esența activității cismarine a ordinilor de monahi cavaleri era aceea de a optimiza mediul geografic și social, în vederea găsirii celor mai eficiente metode de susținere a proiectelor cruciate. Organizarea lor s-a făcut în așa fel încât cei care locuiau și administrau casele ordinilor amintite să nu consume resursele adunate, decât cu prescripții clare. De aceea, numărul

⁸ Kenneth Pennington, *Dizionario Biografico degli Italiani*, vol. 42, Istituto dell'Enciclopedia Italiana Treccani, Roma, 1993, p. 266; Agostino Paravicini Bagliani, *I testamenti dei cardinali del Duecento*, Società alla Biblioteca Vallicelliana, Roma, 1980, pp. 19-22; online Kenneth Pennington, „Enrico da Susa, detto l'Ostiense” în *op. cit.* (var. e.), [treccani.it/enciclopedia/enrico-da-susa-detto-l-ostiense_%28Dizionario-Biografico%29/](http://www.treccani.it/enciclopedia/enrico-da-susa-detto-l-ostiense_%28Dizionario-Biografico%29/) (30.08.2019).

⁹ Șerban Turcuș, *Sfântul Scaun și românii în secolul al XIII-lea*, Editura Enciclopedică, București, 2001, passim.

¹⁰ Alan Forey, “Recruitment to the military orders (12th to mid-14th century)”, în *Viator*, nr. 17/1986, p. 158.

¹¹ <http://www.treccani.it/vocabolario/converso3> (30.08.2019).

¹² Michael Gervers, “The commandery as an economic unit in England”, în *La Commanderie*, Oxford University Press, 1996, pp. 252, 259.

fraților, a confrăților sau al fraților converși a fost limitat în casele din Europa, în special după pierderea Țării Sfinte¹³. Nu vom insista pe rețelele de case dispuse în teritoriul Christianitas de către ordinele de monahi cavaleri, însă merită subliniat aportul specializării aspectelor financiare, sub umbrela ordinelor de monahi cavaleri¹⁴, care au încoronat modalitatea de acțiune în teren și adaptarea realităților cotidiene la ceea ce însemna complexul aparat cruciat construit de mecanismele teologice și juridice ale vremii.

Realități financiare ale cruciadei din 1514

Pentru a asigura funcționarea proiectului cruciat, cardinalul maghiar Bakócz Tamás a încercat să convingă Sfântul Scaun că era nevoie de ajutor financiar substanțial. Astfel, există consemnări în Veneția, care relatează că înainte să plece, cardinalul maghiar a cerut ajutor financiar de la papă, cerându-i în același timp, însă fără rezultat, legația pentru Germania¹⁵. Dorința cardinalului era cât se poate de firească, Germania fiind un teritoriu cu un potențial uman și material ridicat. Într-un final, cardinalul primește legația pentru Regatul Ungariei, dar și finanțare, însă nu cunoaștem cuantumul sumei, cu care a plecat către regat¹⁶, conform acestei surse. O altă scrisoare, transcrisă de Marino Sanudo menționează suma acordată de papă pentru cruciadă. În documentul care a trecut prin mâna cronicarului, oratorul venețian de la acea vreme scria de la Roma că papa l-a trimis pe cardinal cu suma de 40.000 de ducati ca să pună cruciada în mișcare¹⁷.

Același cardinal, înainte de a pleca din Roma, a fost investit cu prerogative care au avut și influențe și urmări economice și fiscale, tot în numele cruciadei. Astfel, pe lângă cantități precise de resurse monetare sau materiale, inclusiv de muniție și echipament, era fundamentală

¹³ Johathan Riley-Smith, *The Knights of St. John in Jerusalem and Cyprus c. 1050-1310*, Macmillan, London, 1967, p. 230.

¹⁴ Pentru mai multe detalii privind organizarea în teren privind chiar Regatul Ungariei, dar nu numai, vezi capitolul „Finance and estate management” din Zsolt Hunyadi, *The Hospitallers in the Medieval Kingdom of Hungary c. 1150-1387*, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség METEM, Department of Medieval Studies, Central European University, Budapest, 2010, pp. 165-189.

¹⁵ El prima scrive, per non si sentir et non poter cavalcar, non aver potuto andar dal Papa; á mandato il suo secretario con la lettera dil Senato, come diró di soto. E per le lettere di 15, scrive esser stá in concistorio spazá legato in Hongaria, Boemia e Polonia il cardinal Strigonia, el qual voleva etiam la legation di Alemagna e danari dal Papa; non á potuto, tamen si parte subito per Hongaria...; Federico Stefani, Guglielmo Berchet, Nicoló Barozzi (ed.), *Diarii di Marino Sanuto*, Tomo XVIII, Fratelli Visentini Tipografici Editori, Venezia, 1887, p. 532.

¹⁶ Item, come il Papa havia dá legation di Hongaria al cardinal Strigoniense, e si dovea partir e con danari; hora, inteso le nove di turchi contra quel regno, non vol andar etc.; *Ibidem*.

¹⁷ Item, il Papa á a cuor le cose di turchi, e fará legato in Hongaria il cardinal Strigonia hongaro, ch'è li a Roma, el qual andava in Hongaria con ducati 40 milia li ha dá il Papa...; *Ibidem*, p. 415.

asigurarea și aplicarea acelor decizii care să contureze fondul în care se desfășura aparatul economic al cruciadei. De aceea este important să dăm ascultare și izvoarelor care chiar dacă nu oferă strict indici pecuniari sau cantitativi, dezvăluie metodologia prin care misiunea legatară era investită cu organizarea unui sistem economic viabil și constant pe perioada desfășurării cruciadei. În acest context, corespondența dintre Ianus Vitalis Panormitanus și Giovanni Battista Pisoni din Ferrara este ilustrantă. În corespondență nu întâlnim detalii care să ne ajute la vreun calcul matematic privind organizarea cruciadei. În schimb, izvorul dezvăluie informații despre închegarea aparatului economic și de acordare a privilegiilor, autorizate de papa Leon al X-lea. Frâiele acestor sectoare îi erau încredințate lui Bakócz Tamás, care le putea utiliza sau delega la rândul său, personalului considerat corespunzător¹⁸.

Sfântul Scaun nu a fost singura instituție de la care cardinalul sau oratorul regelui Ungariei au cerut ajutor. În repetate rânduri, aceștia au apelat în numele cruciadei la asistență financiară și logistică venețiană. Prezența oratorului Ungariei în *Consiliul venețian*¹⁹ este menționată în izvoarele vremii, care subliniază insistențele pentru necesitatea ajutorului venețian în cadrul cruciadei. Aflăm din izvoare că, Republica nu putea să ofere un împrumut regatului Ungariei, sau asistență militară ori logistică, privind transportul muniției sau chiar al trupelor, din pricina tratatului de pace cu Imperiul Otoman. Există totuși o mențiune documentară care amintește faptul că venețienii au trimis o navă cu muniție, în mod secret, trecută în numele oratorului regatului²⁰.

Au existat mai multe pârghii de strângere și administrare ale resurselor financiare privind expediția împotriva turcilor. Una dintre ele a fost reprezentată de solicitarea ajutorului financiar de la cei care aveau să se alăture mișcării cruciate cu un scop militar activ. Informațiile privind numărul celor înrolați este unul relativ, după cum am arătat deja, deci nici resursele financiare nu pot fi amintite cu exactitate. Unul dintre puținele surse privind strângerea în acest mod a fondurilor pentru cruciadă este

¹⁸ „Thomas sacrosanctae ecclesiae cardinalis Strigoniensis titulo sancti Martini in Montibus legatus universi regni Ungare superioris anno creatur magnoque apparatu ad legationem profiscitur; habitis a Leone X pontifice maximo omnibus privilegiis ac ceremoniis, quibus opus fuerat; quod sciens caesar, ut optimus Divinae fidei miles bellum Turcis per litteras legatum indici hortatur. Hoc igitur consilium plurimum mente volutans Thomas multa privilegia ad religionem attinentia ob id arma capere volentibus concedit ac crucis signo eorum pectora obsignat, quorum multa serica suis manibus confecerat ab eoque signo cruciferos vocari iubet milites, quos nos evocatos crucis appellamus”; Antal Fekete Nagy, Victor Kenéz, László Solymosi, *Monumenta rusticorum in Hungaria rebellum MDXIV*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979, p. 243.

¹⁹ Frederic Lane, *Storia di Venezia*, Einaudi, Torino, 1978, p. 133.

²⁰ “Vene in Colegio l’orator hugaro con lettere di Hongaria, dimandono ajuto contra turchi vol tuor quel regno. Il Principe li disse bisognava fossemo nui ajutati havendo i nimici si vicini a Padoa; tamen, in questi zorni li fo concesso, secretissime, certe monition a conto di quello el dia aver per mandarle a Scardona, e fono cargate sopra uno navilio a nome dil suo orator”; Stefani et alii., *op. cit.*, pp. 532-533.

reprezentată de o scrisoare ajunsă la începutul lunii martie la Veneția, trimisă de către napoletanul Giacomo Pignatello către Collegio dei Savi, și consemnată într-unul dintre jurnalele lui Marino Sanudo. Acesta afirmă că, pentru cruciadă s-au adunat 60.000 de oameni la Buda, care aveau strânși bani pentru cruciadă²¹. Realitățile financiare ale cruciadei din 1514 nu erau însă foarte clare în Veneția. Informațiile au fost formulate mai degrabă sub forma zvonurilor, decât ca rezultat al unor calcule exacte. Același Pignatello afirmă că în *Consiliu* nu s-a discutat această problemă, iar oratorul Veneției în regatul Ungariei nu a trimis vreo știre de două luni.

Informații relative apar și în scrisoarea trimisă către veneția de Hironimo Sagredo, castelanul de Vrana, datată în jurnalul lui Marino Sanudo undeva în luna mai a anului 1514. El ne subliniază că cei 40.000 de oameni adunați cu scopul cruciadei erau nemulțumiți din pricina suspendării acesteia. Cruciații au început să se revolte, ne spune castelanul, pentru că arhiepiscopul de Strigoniu a suspendat cruciada, după ce tot el o proclamase, ca legat al papei. Furia era cu atât mai mare cu cât ajutorul acestora nu era livrat doar prin participarea cu arma în mână la cruciadă, ci și cu prin intermediul angajamentului financiar. Astfel, cruciații erau nemulțumiți și de faptul că își vânduseră proprietățile și bunurile ca să poată participa la un proiect care se anunța promițător, dar care a fost suspendat înainte să înceapă²².

În aceeași ordine de idei, scrisoarea castelanului de Vrana²³ conține detalii prețioase privind împărțirea și canalizarea fondurilor strânse cu scopul susținerii defensivei regatului, dar nu numai. Astfel aflăm că regele a

²¹ "Fo dito nove di Hongaria, per via di todeschi, come li baroni dil regno erano sussitadi et in arme venuti a Buda, et erano piú di 60 milia persone con li danari di la cruciata adunati, et voeano aver il Re, dicendo l'á fato trieva con il Turcho che non dovea far; tamen non é lettere in Colegio di questo, imo é piú di do mexi non si ha nulla di l'orator nostro"; *Ibidem*, p. 323.

²² "Di Ongaria, per uno nobile di questo luogo venuto de li, ho inteso: come havendo il cardinal Sztrigonia preparato una cruciata divulgando do voler andar contra turchi, et havendo conragato de hongari persone 40 milia, adunati che forno et messi in arme, diti hongari dimandono al dito cardinal uno capitano che avesse a governar quell'exercito. Qual cardinal rispose non é tempo di andar contra infideli, recusando darli potesseno seguir la impresa, aliter che intrariano nel proprio paese a meterlo a sacho, dicendo; haverno vendute le nostre possessione et beni per andar a questa cruciata et non volete dar il modo di seguir tal impresa?"; Stefani et alii, *op. cit.*, Tomo XIX, pp. 412-413.

²³ Astăzi Vrana, în Croația. În limba latină, cetatea purta numele de Aurana sau Laurana Arauzona, iar în documentele din cadrul jurnalelor lui Marino Sanudo apare sub forma Urana, fiind plasat în proximitatea celui mai mare lac din Croația actuală, care poartă același nume. Cetatea Vrana are un trecut strâns legat de istoria cruciadelor. Fiind la origini un teritoriu donat ordinului benedictin, mai precis în 1076, în secolul al XII-lea aceasta trece în proprietatea ordinului templier, moment în care așezarea este dotată cu ziduri și turnuri defensive. După dizolvarea ordinului templier, în anul 1312 Vrana a fost preluată de către ordinul ospitalier. Astfel, implicarea cetății în organizarea și desfășurarea cruciadei din anul 1514 nu are loc întâmplător; Thomas Graham Jackson, *The Quarnero and Istria with Cettigne in Montenegro and the Island of Grado*, vol. I, Clarendon Press, Oxford, 1887, pp. 353-354.

impus o taxă numită *angaria*, de un ducat pe foc, care era menit să servească pentru acoperirea necesităților privind războiul împotriva turcilor. Același castelan subliniază că taxele nu acopereau întotdeauna cheltuielile necesare întăririi defensive a regatului, iar uneori erau folosite cu alte scopuri decât cele pentru care au fost adunate. Cert este că după dieta de la Rákos, baronii, pe care castelanul îi denunță pentru conflicte personale și pentru metode nedemne de persuadare a regelui Vladislav al II-lea, care este descris ca *Re tanto fredo, ma catholico*, au reușit să obțină bunăvoința monarhului în privința dublării taxei amintite. Astfel, cuantumul taxei a fost dublat, însumând doi ducați pe foc, care sunt împărțiți și canalizați către diferite sectoare. Astfel, primul ducat era divizat în trei părți: prima parte era cedată regelui, mai precis pentru asigurarea resurselor alimentare ale acestuia, dar și pentru alte detalii legate de desfășurarea vieții cotidiene; a doua parte era colectată și trimisă cetățitorilor de la marginea regatului, în vederea fortificării acestora, ele fiind amplasate în teritorii cvasi-permanent supuse asediilor sau jafurilor; a treia parte se colecta în virtutea întreținerii unei herghelii de o mie de cai, într-un mod perpetuu, pregătiți în orice situație, la curtea regală. Al doilea ducat era rezervat întreținerii a 8000 de cai, care să fie împărțiți în două corpuri, unul amplasat la Buda și format din 4000 de cai, iar celălalt staționat la Zagreb și format din cealaltă jumătate a cailor²⁴.

În privința stabilirii taxelor în regatul Ungariei, puse în slujba susținerii cruciadei, trebuie amintită *imposition per fuogo*, sau un impozit pe foc. Acest tip de taxă era impus tuturor spațiilor de habitare a unei familii sau mai degrabă a unor grupuri de familii, des întâlnite în Evul Mediu. Acest tip de impozitare putea fi impus pe o perioadă determinată (de pildă de-a lungul desfășurării cruciadei), sau solicitată în situații specifice. Valoarea ei varia în funcție de împrejurări și necesități, dar și în funcție de potențialul financiar al diferitelor regiuni. În regatul Ungariei taxa pe foc a fost solicitată în timpul cruciadei, fiind menționată de către oratorul venețian în regatul Ungariei, Antonius Surianus, într-un document datat în 13 mai 1514. El menționează că valoarea taxei se ridica la 5 ducați

²⁴ „Et ancora, hasso una consuetudine in Hongaria che li popoli, a li bisogni de guerra contra infideli, se meteno tra loro una angaria di uno ducato per fuogo, e manco secondo et bisogno de la guerra, e questi tal danari solevano mandar al suo Re; et perché al presente hanno uno Re tanto fredo zercha el governo del reame, ma catholico, e si lassa governar da li so' baroni come lor voleno, ita che tal danari brancavano, et mostrando esser in discordia non li spendevano a li bisogni, ma piú presto li usurpavano fra loro; vedando questo, hanno facto li homeni grandi dil regno una congregatione, e terminono far uno capitano tra loro e acrescer l'angaria il doppio, zoé pagar ducati do per fuogo, e li danari si parta; el primo ducato in tre parti, una al piato dil suo Re per el suo viver, l'altra per fortifichar le terre di soi confini, la terza per tener cavalli mille continuamente a la corte del Re; et di l'altro ducato tenir cavalli 8000, zoé 4000 da Buda in suso, et 4000 da Zagrabia in zoso, zoé versi la Schiavonia”; Stefani et alii., *op. cit.*, pp. 412-413.

per foc, dar amintește și situația financiară precară privind organizarea cruciadei în regatul Ungariei²⁵.

Problemele financiare privind organizarea cruciadelor au fost constante de-a lungul vremii, mai ales că sistemul fiscal era non-uniform, fiind mereu modelat în funcție de potențialul financiar al diecezelor sau diferitelor regiuni. Lipsurile, sau mai degrabă spus, disproporționalitatea dintre proiectele cruciate și resursele reale disponibile și indispensabile pelerinajului armat, au creionat de-a lungul secolelor o imagine de perpetuă criză și urgență privind strângerea fondurilor. În câteva situații viziunile distopice erau susținute, rezultatele câtorva cruciade fiind nesatisfăcătoare, sau chiar dezastruoase, în alte situații indisponibilitatea financiară pare să nu fi fost problema principală, sau situația să fi fost mult mai promițătoare, comparativ cu discursul regăsit în izvoarele vremii. Cruciada din anul 1514 s-a înscris realmente în categoria proiectelor cruciate nefinanțate corespunzător²⁶, situație rezultată dintr-un cumul de factori expuși mai sus, iar Transilvania a susținut cu greu nevoile financiare ale acesteia²⁷. Există câteva izvoare contemporane cruciadei, care ilustrează precaritatea mobilizării financiare, care era fundamentală. De pildă, Várdai Ferenc, episcopul Transilvaniei îi scrie din Tășnad²⁸ lui Végedi Imre, locțiitorul acestuia, în 11 mai 1514, pentru a-i cere bani în vederea publicării bulei de cruciadă. Episcopul amintește că este nevoie de 2000 de florini *pro redemptione bullae*, cerându-i locțiitorului să trimită urgent 1000 de florini și îndemnându-l să ia legătura cu Drágfi János, pe care îl recomandă ca persoană de încredere²⁹. În cazul în care nu poate trimite din vistierie 1000 de florini, atunci să trimită mai puțin sau să roage cunoscuții pentru un împrumut, urmând ca obiecte din cadrul inventarului liturgic să fie date în zălogire³⁰. Scrisoarea subliniază cât de importantă era circulația banilor și menținerea unei economii bune, care putea ajuta sau încurca bunul mers al cruciadei. De aceea, episcopul insistă pe urgența situației și apelează chiar la împrumut, în cazul în care resursele cerute de acesta nu erau disponibile.

²⁵ „...Come l'imperador era stato a Viena et che li in Hongaria era sta posta una imposition di ducati 5 per fuogo, e questi danari li vol per l'impresa de Italia et comesi dieno abocar con il re de Hongaria...La cruciata messa nel regni di Hongaria, non si traseva molti danari”; Stefani et alii., Tomo XVIII, p. 240.

²⁶ Gábor Barta, *Keresztesek áldott népe*, Móra Ferenc, Budapest, 1977, pp. 10-19.

²⁷ Gábor Barta, Antal Fekete Nagy, *Parasztháború 1514-ben*, Gondolat, Budapest, 1973, pp. 55-57.

²⁸ Tasnád (magh.); astăzi în jud. Satu Mare.

²⁹ „Duo milia florenos pro redemptione bullae, quos miseras, urgente necessitate ad unum omnes expendimus. Quo factum est, ut pro bulla neminem mittere potuimus. Obtulit se modo occasio et comoditas expetenda pro expeditione bullae mittendi. Magnificus dominus et frater noster Ioannes Dragfy duodecimo die proximo futuro in urbem profecturus est, cui negotium omne committere tuto possumus. Nec est alius, cui securius conficiendum credi possit”; Antal Fekete Nagy, Victor Kenéz, László Solymosi, *op. cit.*, p. 71.

³⁰ „Casu autem quo mille florenos integre mittere non possis, si paulo minus poteris, puta quingentos, sexingentos vel septingentos, hos saltem mittas[...]. Sollicites amicos tuos, qui, uti premisimus, habebunt a nobis loco pignoris vasa argentea”; *Ibidem*, p. 72.

Astfel, fiind vorba de finanțarea cruciadei, adică de resurse financiare puse în slujba cruciadei, episcopia putea să gireze în cazul unui împrumut inclusiv cu inventarul liturgic sau cu alte obiecte prețioase deținute de aceasta.

Un izvor fundamental în privința organizării cruciadei în ansamblu este reprezentat de bula de cruciadă *Sacerdotum non solum princeps*, care a fost ignorată inexplicabil de către istoricii care au studiat tema cruciadei din anul 1514³¹. Detalii legate de încheierea financiară a cruciadei există încă din anul anterior mișcării. Astfel, detalii sunt oferite de bula de cruciadă din 3 septembrie 1513. Papa Leon al X-lea a însărcinat atât dimensiunea ecleziastică, cât și pe cea laică cu susținerea luptei împotriva turcilor, stabilind contribuțiile necesare pentru obținerea indulgențelor plene. Studiul bulei de cruciadă în vederea stabilirii detaliilor financiare, atât cât ne permite sursa este fundamentală mai ales în contextul în care lipsesc cu desăvârșire studiile privind organizarea financiară a cruciadei.

Astfel, bula de cruciadă a stabilit pentru început faptul că obținerea indulgențelor era deschisă creștinilor de orice vârstă sau sex. În eforturile privind susținerea materială a cruciadei sunt incluse mănăstirile, centrele religioase, dar și centrele ordinelor mendicante de ambele sexe. Abații și abatesele, precum și ceilalți locuitori ai teritoriilor din care cruciada urma să își tragă resursele, sunt așteptați să trimită un cruciat la zece oameni sau să asigure suma necesară pregătirii unui războinic și să contribuie la acoperirea necesităților militare din cadrul expediției printr-un stipendiu, în urma căruia aceștia vor dobândi indulgența și iertarea păcatelor³². Legatul din coasta papei, dar și vicelegații acestuia aveau datoria să se asigure de contribuția fiecărui sector al societății la susținerea cruciadei, fie că e vorba despre participarea în mod direct, cu arma în mână la expediția militară, indiferent de vârstă, sex, ocupație sau statut social, fie de înarmarea și asigurarea unui stipendiu care să acopere nevoile cruciaților, în funcție de posibilități. Tot legatul și vicelegații erau responsabili și de distribuirea indulgențelor pentru participarea directă sau indirectă la cruciadă. Astfel, după data publicării bulei, din rândul prelaților Bisericii Romane, cardinalii, patriarhii, arhiepiscopii și episcopii erau însărcinați cu trimiterea a câte 10 oameni pentru a participa la cruciadă sau cu contravaloarea materială care să asigure posibilitatea de participare la cruciadă. Regii erau solicitați să trimită câte 100 de oameni, în timp ce

³¹ *Ibidem*, p. 35-54.

³² "Et ut omnis etas et sexus ac cuiuscumque professionis hominos sancte huius indulgentie participes esse possint, volumus etiam, quod si monasteriorum et aliorum etiam religiosorum locorum etiam mendicantium ordinum utriusque sexus presidentes conventus seu persone pro singulis decem ex eis unum bellatorem vel pecuniam pro uno bellatore iuxta ordinationem predictam miserint vel contribuerint ad premissam expeditionem et ei stipendia necessaria pro statuendo tempore ministraverint – ut prefertur – decem persone predictae, pro quibus talis mittetur et etiam ipse missus pari indulgentia et peccatorum remissione perfruantur"; *Ibidem*, p. 39.

principii și fii regilor erau datori să trimită 10 oameni, sarcină ce revenea și soțiilor principilor și ale fiilor de regi. Ducii, marchizii, comiții și vicecomiții alături de soții urmau să trimită câte 10 oameni; același număr de cruciați a fost solicitat și maestrului general al ordinului teuton din Prusia, care în acel moment era Albrecht de Prusia, maestrului de Livonia (*Landmeister*), Wolter de Plettenberg³³, dar și celorlalți lideri ai ordinului amintit. Ceilalți eclesiastici sau seculari care aveau statut social sau financiar precar, erau însărcinați să formeze grupuri de câte zece oameni sau mai mulți, în funcție de posibilități, să înarmeze un cruciat și să îi asigure resursele necesare participării la expediție³⁴.

Cruciada clasică, dar și ecurile tardiv medievale ale acesteia au reprezentat, fără îndoială, o formă de organizare și disciplinare administrativă, militară, financiară, dar și canonică și juridică a Creștinătății. Șabloanele cruciadei au fost aplicate, în funcție de posibilitate, tuturor proiectelor cruciate. Deși pentru funcționarea cruciadei era necesară o concordanță canonică și juridică, una militară și strategică, dar și financiară, instituția cruciadei nu a reușit să uniformizeze în totalitate aplicarea șabloanelor amintite. Realitățile și potențialul diferitelor părți ale Creștinătății au împiedicat perfecta potrivire dintre participanți, astfel mișcările având și rezultate de obicei relative. Grilei proiectelor cruciate a fost supus și Regatul Ungariei și teritoriul transilvan, care au cunoscut reale dificultăți în găsirea resurselor financiare corespunzătoare susținerii unui proiect cruciat.

Contribuție financiară era așteptată așadar din partea tuturor celor care nu puteau participa direct la mișcarea cruciată. Astfel, era așteptat aportul financiar al *omes et singuli medici, aromatarii, cerdones, sutores, carnifices, ferarii et fabri, lignarii, carpentarii, machinarum directores et cuiuslibet artificii in metandis castris opportuni artifices, apothecarii et mercatores medicinas*³⁵. Acestora li se cerea să contribuie cu *consilium, auxilium vel favorem*. Mai mult, atât eclesiasticilor, cât și secularilor care

³³ Robert Albinus, *Lexikon der Stadt Königsberg Pr. und Umgebung*, Leer, Verlag Gerhard Rautenberg, 1985, p. 371.

³⁴ "...qui ad hanc sanctam expeditionem thesaurarii proventuum predictorum alieque persone per dictum legatum vel eius subdelegatos disposite et ordinate ac etiam ipsius legati familiares et comites et post diem publicationis presentium videlicet sancte Romane ecclesie cardinales, petriarche, archiepiscopi, episcopi decem, reges centum, principes et filii regum ac eorundem principum et filiorum regum uxores decem, duces, marchiones, comites et vicecomitum uxores ac magistri generalis domus Theuthonice in Prussia ordinis sancte Marie necnon etiam magister Livonie ac etiam omnes magistri aliarum quarumcumque militiarum decem, de eis inferiores persone ecclesiastice et seculares adeo pauperes, ut singuli singulos mittere nequeant, convenientes invicem in huius modi numero decem vel maiori – prout eorum possibilitas exiget – committentes unum bellatorem – ut prefertur – pro omnibus mittentes ac etiam missi vel si eedem persone superius nominate milites seu bellatores – ut prefertur – mittere non valuerint et pecunias pro totidem mittendis contribuerint in locis deputatis, prefatam indulgentiam consequantur"; Antal Fekete Nagy, Victor Kenéz, László Solymosi, *op. cit.*, p. 40.

³⁵ *Ibidem*.

aveau venituri egale sau mai mari de 200 de florini pe an, de la vasali sau locuitori ai domeniilor lor, li se cerea o contribuție de 2 florini. Cei care aveau proprietăți sau bunuri în valoare de 300 de florini erau invitați să ofere pentru cruciadă un florin și $1/3$ dintr-un al doilea. Dacă posibilitățile financiare ale contribuabililor erau precare sau proprietățile și bunurile lor nu atingeau un prag de 60 de florini, aceștia se vedeau nevoiți să ofere pentru proiectul cruciat $1/6$ dintr-un florin. Pentru strângerea fondurilor, aveau să fie trimiși trezoreri, care aveau rolul de a strânge și a stoca în cufere contribuțiile *in pecunia vel in bonis*³⁶.

Aspectele financiare ale cruciadei au jucat un rol fundamental în pregătirea și evoluția proiectelor cruciate de-a lungul secolelor. Deși dimensiunea financiară nu a fost singurul impediment în calea atingerii obiectivelor cruciate, lipsa resurselor bănești afecta direct toate celelalte componente lumești ale planurilor cruciate. Astfel, fie că a fost vorba de împrumuturi, donații, taxe noi sau taxe majorate, potențialul financiar al unei mișcări cruciate a determinat direct proporțional dimensiunea cruciadei. Exemplul Regatului Ungariei ilustrează dificultatea cu care au fost strânse fondurile necesare pentru demararea proiectului cruciat³⁷, în contextul unei economii în care moneda a început să joace un rol tot mai dinamic, distanțându-se ușor de practica tezurării ei, în favoarea schimbului. Plățile monetare apar tot mai frecvent, în comparație cu perioada cruciadelor clasice unde, neexistând încă șabloane clar determinate, mișcarea reprezenta un amestec, cu proporții variabile, de gândire în perspectivă, planuire și bună administrare, dar și oportunitism și disponibilitate înspre adaptare. Astfel, calculele devin tot mai rafinate, iar lipsurile, în virtutea unei experiențe vaste, tot mai facil identificabile.

³⁶ „Persone ecclesiastice seu seculares regnorum et dominiorum predictorum vel in illis habitantes vel pro tempore existentes, que videlicet vasallos et in redditibus annuis duecentos florenos auri aut amplius habentes et uxores eorundem secularium florenos duos, que vero in facultatibus et bonis valorem tantum trecentorum florenorum habuerint, unum florenum auri et alii tertiam partem floreni, si vero adeo pauperes fuerint, ut in bonis sexaginta florenos similes non habeant, sextam partem unius floreni seu quantum ipsi legato, thesaurariis et personis per ipsum legatum deputandis videbitur, persolverint seu in cippis aut capsis seu cistis ad huius modi proventus colligendos deputandis cum effectu in pecunia vel in bonis in sancte expeditionis huius modi subsidium iuxta eius ordinationem et non in alios usus convertendos...”; *Ibidem*.

³⁷ A se vedea, de pildă, maniera în care au participat cu asistență financiară orașele italiene și nu numai în vederea susținerii cruciadei din anul 1456, condusă de Ioan de Capistrano și Ioan de Hunedoara. Cucerirea Constantinopolului a jucat un rol important în dimensiunea eschatologică a vremii, fapt care a provocat și o reacție mai fermă din partea regatelor și principatelor occidentale. Pentru implicarea financiară a genovezilor, care erau printre principalii asistenți financiari și în privința asigurării flotei de transport și luptă a se vedea Steven Epstein, “Quattrocento Genoa and the legacies of crusading”, în Norman Housley (ed.), *Converging and Competing Cultures*, Routledge, London and New York, 2017, pp. 134-136.

Corina DOMINTE*

CENSORSHIP OF BOOKS IN THE LIBRARY OF “ȘTEFAN CEL MARE” NATIONAL COLLEGE FROM SUCEAVA (1860-1990)

Cenzura cărților în cadrul bibliotecii Colegiului Național „Ștefan cel Mare” din Suceava (1860-1990)

Abstract: *This paper aims at presenting the acts of book and document censorship within the library of «Griechisch-orientalische kaiserlich-königliche Obergymnasium in Suczawa», the first high school from southern Bukowina, founded by imperial decree on the 30th of June 1860, in which German was the tuition language, today known as Colegiul Național “Ștefan cel Mare” from Suceava. This study is based on original archive documents, previous studies on the topic and documents from the school library. Relying on historical research approaches, the phenomenon of book censorship is analysed during all political regimes that succeeded in the nearly 160 years of existence of the school library. The paper points to the restrictions imposed during the Austrian rule (1860-1918), the cleansing and even total destruction of the most valuable books belonging to the Romanian heritage during the totalitarian regimes after the Great Union of 1918, the reorganisation of the special collections, the restriction of the public accessibility to certain titles. This paper, alongside previous ones on the same topic, is meant to contribute to the understanding of the complex phenomenon of censorship in Romanian libraries.*

Keywords: *Bukowina, secondary education, Romanian books, cultural policy, Habsburg, interwar, Communist.*

* * *

Introduction

The censorship of the written word emerged at the same time as Gutenberg's invention and has manifested itself in different forms throughout the centuries, varying according to the political regime in power. After the Second World War, and especially after the abolition of the monarchy on the 30th of December 1947, censorship in Romania reached a peak with its full impact still being unknown.

The library of the first high school in southern Bukowina – “Griechisch-orientalische kaiserlich-königliche Obergymnasium in

* PhD Candidate, “Ștefan cel Mare” University of Suceava, Romania; corina_dominte@hotmail.com. Acknowledgements: The English translation was made by Mrs. Elisabeta Bucaciuc-Mracica, teacher at „Ștefan cel Mare” National College in Suceava.

Date submitted: September 12th, 2019
Revised version submitted: February 16th 2020
Final draft accepted: February 18th 2020

Suczawa”, today Colegiul Național “Ștefan cel Mare” [“Ștefan cel Mare” National College], founded by imperial decree on the 30th of June 1860 – faced the phenomenon of censorship during its almost 160 years of existence.

As far as we are concerned, although all libraries in Romania were checked and verified after 1944 evidence regarding the cleansing of these cultural establishments is still relatively slim 30 years after the fall of the communist regime. The bulk of published works refers to organisational data or “censorship of literary works, and more rarely to that of the press or other forms of public events”.¹

The issue of eliminating books from loan sections was tackled by Liliana Corboca in a paper entitled *Controlling Books. Censorship of Literature in Romania during the Communist Regime* (2014, București: Cartea Românească), and in the monography *Cleansing of Books in Romania* (2010, București: Tritonic); the same author published unusual evidence, representative for the process of book publishing cleansing between 1944-1964. In 2000, Paul Caravia published *Forbidden thinking. Censored written works. Romania 1945-1989* (București: Editura Enciclopedică). Studies related to the process of cleansing libraries were presented by Ionuț Costea, István Kiraly and Doru Radosav in *Secret Fund. Fond “S” special – Contributions to the History of Library Secret Funds in Romania. Case study. Central University Library “Lucian Blaga” Cluj-Napoca* (1995, Cluj-Napoca: Dacia) and by Carmen Bădură in the paper *Censorship in the Libraries from Iasi during the Communist Regime. Case Study – Books in the Secret Fund of the County Library “Gheorghe Asachi” Iasi and the Central University Library “Mihai Eminescu” from Iasi* (2015, Iași: Historia Universitatis Iassensis VI, 243-275). In 2013 Roxana Băluță received her Ph.D. with a paper entitled *Censorship in the Central University Libraries in Romania during the Communist Regime* at the University “Babeș-Bolyai” from Cluj-Napoca.

Restrictions imposed on the Library during the Habsburg rule (1860-1918)

The policy of book purchase for the libraries from the secondary schools in the Austrian Empire was very strictly controlled by the government from Vienna. Decree nr. 315 from the 12th of July 1875, followed by decision no. 13456 from the 3rd of January 1882 forbade books which could have degraded respect for religion, attachment towards the dynasty, patriotic feelings and respect for state institutions. The purchase of books was made with approval from the teaching staff, according to the needs put forward by each of the school teachers, according to article 55

¹ M. Petcu (coord.), *O cronologie a cenzurii în România [A chronology of censorship in Romania]*, Tritonic, București, 206, p. 7.

from the organisational plan of education in the Austrian Empire, enforced on the 15th of September 1849 and implemented between 1851-1857.² “Trustworthy” students were exceptionally allowed to access books from the teachers’ library, only with the permission of the headteacher³, and the students’ readings were established during conferences of the teaching staff and had to be periodically assessed by the teachers, “in written form as well”.⁴ Book purchases and donations were supposed to be published in the school’s yearly book. Beginning with 1875, all the secondary schools from the Austrian educational system were obliged to publish the source of the purchase as well, according to ministerial decision nr. 8710 from the 9th of June.⁵

The library of the first high school from southern Bukowina – The Greek-Oriental Upper Secondary Gymnasium from Suceava – was organised and run between 1860-1866 by the first school principal, dr. Josef Marek, teacher of classical studies. It was Dr. Marek who made the first book purchase in 1860, by “telegraph order” from Vienna, as in Suceava there “was no library” and in Cernăuți all the “necessary teaching materials” were out of stock on the 16th of September.⁶

At the conference of the teaching staff which took place between the 18th and 30th of October 1860, the list of necessary teaching books for the first year of academic activity of the new establishment was submitted for approval. Drawn up by headteacher Marek together with the school teachers, the list of 48 book titles necessary for the study of the subjects in the curriculum was to be approved by the Court in Vienna.⁷

For the study of the Romanian language, the first Romanian teacher, catechist Constantin Andrievici, asked for 71 titles of Romanian books: 16 of them were from the “religious, church domain”, 9 titles

² E. Popovici, *Din istoricul Liceului Ștefan cel Mare din Suceava. 1860-1935* [From the History of Ștefan cel Mare High school from Suceava, 1860-1935], Societatea Școala Română, Suceava, 1935, p. 25.

³ Consiliul școlar al țării Bucovina (1806, 1896), *Legi disciplinare pentru Școalele Medii ale Bucovinei* [Disciplinary Rules for Middle Schools in Bukowina], Cernăuți, Tipografia universității R. Eckhardt, 1918, 8 [original] from Suceava County Service of National Archives, *Liceul ”Ștefan cel Mare” Suceava* Collection [further on: SJAN, LSCM], dos. 1/1922, f. 312.

⁴ Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, ”Erllass des Ministers für Cultus und Unterricht vom 3. Jänner 1883, Z. 13456 ex 1882” [Decree of the Minister of Cults and Teaching Service] in *Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. Jahrgang 1883* [Orders of the Ministry of Cults and Teaching Service. Year 1883], Verlag des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht, Wien, 1883, p. 6.

⁵ F. Grassauer, *Handbuch für österreichische Universitäts- und Studien-Bibliotheken sowie für Volks-, Mittelschul- und Bezirks-Lehrerbibliotheken* [Handbook for Austrian Universities and Study Libraries As Well As for Public Libraries, Secondary School Libraries and District Teacher Libraries], Verlag von Carl Graeser, Wien, 1883, p. 18.

⁶ E. Popovici, *op. cit.*, p. 24.

⁷ F. Grassauer, *op. cit.*, p. 194.

belonged to the domain of “morality, especially for young learners”, 9 were “secular history” titles, 4 “geographical” ones, 15 titles were volumes of poetry, 3 philosophical ones, 4 of “physics and natural history” and 7 “linguistics and grammar books”.⁸ Of those submitted only 4 titles were accepted: *Lexicon* by Baritiu, *Lexicon* by I. Eliade, *German-Romanian Grammar* by V. Ianoviciu, *Grammar* by Munteanu. As the Gerold's Sohn bookshop from Vienna had none of the requested Romanian titles and Winiarz bookshop from Cernăuți only had one, headteacher Marek asked teacher Andrievici for another list of book titles for the study of Romanian, and this time it was drafted in German.⁹ The new, ampler catalogue, drawn up by Constantin Andrievici in Romanian, and put forward during the conference of the teaching staff that took place between January 28th and February 9th 1861, comprised 124 titles of Romanian books, listed under two headings: 54 books aimed at “promoting the study of Romanian during the four years of lower gymnasium” and 70 “meant to widen the knowledge of Romanian language and literature at the upper gymnasium classes”.¹⁰ Besides fables, ballads and poetry by Alecsandri, Văcărescu, Asachi, Bolintineanu or Anton Pann, on Constantin Andrievici's list one can find Lexicons and grammar books by Ianovici, Munteanu and Bellissimus alongside the request for purchasing Kogălniceanu's *Yearly Books, The History of Țara Românească and Moldova*, illustrated with portraits of Moldavian and Romanian rulers in two volumes.¹¹

Because of the existing situation, the library with Romanian books for the students of the gymnasium from Suceava was housed in Constantin Andrievici's own home.¹² His initiative benefitted from the support he got from authors and printing houses from the Romanian Principates in the form of “books and publishings for the Romanian schools and libraries from Bukowina”, in the wake of the appeal launched by the Romanian government in 1861.¹³ The book collection in Romanian was clandestine at first, being very popular among “the studious youth” on Sundays and on religious holidays. Having been promoted to the position of professor of morale and dogma at the Greek-Oriental Theological Institute from

⁸ C. Morariu, *Biografi'a lui Constantin Morariu Andrieviciu, fostu profesoru ord[inariu] de teologi'a morala la institutululu teologicu din Cernautiu scrisa de Unu adêncu stimatoriu a dênsului [Constantin Morariu Andrievici's biography, former teacher of theological dogma at the Theological Institute from Cernautiu compiled by one of his admirers]*, Tipografi'a "Aurora" P. A. Todoranu, Gherl'a, 1889, pp. 16-20.

⁹ *Ibidem*, p. 26.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 27-35.

¹¹ *Ibidem*, p. 25.

¹² *Ibidem*, p. 37.

¹³ I. Nistor, *Istoria Bucovinei [The History of Bukowina]*, Humanitas, București, 1991, p. 149.

Cernăuți in 1869¹⁴, Constantin Andrieșci left “113 titles, mainly in Romanian, in 199 volumes” for keepsaking to the religion teacher Ion Beldean. He had collected the books while a “catechist of the gymnasium for Romanian students”. In 1872, on leaving the school, teacher Beldean donated the books to the school library.¹⁵

The lack of Romanian teaching books led to another major issue that the teachers had to deal with until the 1918 Union. A high school that had been set up with tuition in Romanian, according to the imperial decision from the 20th of July 1859, for the majoritary Romanian population from Bukowina and financially backed by the Church Fund,¹⁶ the Greek-Oriental Upper Gymnasium from Suceava was for 21 years a classical high school with tuition in German. Only religion and Romanian language, which “was compulsory to all students”, were taught in Romanian.¹⁷

Statistic tables of the students published in the school’s yearly books show a decline in the number of Romanian students enrolled in the high school from Suceava up to 1881. In 1881, the first class taught in Romanian was set up by ministerial decree issued on the 7th of June 1881 and imperial decision dated February the 4th 1882.¹⁸ The postponement of organising Romanian classes at the high school from Suceava for two decades was explained as resulting from the “lack of well written textbooks”¹⁹ as well as lack of Romanian speaking teachers. To ensure the maintenance of the classes in Romanian, teachers Ștefan Ștefureac, Samuil Isopescu and Animpodist Dașchievici wrote textbooks in Romanian after the Austrian curriculum. “Due to unfavourable censorship, which was officially expressed”, the teaching board approved the following textbooks only for the year 1896/97: Tacitus – *Latin Grammar*, Neagoe – *The Grammar of Romanian*, Bou – *Course of Grammar Exercises for Latin*, asking the headteacher “in no uncertain terms” to put forward concrete proposals for the teaching of those subjects.²⁰

¹⁴ E. Popovici, *op. cit.*, p. 33.

¹⁵ J. Limberger, “Schulnachrichten” in *Programm des griech.-orient. Ober-Gymnasiums in Suczawa für das Schuljahr 1872. Herausgegeben von dem Director des Gymnasiums Joh. Limberger [Programme of the Greek-orient. Upper Gymnasium in Suczawa for the School Year 1872. Edited by the Gymnasium Principal Joh. Limberger]*, Buchdruckerei des Rudolf Eckhardt, Czernowitz, 1872, p. 71.

¹⁶ E. Popovici, *op. cit.*, pp. 21-22, 24-48.

¹⁷ V. Burduhos, “Raportul directorului” in *Anuarul Liceului ”Ștefan cel Mare” Suceava publicat la finele anului școlar 1936/37 de Vasile Burduhos, directorul liceului [Yearly Book of ”Ștefan cel Mare” High school from Suceava, published at the end of the 1936/37 school year by Vasile Burduhos, school principal]*, Tipografia Hermann Beiner, Suceava, 1938, p. 25.

¹⁸ E. Popovici, *op. cit.*, p. 57.

¹⁹ *Ibidem*, p. 94.

²⁰ *Ibidem*, pp. 95-96.

Set up only for the lower high school classes, the forms in which tuition was in Romanian were doomed to disappear. In order to carry on these classes to the upper courses, Romanian teachers had to write or to translate textbooks into Romanian. The validation commission established by the education ministry within the Educational Council of Bukowina was entitled, beginning with 1903, to grant approvals for school textbooks meant for the classes that had tuition in Romanian. The manuscripts of the teaching materials, however, were supposed to obtain the final approval only from The Ministry of Education and Cults from Vienna. In this respect, here is what teacher Eusebie Popovici wrote down:

“Many manuscripts remained unprinted, as they were not ready prior to the ministerial approval [...] This happened to Reading Books for the lower course classes, published between 1910-1913 by Eusebie Popovici, who had been urged to prepare them by the validation commission, which granted him approval as well. In 1914, the ministry from Vienna refused to give these books final approval and only disclosed the reason to the teaching staff, on grounds that these books only promote readings from the history of the Romanians, totally overlooking the history of the governing Austrian fatherland. Another fault found with these books was that they comprised too much from N. Iorga’s writings, a “staunch and outspoken adversary of Austria”. These books may well have been removed from tuition, unless the events and turmoil of war had not weakened the government’s surveillance.”²¹

Romanian textbooks written by Eusebie Popovici for forms VII-VIII also remained in manuscript form, although they had received favourable approval (1913) from the validation commission. The ministry of education from Vienna returned them to the author (1915) to be completed with patriotic readings [Austrian ones] “which by no means could be omitted” and which were unknown to Romanian speakers.²²

Organising classes with tuition in Romanian at the upper classes of high school meant the victory of the Romanian school principals and teachers and mainly the victory of the students from grade VIII in 1906, whose form each was Ion I. Nistor, a historian, teacher at the gymnasium between 1904-1907. The class was assessed in German by the school inspector who had come for this purpose from Cernăuți. Among the graduates of this class it is noteworthy mentioning Ioan Bilețchi, who was to become the principal of “Dragoș Vodă” high school from Câmpulung Moldovenesc in the interwar period, Ion Grămadă – the hero from Cireșoaia, Dimitrie Marmeliuc – a voluntary in the Romanian army,

²¹ *Ibidem*, pp. 97-98.

²² *Ibidem*, p. 99.

wounded in the battles of Mărășești, Alexandru (Leca) Morariu – a university professor and publisher.²³

Censorship of the library in the interwar era

The war had definitely borne a brunt on the book collection for the students at the gymnasium from Suceava. The removal of the books which "favoured in content the Austrians", done during the Russian occupation of 1916-1918, reduced the number of books to 584 titles – 67 Romanian and 517 German. When the Russians left there was almost "no library" for students and it was "in no order whatsoever".²⁴ Reorganised from scratch after the war for the opening of the 1918-1919 school year,²⁵ the School Council of the Country within The Administration of Bukowina requested through order nr. 4203/1919 from the 21st of January 1920 a new revision of the library, as it had been founded "according to the demands of the Austrian rule". All the books that did not correspond "from a patriotic, moral and religious perspective" and all the history and geography books "written in order to promote the idea of an Austrian state and with a view to raising our youth for this state" had to be eliminated. The report and the subsequent inventory signed by the school principal and the members of the validation commission, alongside explanations for each title, were to be submitted to the Council by the 1st of July 1920. The same procedure was applied for the purchase of new titles, and the books which were not "fully consistent with the above mentioned requirements" were not to be on purchase before the end of the checking.²⁶

The issue of school textbooks that existed at the beginning of the 1918-1919 school year had not been solved by the next academic interval.²⁷ For the united Romanian countries, textbooks for all the school subjects had been multiplied, comprising "essential changes resulting from the union". Textbooks which "did not infringe on the reality of the political

²³ S. Repta, "Schulnachrichten" in *Jahres-Bericht des gr.-or. Ober-Gymnasiums in Suczawa, veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1905-1906* [Annual report of the Gr. Or. Upper Gymnasium in Suczawa, published at the end of the 1905-1906 school year], Buchdruckerei Hermann Beiner, Suczawa, 1906, pp. 1-2, 33.

²⁴ V. Burduhos, "Raport asupra anului școlar 1921-1922" in *Anuarul Liceului ort. or. "Ștefan cel Mare" în Suceava publicat la finele anului școlar 1921-1922 de Vasile Burduhos, director* [The Yearly Book ort. or. "Ștefan cel Mare" High school in Suceava published at the end of the 1921/22 school year by principal Vasile Burduhos], Tipografia "Școala Română", Suceava, p. 32.

²⁵ Idem, *Proces-verbal nr. 6/18.12.1922* [Minutes] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 3/1922, ff. 12-13.

²⁶ Consiliul Școlar al Țării, *Adresa nr. 4203/1919 din 21.01.1920, către direcțiunile tuturor școlaelor secundare* [Address to all the school boards from secondary schools] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1920, f. 53.

²⁷ V. Burduhos, *Proces verbal nr. 4/3.02.1919* [Minutes] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 3/1919, f. 4.

union” ran out of stock, as did those reprints which comprised ”special references to the national war”; the ones which did not comply were removed, and the ones that were to be printed were to be drafted ”according to the unitary analytical curriculum”.²⁸

Teaching history and geography encountered difficulties because of the lack of maps, ”mainly for the Romanian territories”.²⁹ On November 28th 1920 The School Council of the Country from the Administration of Bukowina sent order nr. 13077/1920 which banned the history and geography textbooks that had been printed before the war. These textbooks had to be ”adapted to the new realities”.³⁰ History and geography were taught according to a modified curriculum, in compliance with the secret state order for education, nr. 32 from the 17th of December 1918.³¹ The teachers of those subjects had to acquaint themselves as quickly as possible with the textbooks being sent from the Old Kingdom, written by Clinciu-Dimitrescu, Aguletti, Iorga, Mehedinți-Durcă, Zaharescu and others. The geology of Austro-Hungaria was replaced with the geology of the Romanian countries.³²

A further revision of the books in stock was made in December 1922. Books with ”inappropriate content” were withdrawn and handed to the teacher by the librarian, to be read during the holiday. Approval for the books which had been eliminated was to be noted by each teacher in the inventory of the students’ library, under signature.³³ By June 30th 1923 not all the books that had been taken away from the students’ library ”to be censored” had been returned.³⁴ A volume of short stories entitled *A Woman’s Soul* written by A. Braniște had been withdrawn from the students library, being deemed ”inappropriate on the reading list for

²⁸ Secretariatul de Serviciu pentru Instrucțiunea Publică, *Adresa nr. 551/3.05.1919, tuturor Direcțiilor școalelor secundare și asimilate din țară* [Address to all the secondary school boards in the country] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1919, ff. 15-22.

²⁹ V. Burduhos, *Proces verbal nr. 4/3.02.1919* [Minutes] [manuscript] SJAN, LSCM, dos. 3/1919, f. 4.

³⁰ Consiliul Școlar al Țării, *Adresa nr. 13077/28.11.1920, către Direcțiunile tuturor școalelor secundare și asimilate publice și particulare* [Address to all the secondary school boards from public and private secondary schools] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1920, f. 550.

³¹ V. Burduhos, *Proces verbal nr. 4/3.02.1919* [Minutes] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 3/1919, f. 4.

³² Consiliul Școlar al Țării, *Adresa nr. 2787/28.05.1919 către Direcțiunile tuturor școalelor secundare publice și particulare* [Address to all the school boards from public and private secondary schools] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1919, f. 274.

³³ V. Burduhos, *Proces-verbal nr. 6/18.12.1922* [Minutes] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 3/1922, ff. 12-13.

³⁴ Idem, *Proces-verbal nr. 23/30.06.1923* [Minutes] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 3/1922, f. 48.

students", according to the order issued by the Regional Inspectorate XIV from Cernăuți nr. 25327 dated the December 8th 1927.³⁵

The change in political regime which occurred on September 5th 1940 afflicted libraries, too. Forbidding access to books by writers with Jewish background marked the debut of the cleansing of public libraries under the Antonescu regime. On October 12th 1940 the ministry put a ban on the purchase of books published by Jewish publishing houses, such as Socec or Alcalay. The purchases were to be made only through the School Committee from Romanian book shops or bookshoppers.³⁶ In compliance with another order from the ministry, issued on October 18th 1940, Christian students could buy school textbooks and stationery only from Christian bookshops, Romanian publishing houses could not sell textbooks to Jewish bookshops and Christian authors of school textbooks could not sign contracts with Jewish publishing houses.³⁷

During this period of time book purchases were mostly made from The Publishing House of Graphical Arts and „Cartea Românească” Bookshop in București,³⁸ from „Bucovina” Publishing House in București, run by scholar Ilie E. Torouțiu, and from „Casa Școalelor” Publishing House. The book entitled *The History of Modern Philosophy. Homage to I. Petrovici*, published by The Romanian Society of Philosophy, purchased on February 22nd 1941,³⁹ was removed in 1961.

As libraries were supposed to "contain only books that are useful for study and literature books", The Directorate for Teaching and Cults from Cernăuți required that all libraries be carefully checked and that all books with political content be eliminated, as stated in order nr. 129191/B/1942 issued by The Ministry for National Culture, made public on the 24th of July 1942.⁴⁰ Riddance of geography books for 3 grade by N. Pandelescu, because of their inappropriate content in the given period of time (the map of Romania included Northern Transylvania, territory lost to Hungary by the Vienna

³⁵ Inspectoratul XIV Regional Cernăuți, *Adresa nr. 25327/8.12.1927, tuturor direcțiilor școlilor secundare* [Address to all the boards of secondary schools] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1927, f. 1017.

³⁶ Direcția Învățământului Secundar, *Adresa nr. 190.948/B/octombrie 1940* [Address] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1940, f. 667.

³⁷ Idem, *Adresa nr. 196.080/B din octombrie 1940* [Address] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1940, f. 686.

³⁸ Editura Cartea Românească București, *Adresa nr. 72504/3.04.1941, către Direcțiunea Liceului "Ștefan cel Mare" Suceava* [Address to the board of "Ștefan cel Mare" High School Suceava] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 3/1941, f. 227.

³⁹ Idem, *Adresa nr. 306/22.02.1941, către Direcțiunea Liceului de Băieți "Ștefan cel Mare" Suceava* [Address to the board of "Ștefan cel Mare" Boys' High School Suceava] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 3/1941, f. 118.

⁴⁰ M. Ieșan, *Adresa Directoratului Învățământului și Cultelor Cernăuți nr. 26407/24.07.1942* [Address of the Department of Education and Cults Cernăuți] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 28/1942, f. 24.

Dictate of 30th of August 1940 and the Quadrilateral ceded to Bulgaria by the Treaty of Craiova from 7th of September 1940⁴¹⁾ and compulsory subscription to Monitorul Oficial were both ordered by the ministry on the 9th of November 1942.⁴²

Inventory and a quick, initial sorting of the books in the main library and the class libraries were to be made between November 24th and December 1st 1942, in compliance with order nr. 42928/1942 issued by the Directorate for Teaching and Cults in Cernăuți. All the works published by Jewish authors as well as the "frivolous ones, those unuseful or damaging" by other authors had to be removed. The same was applied to translations from foreign languages. Valuable reference books by any author could be kept, such as *The Crestomathy* by Gasteer, *The Dictionary of the Romanian Language* by Candrea and Adamescu. The books that were ultimately removed had a separate inventory and were kept at the disposal of the ministry, as the libraries were to be checked by representatives of the Office. They were checked on class criteria, the books being carefully selected at the form teacher's and class teachers' recommendation. Book donations which had not yet been revised by the form teacher were not allowed. The office drew up a list of compulsory books for each class library and the high school was supposed to send, for a permanent exhibition, the latest issue of the school's magazine in order to "support those good and useful ones".⁴³ Lists nr. 1a and 1b received from the mayor of Suceava on the 11th of December 1942 contained "names of some Jewish authors" whose works "were totally forbidden", libraries being expected to remove them from their inventory.⁴⁴

Here is the situation of the libraries of the "Ștefan cel Mare" Boys' High School in Suceava on the 31st of March 1943, according to report nr. 3534/1943 put forward by principal Ienceanu: the teachers' library had 10,324 volumes and there were no volumes removed; class libraries had 3,426 volumes out of which 3 volumes were removed, 3,423 volumes remaining on the date of the report.⁴⁵ Thusly, at the end of the school year

⁴¹ *Geografia României pentru clasa a III-a primară [The Geography of Romania for the Third Grade]*, Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor, Editura Casei Școalelor și a Culturii Poporului, București, 1941, passim.

⁴² I. Vișan, *Adresa Directoratului Învățământului și Cultelor Cernăuți nr. 41023/5.11.1942 [Address from the Department of Education and Cults Cernăuți]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 24/1942, f. 63.

⁴³ Idem, *Adresa Directoratul Învățământului și Cultelor Cernăuți nr. 42928/19.11.1942 [Address from the Department of Education and Cults Cernăuți]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 24/1942, f. 133.

⁴⁴ Primăria Orașului Suceava, *Adresa nr. 9219/11.12.1942, către Liceul "Ștefan cel Mare" Suceava [Address to "Ștefan cel Mare" High School Suceava]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 24/1942, f. 205.

⁴⁵ V. Ienceanu, *Situația bibliotecilor liceului de băieți până la data de 31 martie 1943 [Situation of the libraries from the boys' high school up to the 31st of March 1943]* [record]

an increase of over 1,000 volumes was recorded for both teachers' and students libraries.⁴⁶

Financially, the 1943-1944 school year could not be reported as the school had been evacuated at the end of March 1944. On leaving the school premises the teaching staff had left behind a "thoroughly" renovated building with funds from The Government of Bukowina, a rich and recently renewed mobile inventory with a "powerful radio transmitter with speakers, amplifiers and microphone", a valuable library from which only 100 volumes had been removed and three carriages of wood, fuel for the winter.⁴⁷ Returning alone from Slatina, Olt county, on the 6th of January 1945, principal Vasile Ienceanu found the building intact, with little loss as to teaching materials and furniture; the library losses were to be assessed later on.⁴⁸

Library cleansing between 1945-1947

The acceptance of the truce offered by The Soviet Union, Great Britain and The USA on the 23rd of August and the signing of the Truce Convention of the United Nations on the 12th of September 1944 meant that Romania entered under Soviet domination. The cleansings initiated by the new regime dealt a tremendous blow to libraries as well.

On the 17th of January 1945 all the maps in which "Basarabia and Northern Bukowina are shown within Romanian territory" were handed to the Suceava Police Headquarters following order nr. 1920/1944 issued by the Central Military Censorship in București.⁴⁹ Student libraries were reorganised according to class, form teachers having to revise the German books and remove those which "in content do not comply with the country's political orientation".⁵⁰ On the 10th of February 1945 principal Vasile Ienceanu transmitted to the administrative head inspector from Suceava

from SJAN, LSCM, dos. 2/1943, f. 171; Idem (1943b), *Adresa nr. 3534/31.03.1943 către Directoratul Învățământului Cernăuți* [Address to the Department of Education Cernăuți] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 2/1943, f. 183.

⁴⁶ Idem, *Proces-verbal nr. 1/5.07.1943* [Minutes] [record] from SJAN, LSCM, dos. 32/1943, f. 3.

⁴⁷ M. Cărăușu, *Proces-verbal nr. 13/2.12.1945* [Minutes] [record] from SJAN, LSCM, dos. 6/1945, f. 8.

⁴⁸ Idem, *Dare de seamă asupra activității desfășurate la Liceul "Ștefan cel Mare" Suceava în cursul anului școlar 1944-1945* [Report on the activities held at "Ștefan cel Mare" highschool in Suceava in the 1944-1945 school year] [record] from SJAN, LSCM, dos. 6/1945, ff. 2-3; V. Ienceanu, *Raportul General nr. 1699 din mai 1946 asupra mersului Școlii în anul școlar 1944-1945* [Overall Report on the School's activity in the 1944-1945 school year] [record] from SJAN, LSCM, dos. 6/1945, f. 32.

⁴⁹ N. Ieremie, *Adresa Poliției de Reședință Suceava nr. 725/17.01.1945 către Liceul de băieți "Ștefan cel Mare" Suceava* [Address of the Suceava Police Headquarters to the Boys' High school] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 16/1944, f. 65.

⁵⁰ V. Ienceanu, *Proces-verbal nr. 2/10.02.1945* [Minutes] [record] from SJAN, LSCM, dos. 1/1944, f. 6.

that he had checked the teachers' and the students' libraries and had eliminated "the books which in their content are harmful to our relationship with the United Nations [...] Adolf Hitler, *Mein Kampf*, München: Franz Eher Publishing House; Hanns Gosch, *Wahn Europa*, 1934, Hamburg-Berlin-Leipzig: Fackelreiter Publishing House".⁵¹

On the 17th of February the Office for truce within the Prefecture of Suceava County drew attention to the fact that "all clerks who had been in Basarabia and had received books in any form from the deposits and libraries from Basarabia before July 1941 were expected to bring these books to the Prefecture before the 20th of February 1945".⁵²

On the 29th of March 1945 "high school principal Vasile Ienceanu was arrested and detained for three months, the grounds for which this had been done being disclosed neither to him nor to the school".⁵³ He was replaced by Aurel Buleandra who, at the meeting held on the 13th of April 1945, announced the teaching staff that "all the materials with fascist content had been long before removed, a fact that is going to be confirmed by the commission named by the Prefecture for the checking and verification of libraries".⁵⁴

The cleansing of the high school libraries continued throughout the year. The Office for the Application of the Truce within Suceava Prefecture sent out on the 24th of August 1945 the leaflet containing the publications withdrawn before the 1st of August 1945, "so that the necessary measures be taken for strict compliance".⁵⁵ On the 28th of August 1945 Suceava Townhall asked that "all the books, magazines, maps or various graphical or plastic reproductions which are at odds with the good relationships between Romania and The United Nations be removed", in compliance with the decisions from art. 3, 4 and 5 from Law Nr. 364/945 published in the Law

⁵¹ Idem, *Adresa nr. 907/10.02.1945, către Domnul Inspector General Administrativ Suceava [Address to the Head Administrative Inspector]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 16/1944, f. 121.

⁵² Prefectura Județului Suceava, *Adresa Biroului Armistițiului nr. 2229/17.02.1945, tuturor serviciilor publice [Address from the Truce Biureau to all the public services]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1945, f. 19.

⁵³ M. Cărăușu, *Dare de seamă asupra activității desfășurate la Liceul "Ștefan cel Mare" Suceava în cursul anului școlar 1944-1945 [Report on the activities held at "Ștefan cel Mare" Highschool in the 1944-1945 school year]* [record] from SJAN, LSCM, dos. 6/1945, ff. 2-3.

⁵⁴ A. Buleandră, *Proces-verbal nr. 5/13.04.1945 [Minutes]* [record] from SJAN, LSCM], dos. 1/1944, ff. 10-12.

⁵⁵ Prefectura Județului Suceava, *Adresa Biroului pentru aplicarea Armistițiului nr. 373/24.08.1945 către Liceul "Ștefan cel Mare" Suceava [Address from the Truce Enforcement Biureau to "Ștefan cel Mare" High School]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1945, f. 19.

Journal Nr. 102 dated the 4th of May 1945.⁵⁶ Article nr. 4 of the law stipulated that the loan library, public libraries as well as the public institutions which deposited or possessed in any form or under any title publishings that were mentioned in article nr. 2 would have to immediately withdraw them and deposit them in special rooms. Article nr. 5 mentioned that "as the lists will be published by the commission in the Law Journal [...] the public institutions where such publishings can be found will hand in the aforementioned publishings to the Prefecture of the county within 30 days from the publishing of the list". According to article nr. 8, sanctions for the librarians who broke article nr. 7 consisted of 1-3 years correction imprisonment or a fine ranging from 50,000 to 100,000 lei.⁵⁷

The teachers' library was checked according to lists nr. 9-13 comprising forbidden titles, by order nr. 112000/August 23rd 1945 of The Ministry for Home Office, The Office for Documentation and Administrative Studies. On the 29th of October 1945 librarian Reveca Slevoca gave notice to the school board and to Suceava Police that some books were going to be removed from "Ștefan cel Mare" High School teachers' library: Teofil Sidorovici, *Brazda nouă [A New Furrow]* [București: Tiparul Oltenia, 1939]; Ilie Popescu-Teiușan, *Spre o nouă educație a tineretului. Pedagogia comunităților de muncă [For a New Education of the Youth. Pedagogy of work communities]* [second issue, Craiova: Scrisul Românesc Publishing House, 1943]; captain pilot Oprea Gh. Petre, *Pagini din istoricul aviației [Pages from the History of Aviation]* [Craiova: Ramuri Publishing House].⁵⁸

The elimination process of "the books with a harmful effect on the good relationships between Romania and the United Nations" was closely monitored by the Regional School Inspectorate from Suceava. In request nr. 16124 sent to the school board on the 15th of November 1945 the Inspectorate demanded the school library statistics, mentioning five previous requests "in which there was reference to the 6 book lists". The school was also to ask the Prefecture for subsequently published lists, "in

⁵⁶ G. Doroftei, *Adresa Primăriei orașului Suceava nr. 5242/23.08.1945 către Liceul „Ștefan cel Mare”* [Address from the Town Hall of Suceava to "Ștefan cel Mare" High School] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 39/1945, f. 16.

⁵⁷ Ministerul Propagandei, "Decret-Lege nr. 364 din 2 mai 1945 pentru retragerea unor anumite publicațiuni periodice și neperiodice, reproduceri grafice și plastice, filme, discuri, medalii și insigne metalice" [Decree for the withdrawal of certain periodical and non-periodical publishings, graphical and artistic reproductions, films, records, medals and metal badges], *Monitorul Oficial al României: Partea I-a 4 May, CXIII (102)*, pp. 3701-3702.

⁵⁸ R. Slevoca, *Înștiințare de retragere din circulație a cărților identificate conform listei nr. 9-13* [Notification for the withdrawal from use of books identified according to list nr. 9-13] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 39/1945, f. 391.

addition to the 6 lists of books”.⁵⁹ In his address nr. 677 from the 28th of November, Principal Mihai Cărăușu informed the superior authorities that “the high school has a teachers’ library and a students’ library, organised on classes [...] the teachers’ library having been endowed with 50 books from the School House stock in the 1943-1944 school year”; the teachers’ library had “an inventory catalogue on position and a catalogue with files (for the most commonly accessed sections)” and the forbidden publishings had been removed in compliance with the regulations.⁶⁰

As to the school library, “head teachers had responsibility that the book cleansing be done thoroughly, according to existing regulations”, as specified in the order issued by The Ministry for National Education nr. 227018 dated the 14th of September 1945.⁶¹ The regulations sent by the ministry alongside this order forbade the introduction of foreign books or magazines of any kind, as well as the exchange, selling or purchase of books without the parents’ consent.⁶²

The high school’s libraries were checked once again in September 1946, in compliance with order nr. 315143/1946 issued by the Ministry of National Education which was transmitted within order nr. 16959/1946 from Suceava’s Regional School Inspectorate. For this, the councilor of the Suceava region from the Ministry of Information sent to high school, alongside address nr. 198, two copies of the publications that had been removed.⁶³ Minutes drafted on October 16th 1946 mentioned that 76 old textbooks had been taken from the students and burned: 18 Romanian textbooks, 30 history textbooks and 28 geography textbooks.⁶⁴ 96 periodical and non-periodical publishings were withdrawn, according to

⁵⁹ N. Ițcuș, *Adresa Inspectoratului școlar regional Suceava nr. 16124/15.11.1945, tuturor școlărilor secundare din regiune* [Address of the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary schools in the region] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 39/1945, f. 598.

⁶⁰ M. Cărăușu, *Adresa nr. 677/28.09.1945 către Inspectoratul Școlar al Regiunii Suceava* [Address to the Regional School Inspectorate Suceava] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 39/1945, f. 599.

⁶¹ S. Voitec, *Ordinul Ministerului Educației Naționale nr. 227018/1945 cuprinzând dispozițiunile pentru anul școlar 1945/1946* [Order Issued by the Ministry of National Education comprising the regulations for the 1945/1946 school year] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 39/1945, ff. 59, 61.

⁶² M. Cărăușu, *Proces-verbal nr. 26/30.10.1945* [Minutes] [record] from SJAN, LSCM, dos. 8/1945, f. 74.

⁶³ I. Grămadă, *Adresa Ministerului Informațiilor nr. 198/25.09.1946, către Direcțiunea Liceului ”Ștefan cel Mare” Suceava* [Address from the Ministry of Information to the board of ”Ștefan cel Mare” High School] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1946, ff. 246-247.

⁶⁴ A. Grigorovici, *Tabel nominal de elevii Liceului ”Ștefan cel Mare” ce au predate manualele vechi* [Table containing the names of the students from ”Ștefan cel Mare” High School who handed in the old textbooks] [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 1/1946, ff. 139-143.

table nr. 1 (Annex) drafted by the high school commission president, principal Mihai Cărăușu, and other commission members, namely dr. Alexandru Bocănețu, Teodor Alaci and dr. Alois Grigorovici.⁶⁵

On the 10th of October 1946 principal Mihai Cărăușu informed the teaching staff that "political, geographical or historical maps which were outdated" were going to be removed from the inventory of the teaching materials and that the cleansed books were to "be burned based on a minutes document". The remaining books were to be "extensively used" by students.⁶⁶ On the 16th of November 1946 the School Inspectorate issued order nr. 19790 urging "immediate destruction of all books cleansed from the public school libraries", complying with telegraphed order nr. 353125 from minister Voitec;⁶⁷ cleansing was confirmed on the 19th of November by the school librarian.⁶⁸ On the 29th of November 1946 the school Inspectorate sent out, "for information and strict compliance", ministry order nr. 366.533/November 23rd 1946 regarding "the destruction of the teaching textbooks approved for the previous school year" [1945-1946] unless they had received approval for the 1946-1947 school year.⁶⁹

By order nr. 12120/January 21st 1947 the Department for secondary education within The Ministry of National Education demanded that "principals check the school libraries again, and that form teachers urge students to remove from their own bookcases the forbidden books and maps in compliance with the regulations of the Allied Control Commission".⁷⁰

Library cleansing after 1948

The debut of the 1947-1948 school year was made under a new regime. Supplying new textbooks, "singular and free", in due time, without

⁶⁵ M. Cărăușu, *Tabloul publicațiilor periodice și neperiodice retrase [Table of withdrawn periodical and nonperiodical publishings]* [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 1/1946, ff. 144-145.

⁶⁶ Ministerul Educației Naționale, *Ordinul nr. 311.100/A/946 [Order]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1946, ff. 173-174.

⁶⁷ I. Rotariu, *Adresa Inspectoratului școlar Regional Suceava nr. 19790/16.11.1946, tuturor școlilor de grad secundar și gimnaziilor unice și inspectoratelor școlare județene [Address from the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary schools and middle schools and county school inspectorates]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 2/1946, f. 416.

⁶⁸ R. Slevoca, *Referat din 19 noiembrie 1946, încheiat la Biblioteca Liceului „Ștefan cel Mare” Suceava [Report drafted at the Library of Ștefan cel Mare” High School]* [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 2/1946, f. 414.

⁶⁹ I. Rotariu, *Adresa Inspectoratului școlar regional Suceava nr. 20725/29.11.1946, tuturor școlărilor de grad secundar și gimnaziilor unice [Address of the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary and middle schools]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 2/1946, f. 320.

⁷⁰ Direcțiunea Învățământului Secundar, *Adresa nr. 12120/21.01.1947, către Inspectoratul Școlar Regional Suceava [Address to the Regional School Inspectorate Suceava]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 4/1946.

charges for the "studious youth deprived of financial means", riddance of maps which were "unsuitable or overused" and of paintings which "stifle the atmosphere", the introduction of singular textbooks for Romanian history and geography as well as exerting control over students' private reading were organisational regulations for the new school year; they were transmitted to all teachers by the Ministry of National Education through order 228.569/1947. One important measure regarded the school library and class libraries, which were to be checked and "completed with writings printed mainly in democratic publishing houses". It was simultaneously demanded that "pedagogical and documentary libraries for the teaching staff be set up".⁷¹

On the 30th of September 1947, through address nr. 1689/1947, the Culture Department within the Ministry of Information București demanded the title and the author's name for all the volumes that existed in the high school library. On grounds of too little time given the large number of volumes in the library, principal Alexandru Obadă sent an overall report to the ministry.⁷² The singular textbooks necessary for the high school students were ordered on the 24th of November 1947. The table forwarded to the School Inspectorate by principal Alexandru Obadă in compliance with order nr. 10908/November 20th 1947 comprised textbooks for the following subjects: *History* for classes I-III and V-VII (215 volumes), *Geography* for classes III-IV and VIII (68 volumes), *Russian language* ALRUS for classes V-VIII (67 volumes), *Political Economics* for the VII grade by Zaharescu (59 volumes), *Sociology* for the VIIth grade by Stahl-Voinea (39) volumes, *Law* for the IIIrd grade by de Broșteanu-Orescu (65 volumes) and *Law* for the VIIIth grade by Zaharescu (24 volumes).⁷³

After King Michael's forced abdication on the 30th of December 1947, all high school teachers had to take a new oath before the 2nd of January 1948.⁷⁴ Classes resumed on the 8th of January and during the first two lessons the students were briefed on the "abdication of the former king

⁷¹ S. Voitec, *Circulara Ministerul Educației Naționale nr. 228.569/1947 [Memorandum from the Ministry of National Education]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 3/1947, ff. 356-360.

⁷² A. Obadă, *Adresa nr. 242/14.10.1947, către Ministerul Informațiilor [Address to the Ministry of Information]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 3/1947, ff. 243-244.

⁷³ Idem, *Adresa nr. 474/27.11.1947, către Inspectoratul Școlar Regional Suceava, [Address to the Regional School Inspectorate Suceava]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 3/1947, ff. 33-35.

⁷⁴ N. Ițcuș, *Adresa Inspectoratului Școlar Regional Suceava nr. 21175/2.01.1948, tuturor școlărilor de grad secundar din regiune [Address of the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary schools in the region]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 414.

and the triumph of the Popular Republic of Romania".⁷⁵ The portraits of the royal family were removed from classes and burned, a minutes document being drafted for the proceeding. The high school was renamed as The Boys' Theoretical High School Nr. 1, the name "Ștefan cel Mare" being replaced with a number. The "Romanian People's Republic" was thusly introduced.

The cleansing of the high school's library was initiated on the basis of the Ministry of Education's order nr. 327552/1947. Regulations from governing bodies in this domain followed quickly. Books that made "total reference to a member of the former royal dynasty" were to be withdrawn from the library and kept in the principal's office.⁷⁶ On the 3rd of January 1948 the portraits and paintings of the royal family were destroyed in compliance with order 327552/1947 issued by the Ministry of National Education: "Mihai I" (20 paintings), "Queen-Mother Elena" (17 paintings), "Carol I" (5 paintings), "Ferdinand I" (5 paintings), "The Royal Family" (5 paintings).⁷⁷ After a new checking of the books from the students' library and the teachers' library, the books which mentioned the former royal dynasty were removed on the 8th of January 1948 and sent for safekeeping in the principal's office. The form teachers, the other teachers and the school librarian, Reveca Slevoca, were instructed to remove "wherever the case may be, from different books, the portraits of the former royal family members or poems dedicated to this family, etc."⁷⁸ Minutes regarding the "burning of the royal paintings and the removal of the texts with dynastic content from books and textbooks" were forwarded to the Suceava Regional School Inspectorate on the 21st of January 1948 by principal Obadă, in response to the Inspectorate's order nr. 21175/January 2nd 1948.⁷⁹ Books "about the Peace treaty", the minutes and the catalogue of the removed books were sent to the Culture Council of Suceava County headquarters in

⁷⁵ A. Obadă, *Adresa nr. 737/12.01.1948, către Inspectoratul Școlar Regional Suceava [Address to the Regional School Inspectorate Suceava]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 377.

⁷⁶ N. Ițcuș, *Adresa Inspectoratului Școlar Regional Suceava nr. 21175/2.01.1948, tuturor școalelor de grad secundar din regiune [Address of the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary schools in the region]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 414.

⁷⁷ A. Obadă, *Proces verbal din 3 ianuarie 1948 [Minutes]* [record] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 416.

⁷⁸ Idem, *Proces verbal din 8 februarie 1948 [Minutes]* [record] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 417.

⁷⁹ Idem, *Adresa nr. 716/21.01.1948, către Inspectoratul Școlar Regional Suceava, [Address to the Regional School Inspectorate Suceava]* [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 4/1947, f. 415.

compliance with mandatory order nr. 692 February 28th 1948.⁸⁰ All the portraits of the former royal family were blackened out in textbooks, as requested by the Ministry of Education's order nr. 20713/ March 15th 1948, forwarded by the Regional School Inspectorate Suceava with order nr. 4039/1948.⁸¹ On the 5th of October 1948 principal Alexandru Obadă and librarian (and teacher) Reveca Slevoca handed over to the Suceava County Cultural Council the volume *Carmen Sylva. Prima Regină a României* [*Carmen Sylva. The First Romanian Queen*] by Lucreția Carandino-Platamona [București: "Universul" Magazine Publishing House, 1936] in compliance with order nr. 21117/April 5th 1948. The book, which had been lent on the 16th of November 1946 to student Groznovschi from the Vth grade at the Girls' Theoretical High School, was taken to Czechoslovakia and returned when the student came back to take her high school entrance exams.⁸²

The introduction of communist censorship in libraries, through decision nr. 1542 of the Ministerial Council, published in Monitorul Oficial [the Official Bulletin] nr. 20/December 29th 1951, had far reaching consequences. The removal of valuable books belonging to Romanian cultural heritage restricted readers' access to information. The cleansing of books deemed as "legionary, fascist, chauvine, nazi" or which contained fragments "harmful for the good relationship between Romania and The United Nations"⁸³ was made based on the lists published in the Official Gazettes from 1948, the brochures "Publishings removed by the 1st of August 1945", "Publishings forbidden by the 1st of May [or the 1st of November] 1948",⁸⁴ as well as the lists and orders issued by censorship directors along the years.⁸⁵

⁸⁰ Consilieratul Cultural al Județului Suceava, *Adresa nr. 692/28.02.1948 către biblioteca Liceului "Ștefan cel Mare" Suceava* [Address to the Library of the Boy's High School "Ștefan cel Mare" Suceava] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 5/1947, f. 672.

⁸¹ N. Ițcuș, *Adresa Inspectoratului Școlar Regional Suceava nr. 4039/15.03.1948, tuturor școlilor de grad secundar* [Address of the Regional School Inspectorate Suceava to all the secondary schools in the region] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 5/1947, f. 532.

⁸² A. Obadă, *Adresa din 5 octombrie 1948, către Consilieratul Cultural Județean Suceava* [Address to the County Culture Department Suceava] [correspondence] from SJAN, LSCM, dos. 1/1948, f. 177.

⁸³ Ministerul Propagandei, "Decret-Lege nr. 364 din 2 mai 1945 pentru retragerea unor anumite publicațiuni periodice și neperiodice..." [Decree for the withdrawal of certain periodical and non-periodical publishings...] in *Monitorul Oficial al României: Partea I-a 4 May, CXIII (102)*, pp. 3701-3702.

⁸⁴ P. Caravia, *Gândirea interzisă: scrieri cenzurate: România 1945-1989* [Forbidden thinking. Censored written works. Romania 1945-1989], Editura Enciclopedică, București, pp. 13-14.

⁸⁵ M. Regneală, "Legislația românească de bibliotecă în perioada 1948-1989" [Romanian Library Legislation between 1948-1989] in *Studii de Biblioteconomie și Știința Informării* / 3, pp. 116-123; lisr.ro/3.html [16.06.2019].

”The assessment” of the literary inheritance from the Stalinist era (1948-1964) required a new inventory and a reorganisation of the school library. Special collections, built in the basement walls of the heritage building during the war, were brought to light in those times in order to be saved. These events took place in the summer of 1960, under the leadership of retired teacher Brătianu, librarian teacher Filomela Ianovici (1957-1977) and voluntary students from the upper classes of the school.⁸⁶ The collections, gathered under a *documentary fund* heading [Fund ”D”⁸⁷] were immediately checked and censored. Minutes nr. 3/April 28th 1961 mentioned 16 books that were cleansed from the documentary fund in compliance with instructions nr. 3406/October 13th 1960: Dumbravă Bucura, *Ceasuri sfinte [Holy Hours]*, București, 1921; Petrovici Ion, *Raite prin țară [Wanderings throughout the Country]*, București, 1944; Eminescu Mihail, *Poezii [Poems]*, București, 1937; *Istoria filosofiei moderne. Omagiu prof. Ion Petrovici [History of Modern Philosophy. Homage to prof. Ion Petrovici]*, 1-4, București, 1937-1939; Titu Maiorescu, *Discursuri parlamentare [Parliamentary Speeches]*, 2, București 1897; Ion Petrovici, *Alexandru Philippide în evoluția culturii românești—discurs [Alexandru Philippide and the Evolution of Romanian Culture—a speech]*, București, 1935; Gala Galaction, *Răboji pe bradul verde [Etching on the Green Fir Tree]*, Iași, 1920; Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul, *Un caz de arivism feroce [A case of Ferocious Avarition]*, 1924; Aurel Morariu, *La zece ani de la izbucnirea marelui război [Ten Years after the Outburst Of the Great War]*, Cernăuți, 1924; Titu Maiorescu, *Discursuri parlamentare [Parliamentary Speeches]*, 3, București, 1899; Coudenhove-Kalergi Richard Nikolaus, *Judenhass*, Wien, 1937; Hodann Max, *Sowjetunion gestern, heute, morgen: mit 70 Photographien*, Berlin, 1931.

Book censorship continued in the school library by wiping away the marks left by recent events, after the death of Stalin on the 5th of March 1953. 1,945 volumes were withdrawn from current use, their value rising to 6,425.67 lei (between 1957-1977), according to alphabetically ordered catalogues (published or close-circuit ones) and the instructions of the State Committee for Culture and Art – Education and Culture Department. Here are some of the titles mentioned: *Cântece și poezii despre Stalin [Songs and Poems about Stalin]*, 1948; *Periodizarea istoriei U.R.S.S. în lumina învățaturii tovarășului Stalin [Chronology of the History of the USSR in the Light of the Teachings of Comrade Stalin]*, 1952; *Pe drumul belșugului*

⁸⁶ M. Ignat, ”Gânduri după jumătate de veac” in *Când amintirea începe să vorbească... [Musings after Half a Century]. When Memories Start Speaking...*, ed. Rodica Belța, Ed. Mușatinii, Suceava, 2010, p. 377.

⁸⁷ Although at odds with the aims of socialist education imposed by the new political regime, the books and periodicals included in the documentary fund, indispensable for scientific research, could be accessed only with unavoidable justifications and approvals.

[On the Road of Welfare] by Eusebiu Camilar, 1953; *Bădița Stalin [Mister Stalin]* by Otilia Cazimir, 1950; *Sindicatetele din Rusia prereroluționară [Unions in Pre-revolutionary Russia]* by Ștender, 1948; *Lenin, marele organizator al statului sovietic [Lenin, the Great Organiser]* by Vișinski, 1945, *Vom transforma pământul [We Shall Change the Earth]* by Vasiliev, 1956; *Momente din istoria P.C.R. [Moments in the History of the Romanian Communist Party]*, 1966; *Materialismul istoric [Historical Materialism]*, 1967; *Capitalismul ca sistem mondial [Capitalism as a World System]* by Silviu Brucan, 1968; *Microsociologia, o utopie reacționară [Microsociology, a Reactionary Utopy]* by Bahitov, 1959; *Principalele forme și mijloace ale agitației politice de masă [The Main Forms and Means of Mass Political Turmoil]*, 1960 and so on.

Book purchases were politically determined. Besides works by classical Romanian and foreign writers, during this period of time the school library was enlarged with many technical books and obviously with political books, which were mandatory. Compared to the interwar period and even with the Austro-Hungarian occupation, donations were virtually non-existent, as there were only 25 volumes at the value of 346.61 lei.

The events from December 1989 did not put an end to censorship. On the revolutionary background book cleansing went on, 1,758 volumes with a value of 8,259.61 lei being removed on grounds that their "content was outdated" and that "their political content was of no interest any longer". Up to 1995 the following were destroyed: the manifesto, the statute, the programme, and the principles' code of the Romanian Communist Party; the articles and speeches of Gheorghiu-Dej, Hrușcirov, Chivu Stoica, Maurer; political reports, orders, state visits, the work of the Ceaușescu couple.

Conclusions

An instrument of control for those in power, the institution of censorship was preventively introduced by the government in Vienna to counterbalance the development of the national feeling within the peoples of the Austro-Hungarian empire. The printed word and the library were targeted – a cultural establishment that could stock and spread information deemed dangerous for the safety of the empire. It was forbidden for the first Romanian high school in southern Bukowina – founded in 1860 for the majoritary Romanian population and financially supported by the Orthodox Church Fund – to purchase Romanian books printed in the Romanian Principates, and the approvals for textbooks conceived in Romanian after the Austrian curriculum were not granted or came with delay. Thus, the library with Romanian books was illegally initiated in Suceava, and the classes in Romanian were opened only 21 years *after* the founding of the high school. Having been set up only for the lower course, classes with tuition in Romanian were doomed to disappear from the very

beginning. Their survival was due to the perseverance and excellent scientific preparation of the Romanian teachers and students.

Censorship continued in the following historical periods as well, the library being revised repeatedly: the removal of the books with "biased Austrian content" during the Russian occupation (1916-1918), the elimination of those that did not correspond "from a patriotic, religious and moral" perspective and the geography and history books "written to uphold the idea of the Austrian state and the education of our youth for this state" (1920); the interdiction of supplying the school with books and stationery published in Jewish publishing houses (1940); the ban on books by Jewish writers and those with "frivolous, unuseful content" written by other authors (1942); the revision of the German books and the removal of those which "in content do not comply with the country's political orientation", the withdrawal from public use of books, magazines, maps in which "Basarabia and northern Bukovina are shown within the borders of Romania", as well as various graphical or fine reproductions that "reflect badly on the good relationships between Romania and the United Nations" (1945); the burning of the royal paintings and the removal of "text with dynastic content from books and handbooks" (1948). Book cleansing was made following the guidelines published between 1945-1948, the lists and orders issued by censorship headmasters. Censorship was present all through the communist period, and in 1953 it went on to wipe away the traces of the recent past of political leaders. It did not stop in 1989 when, given the euphoria resulted from the historic event, the books with "outdated content" and "political publishings of no interest anylonger" were eliminated.

We owe the salvation of the special collections from Colegiul Național "Ștefan cel Mare" Suceava's library to interim headteacher Aurel Buleandra, senior teacher of PE, who in 1944 decided to „bury” the books and to headteachers Mihai Cărăușu (1945-1947), Alexandru Obadă (1947-1951, 1955-1967), Nicodim Ițcuș (1951-1953) and Ilie Rotaru (1953-1955), who did not rush to „unearth” them in order to allow for the fury of the cleansing started by the new regime to calm down.

ANNEX

Table 1. Periodical and non-periodical publishings withdrawn in the 1946-1947 school year from the Library of "Ștefan cel Mare" High School in Suceava⁸⁸

Nr. crt.	Title of the removed publishing	Nr. of withdrawn volumes
1.	<i>Revista Miorița [Miorița Magazine]</i> [Literary magazine of the guardians from Cernăuți, fortnightly, under the leadership of a committee, "Viața Strejărească" Publishing House from Cernăuți, first issue on the 15 th of September 1938], Nr. 1-2/1940 (18 vol.) and Nr. 5-7/1940 (16 vol.)	34
2.	<i>Revista Tineretului [Tineretului Magazine]</i> [issues in 1943 in București, published by O.E.T.R. The Office of Education of the Romanian Youth founded in 1934 in București] Nr. 8 (7 vol.), Nr. 7 (7 vol.), Nr. 6 (3 vol.), Nr. 5 (4 vol.), Nr. 4 (2 vol.), Nr. 3 (5 vol.), Nr. 2 (5 vol.), Nr. 1 (1 vol.)	34
3.	<i>Buletinul Straja Țării [The Bulletin of the Country's Guard]</i> , nr.1/1940	8
4.	Leonte Dumitrescu, <i>S-au desrobit Hotare Sfinte: versuri [Borders Have Been Freed Holy: poems]</i> [București: Institutul de Arte Grafice al Muncei]	1
5.	Leonte Dumitrescu, <i>Cântarea biruinții [The Song of Triumph]</i> , București, 1942	1
6.	<i>Der jugend gute Brücher [The Youth Good Breaks]</i> , VI th grade	1
7.	<i>Unseren Jungen [Our Boy]</i> , VI th grade	1
8.	Ioan N. Țuțuianu, <i>Din mijloacele folosite de Ungaria pentru desnaționalizarea Românilor din Ardeal [From the Means used in Hungary for the uprooting of the Romanians in Ardeal]</i> , București, 1937	1
9.	I. C. Delaturda, <i>Război și civilizație [War and Civilisation]</i> [1922/29, Cluj: The Institute of Graphic Arts Ardealul]	2
10.	<i>Revista De Strajă [Magazine On Guard]</i> [magazine of "The Country's Guard" for the youth, București, 1938], Nr. 1/1939 (3 vol.), Nr. 11-12/1938 (1 vol.)	4
11.	<i>Revista Străjerul [Magazine The Guardian]</i> , May-July-August issues/1937	3
12.	Teofil Gh. Sidorovici, <i>Carol II. Din culmea unui deceniu de glorioasă domnie [Carol II. From the Height of a Decade of</i>	3

⁸⁸ M. Cărăușu, *Tabloul publicațiilor periodice și neperiodice retrase [Table of withdrawn periodical and nonperiodical publishings]* [manuscript] from SJAN, LSCM, dos. 1/1946, ff. 144-145.

	<i>Glorious Reign</i>], București, 1939	
13.	C. I. Bondescu, <i>Manual de limba germană cl. IV [Textbook for German for the IVth grade]</i> [București: Cultura Românească]	1
14.	C. I. Bondescu, Emil Flavian, <i>Manual de limba germană pentru cl. VI de băieți și fete [Textbook for German for the VIth grade boys and girls]</i> [București: Cultura Românească]	1
15.	I. Găvănescul, <i>Curs de pedagogie. Didactica generală. Principii de educația inteligenței [Pedagogy Course. General Didactics. Principles of training the intelligence]</i> , București: Editura Librăriei și Tipografiei Steinberg & Fiul, 1923	1
TOTAL =		96

Adrian NAE*

**„IMAGINEA BOLȘEVICULUI” ÎN PROPAGANDA DISEMINATĂ
DE PUBLICAȚIA BASARABIA. ZIARUL NOUEI VIEȚI
ROMÂNEȘTI ÎN NUMERELE DIN 1942**

**“The image of the Bolshevik” in the propaganda disseminated by
«Basarabia. Ziarul noiei vieți românești» in its editions from 1942**

Abstract: *The aim of the article is to show how the newspaper entitled «Basarabia. Ziarul noiei vieți românești» drew in its editions from 1942 the image of the Bolshevik(s) in the context of an ongoing propaganda war between Romania and the USSR. The thesis of the article is therefore twofold: a) that «Basarabia. Ziarul noiei vieți românești» was a vector of defensive propaganda in the context of the info-war between Romania and the USSR and b) that anti-Semitism had an instrumental role in presenting the Bolsheviks. There is no clear demarcation between these two instances of the newspaper, each of them working hand in hand with the other. For instance, one of the recurring themes of the Antonescu regime’s propaganda was the so-called danger of judeo-bolshevism - this theme was heavily exploited through the pages of this journal. In order to prove the validity of the thesis, the article relies both on normative definitions of propaganda and on the analysis of the articles from «Basarabia. Ziarul noiei vieți românești». The theoretical framework encompasses the findings of Călin Hentea regarding the analysis of the propagandistic war effort of the Antonescu regime.*

Keywords: *anti-Semitism, Ion Antonescu, USSR, Vasile Țepordei, Romania.*

Acest articol își propune să analizeze mesajele diseminate de publicația *Basarabia. Ziarul noiei vieți românești* în numerele sale din 1942 pentru a decela modul în care acest ziar a contribuit la efortul propagandistic derulat de regimul antonescian în Basarabia.

Totodată, acest demers are un dublu scop: pe de o parte, el va urmări să demonstreze de ce publicația analizată a fost una de propagandă defensivă în raport strict cu URSS, iar pe de altă parte el va prezenta principalele mesaje prin care a fost promovată „ imaginea bolșevicului”. Această imagine a fost de multe ori instrumentată într-o logică ofensivă împotriva populației evreiești, într-un efort de a argumenta politicile de purificare etnică puse în practică de Ion Antonescu în Basarabia și Bucovina (locurile unde se aflau

* PhD Candidate, University of Bucharest, Romania; adriannae2108@gmail.com.

Date submitted: April 29th 2019

Revised version submitted: February 13th 2020

Accepted: February 18th 2020

evreii estici, adică cei care s-au aflat sub influența bolșevicilor) și agreeate cu Adolf Hitler la Munchen în 1941¹.

În general, articolele propagandistice diseminate în 1942 în paginile publicației *Basarabia*. *Ziarul noiei vieți românești* s-au înscris în *pattern*-ul comunicațional promovat de regimul antonescian: consolidarea spiritului anti-defetist, susținerea sentimentelor patriotice și promovarea imaginii lui Ion Antonescu².

Prin prezentarea imaginii bolșevicului vor fi punctate și accentele antisemite instrumentate de propaganda antonesciană în contextul „războiului sfânt împotriva bolșevismului” derulat de Ministerul Propagandei Naționale³. Trebuie menționat și faptul că din noiembrie 1941 până în august 1943 activitățile românești de propagandă s-au derulat sub coordonare germană după semnarea „Protocolului adițional secret la Pactul Tripartit cu privire la presă și activitatea Serviciului de Informațiuni și Propagandă între guvernul român și cel german”⁴. Racordarea publicației la obiectivele de informare ale Axei reiese de altfel din citarea publicațiilor germane și italiene în momentele în care cititorii erau informați din surse străine cu privire la evoluția războiului.

Succintă prezentare a publicației

Înființat la 23 iunie 1941 de Ministerul Propagandei, *Basarabia*. *Ziarul noiei vieți românești*⁵ a fost condus de preotul legionar Vasile Țepordei până la 5 martie 1944⁶ și a reprezentat unul dintre principalii vectori de propagandă ai regimului antonescian în Basarabia. Numele ales nu este unul întâmplător: acesta indică intenția publicației de a-și revendica denumirea și misiunea de promovare a românismului de la ziarul cvasi-omonim *Basarabia*, prima publicație de limba română din provincie, fondată la 24 mai 1906 și condusă în calitate de editor și redactor de Emanuil Gavriiliță⁷.

Făcând o scurtă paranteză, merită menționat faptul că pentru fondarea ziarului *Basarabia* Gavriiliță a beneficiat de sprijinul important al profesorului universitar ieșean Constantin Stere, care a contribuit inclusiv financiar la lansarea acestei publicații. Cei doi au reușit să formeze un colectiv de aproximativ 40 de persoane care au lucrat în cadrul publicației.

¹ Dennis Deletant, *Hitler's Forgotten Ally. Ion Antonescu and His Regime, Romania 1940–44*, ed. Palgrave Macmillan, 2006, p. 128.

² Călin Hentea, *Propaganda în război*, Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014, p. 186.

³ *Idem*, p. 193.

⁴ *Ibidem*, p. 191.

⁵ Redacția principală (din București), administrația și tiparul se aflau la Palatul societății naționale de editură și arte grafice Dacia Traiana, strada Sărindar nr. 5-7-9, în timp ce redacția din Chișinău se afla pe strada Mihail Eminescu numărul 19.

⁶ Marian Petcu, *Istoria jurnalismului din România în date*, Polirom, Iași, 2012, p. 1957 (ediție Google Books).

⁷ Maria Danilov, *Presă și cenzură în Basarabia. Documentar secolul al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea*, Pontos, Chișinău, 2012, p. 83.

Merită de asemenea menționat faptul că din 1906 Constantin Stere coordona și activitatea editorială a publicației culturale ieșene *Viața românească*⁸, ceea ce dovedește încă o dată că *Basarabia* făcea parte din ceea ce am putea numi o mișcare de presă menită să susțină sentimentele naționale românești.

Din colectivul redacțional al *Basarabiei* au făcut parte Theodor și Constantin Inculeț, Alexis Nour, Mihail Vântu, Constantin Fialcovschi, Nicolae Popovschi, frații Nicolae și Vasile Florov, Vasile Harea, Gheorghe Stârcea, Alexie Mateevici, Tudose Roman, Sergiu Cujbă, Grigore D. Constantinescu, Vladimir Fialcovschi, Iustin Frățiman, Vasile Hartia, Vasile Braga, Dumitru Lupu, Teodor Sârbu, profesorul Ioan Petrilă, arhimandritul Dionisie Erhan de la mănăstirea Suruceni, protoiereul Constantin Popovici, preoții Iulian Friptu și Pavel Gheorgian⁹.

Ziarul *Basarabia* condus de Gavriliță a fost un bastion cultural al afirmării românismului (mai ales la nivelul zonelor rurale), răspunzând dezideratului de emancipare națională a românilor din Basarabia. Publicația își propunea să retrezească spiritul românesc al basarabenilor și să punteze dreptul acestora la autodeterminare - în primul rând culturală și ulterior politică. Din păcate *Basarabia* a supraviețuit mai puțin de un an din pricina dificultăților create de administrația rusă care se opunea cu obstinație existenței unei instituții de presă pro-române¹⁰.

Revenind la publicația analizată - *Basarabia*. Ziarul *nouei vieți românești* - trebuie menționat faptul că o descriere a acesteia se regăsește în volumul *Presa Basarabească - de la începuturi până în anul 1957*, un catalog al publicațiilor diseminate pe teritoriul basarabean în perioada 1812-1957:

„Un rol semnificativ în reflectarea vieții românești l-a avut «*Basarabia*, ziarul *nouei vieți românești*». Redacția publicației se afla de asemenea la București. Apărea în volum de 6 pagini. Printre colaboratorii mai activi amintim pe Leonid Lucian, Sabin Popescu-Lupu, Ion Lungu, Al. Negură, Emilia Milicescu. Poezii semnau Victor Basarab, Theodor Caraman.

În prim-planul preocupărilor publicistice ale «*Basarabiei*» era tema războiului. Dar rubricile permanente: «*Viața Chișinăului*» (din 1943 - «*Viața Basarabiei*»), «*Viața provinciei*», «*Cele din urmă știri*» inserau materiale despre situația la zi din județele *Basarabiei*; în scopul răspândirii inițiativelor culturale erau publicate materiale despre serate, șezători literare și conferințe științifice etc. Rubrica «*Însemnări literare*» insera materiale despre istoria și teoria literaturii, despre criticii literari, scriitorii renumiți și activitatea lor (de exemplu, articolul «*Titu Maiorescu sau o răscruce a culturii românești*»). O pagină de ziar era consacrată economiei. Mica publicitate, foarte diversă, era amplasată neuniform în

⁸ Aspect menționat și în apelul către alegătorii din Iași făcut în ziarul *Lumina*, anul II, nr. 266, p. 1, conform Mircea Diaconescu, Andrei Florin Sora, *Ziarele românești despre Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei*. Vol. IV, Ars Historica, București, 2018, pp. 165-166.

⁹ Ion Varta, „Emanuil Gavriliță (1847-1910). Contribuții biografice”, consultat la literaturasiarta.md/pressview.php?l=ro&idc=29&id=3533&zidc=1 (23.02.2018).

¹⁰ Alexandru Boldur, *Istoria Basarabiei*, ed. Victor Frunză, București, 1992, p. 479.

paginile ziarului. Se mai publicau informații de pe front, materiale despre bolșevici și agitațiile comuniste. Iată câteva titluri de articole pentru exemplificare: «Știința minciunii: secretul agitației comuniste», «Distrușgerea clasei țărănești sub bolșevici», «Războiul onoarei și al libertății»¹¹.

Rolul publicației drept instrument de propagandă defensivă în raport cu URSS și ofensivă față de populația evreiască

Conceptul de propagandă are în general conotații profund negative, fiind deseori asociat cu o minciună, o înșelătorie bine pusă la punct. Inclusiv definițiile de dicționar contribuie de altfel la acreditarea unei astfel de percepții. Astfel, conform dicționarului Oxford „propaganda reprezintă o informație, mai ales una părtinitoare sau de natură să inducă în eroare, utilizată pentru a promova o cauză politică sau un anumit punct de vedere”¹². Tot în context politic și în aceeași notă depreciativă, cu o puternică încărcătură de neîncredere, este definită propaganda și pe filieră franceză: potrivit dicționarului Larousse ea este o „acțiune sistematică, exercitată asupra opiniei publice pentru impunerea unor anumite idei sau doctrine, mai ales în domeniul politic sau social”¹³. În limba română definiția propusă de DEX pare mai puțin impregnată de conotații negative, în sensul în care propaganda este o acțiune/activitate de „răspândire în mase a unor idei, concepții sau cunoștințe (cu un anumit scop politic)”¹⁴. Indiferent de definiția pe care o atribuim propagandei este necesar să facem recursul la precizarea lui Edward Bernays care puncta faptul că aceasta este bună sau rea în funcție de cauza pe care o slujește, de informația pe care o transmite sau de percepția pe care încearcă să o acrediteze¹⁵.

Propaganda poate fi descrisă drept un instrument, o metodă cu ajutorul căreia oamenii sunt înregimentați în favoarea sau defavoarea unei anumite cauze. În această logică - a unei acțiuni de influență - propaganda este o constantă a cotidianului¹⁶. Analizat în logica unei acțiuni de seducție socială sau politică, fenomenul diseminării de mesaje de propagandă poate fi regăsit pe multiple paliere ale vieții fiecărui cetățean: de la reclame tv până la campanii politice sau sociale.

Ziarul Basarabia. *Ziarul noiei vieți românești* a fost o publicație de propagandă a regimului antonescian al cărei public/mediu-țintă l-a reprezentat populația din Basarabia. Propaganda derulată împotriva URSS a făcut parte dintr-un dublu efort al regimului: pe de o parte, ea a fost o componentă intrinsecă a războiului și, pe de altă parte, a reprezentat o

¹¹ *Presa Basarabeană de la începuturi până în anul 1957*. Catalog, ediție îngrijită de Lidia Kulikovski, ed. Epigraf, Chișinău, 2002, p. 22.

¹² Conform en.oxforddictionaries.com/definition/propaganda (23.02.2018).

¹³ Conform larousse.fr/dictionnaires/francais/propagande/64344 (23.02.2018).

¹⁴ *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția 2016, Univers Enciclopedic, p. 1590.

¹⁵ Edward Bernays, *Propaganda*, ed. Horace Liveright, New York, 1928, p. 20.

¹⁶ *Idem*, p. 27.

tentativă de a proiecta o imagine pozitivă a României în rândul populației basarabene. Publicația a făcut parte dintr-o pleiadă de instituții de presă cu caracter propagandistic al căror scop principal nu era denigrarea adversarilor (deși acest obiectiv nu era ignorat total) ci susținerea efortului de război și cultivarea imaginii regimului antonescian: *Soldatul* (cu ediții în limbile germană și italiană), *Bucovina*, *Glasul Crimeii* și *Transnistria*¹⁷.

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că România era angajată într-un război împotriva URSS iar propaganda reprezenta, ca de altfel în orice conflict militar inter-statal, doar una dintre măsurile necesare pentru destabilizarea sau înfrângerea adversarului, alături de coerciție militară și presiune economică. Pe acest fond, propaganda - mai ales într-un context de război - trebuie înțeleasă în logica unui „proces de management al opiniilor și atitudinilor printr-un proces direct de sugestie/influență asupra societății-țintă”¹⁸.

Activitatea publicistică a ziarului *Basarabia*. *Ziarul noiei vieți românești* se încadrează în tiparul activității de propagandă derulată de armata română în cel de-al Doilea Război Mondial care, după cum punctează și Călin Hentea, a fost mai degrabă defensivă, axată preponderent pe aspecte de menținere a coeziunii interne și mai puțin centrată pe acțiuni de ordin ofensiv împotriva statelor-inamice¹⁹. De altfel, pe întreg parcursul celui de-al Doilea Război Mondial România a fost nevoită să penduleze (inclusiv din punct de vedere propagandistic) între actori statali mult mai relevanți: atât la capitolul aliați (ex: Germania nazistă) cât și în ceea ce privește inamicii (ex: URSS)²⁰. Această concluzie poate fi argumentată și prin referire la condițiile menționate de Harold Lasswell cu privire la rolul propagandei interne/defensive în contextul unui conflict armat dintre doi actori statali:

i) pe de o parte, ea vizează promovarea efortului de război - prin mesaje menite să convingă populația de necesitatea unor privațiuni de ordin economic/limitări ale consumului (în vederea direcționării producției către industria militară) sau de importanța susținerii eforturilor militare, inclusiv prin voluntariat pentru înrolare sau donații către forțele armate²¹;

ii) pe de altă parte, ea urmărește să creeze/întrețină/amplifice animozitatea (ura) față de inamic și atitudinile pozitive față de aliați sau state/entități neutre²².

Concluzia (aceea că din punctul de vedere al analizei pur teoretice avem de-a face cu tipologia propagandei defensive) nu urmărește să cauzioneze accentele profund antisemite promovate în paginile publicației.

¹⁷ Jipa Rotaru, Octavan Burcin, Vladimir Zodian, Leonida Moise, *Mareșalul Antonescu la Odessa*, Paideia, București, 1999, p. 151.

¹⁸ Harold Lasswell, *Propaganda Technique in the World War*, ed. Peter Smith, New York, 1938, p. 9.

¹⁹ Călin Hentea, *op. cit.*, p. 183.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Harold Lasswell, *op. cit.*, pp. 9-10.

²² *Ibidem*.

Regimul antonescian a construit cu bună-știință un așa-zis zid informațional menit să apere populația românească de influența sovietică prin utilizarea sistematică a unor stereotipuri referitoare în primul rând la populația evreiască.

Prin asocierea sa cvasi-automată și într-o logică peiorativă cu *evreul* - ca prototip al dușmanului/inamicului – *bolșevicul* a constituit principala țintă a ofensivității propagandistice din paginile publicației analizate.

Dacă din punct de vedere defensiv URSS reprezenta o țintă imagologică legitimă pentru propaganda antonesciană care în mod natural trebuia să acționeze pentru denigrarea adversarului (așa cum cere orice manual de propagandă), cu totul altfel stau lucrurile în ceea ce privește referirile la populația evreiască. Regimul antonescian se simțea amenințat de ceea ce considera ca fiind un element străin în Basarabia - persoanele de origine evreiască - percepute, în continuarea tradiției interbelice, ca un actor colectiv neloial României și complotând continuu pentru realipirea Basarabiei la URSS (în calitate de agenți sovietici)²³.

Totuși, trebuie punctat faptul că în Basarabia din timpul celui de-al Doilea Război Mondial populația evreiască a fost de două ori victimă: atât în mâinile regimului antonescian (a se vedea instituirea ghetoului din Chișinău și pogromurile de la Visterniceni și Ghidighici²⁴) cât și în cele ale bolșevicilor care au o dezinformat-o cu bună știință în 1941 prin diseminarea de mesaje care minimizau conduita antisemită a armatelor română și germană tocmai pentru a convinge cât mai mulți evrei să rămână în Basarabia și să cadă pradă politicii de exterminare a regimului antonescian²⁵.

Mesaje recurente care compuneau imaginea bolșevicului

Din analiza articolelor din anul 1942 ale ziarului *Basarabia. Ziarul noiei vieți românești* reies trei categorii principale de mesaje referitoare la bolșevici:

1. „*Au încercat constant să-i mențină pe românii din Basarabia într-o stare de înapoiere intelectuală*”.

Dintr-un articol publicat la 19 ianuarie 1942 („Viața studentescă în Tiraspol sub sovietici”, autor Sabin Velican) reies percepțiile cu privire la viața sub ocupația sovietică a Transnistriei ale unui învățător din comuna transnistreană Corodna, Mihail Zosie, în vârstă de 22 de ani, fost student la Facultatea de fizico-matematici din Tiraspol. Autorul articolului menționează că l-a cunoscut pe Zosie „în tren, acesta călătorind în România

²³ Dmitry Tartakovsky, “Conflicting Holocaust narratives in Moldovan nationalist historical discourse”, in *East European Jewish Affairs*, 38:2, 2008, pp. 212-213.

²⁴ Matatias Carp, *Cartea Neagră. Fapte și Documente. Suferințele evreilor din România 1940-1944, Vol. III: Transnistria*, Societatea Națională de Editură și Arte Grafice "Dacia Traiană", 1947, pp. 67-68.

²⁵ Paul Shapiro, *The Kishinev Ghetto, 1941-1942*, University of Alabama Press, 2015, ediție e-book (450 p.), p. 35.

alături de un căpitan din Armata română care dorea să-i arate frumoasele plaiuri ale Munteniei spre a cunoaște și el din bogățiile Țării și sufletului românesc”.

Autorul menționează că l-a observat atent pe Zosie pentru a-și da seama de „deosebiri dintre el și alți studenți români”. Drept concluzie, „deosebirile” erau semnificative: cu toate că Zosie era „deștept chiar plin de humor”, el avea cunoștințe extrem de reduse din toate punctele de vedere: „avea o cultură generală a unui elev cu două trei clase secundare, iar din literatura străină, inclusiv cea rusă nu știa aproape nimic”. Totuși, Zosie se dovedea a fi suficient de inteligent pentru a-i descrie lui Velican realitățile din Transnistria sub ocupația bolșevică. Din relatarea sa aflăm că bolșevicii impuneau locuitorilor să cunoască limba rusă deși aceștia pretindeau că lasă oricărui popor libertatea de a-și alege identitatea lingvistică.

Mediul universitar de la Tiraspol este descris ca fiind „cu desăvârșire lipsit de surse de informare valoroase, predominând mai ales publicațiile cu caracter politic”.

Ne reține atenția faptul că referirea la mediul universitar transnistrean îi oferea lui Sabin Velican posibilitatea de a urma linia narațiunii iudeo-bolșevice²⁶, acesta ținând să puncteze că volumele universitare tipărite în moldovenește erau inutile deoarece „erau scrise de autori evrei”.

Nu doar în acest articol și nu numai pentru această primă linie de mesaj referitoare la bolșevici întâlnim mixul dintre propaganda anti-URSS și referirile antisemite. În paginile publicației se regăsește adesea teza de inspirație nazistă conform căreia URSS era un stat favorabil evreilor (bolșevicii fiind dușmani ai „Bisericii, împotriva căreia România duce un război istoric în numele creștinătății”²⁷).

În plus, populația evreiască era percepută automat de administrația antonesciană ca fiind formată din agenți sovietici/susținători ai Rusiei și opozanți fervenți ai României, sentiment potențat de faptul că o bună parte a evreilor din Basarabia se refugiaseră aici din Imperiul Rus pe fondul războiului civil, fiind considerați acum loiali intereselor bolșevice²⁸.

2. „Doresc exterminarea tineretului moldovean”.

Din perspectiva ziarului, unul dintre obiectivele bolșevicilor consta în depopularea Basarabiei și nimicirea tinerilor români din această provincie. Acest obiectiv nu se realiza la vedere ci printr-un mod mult mai perfid, printr-o propagandă agresivă prin care tinerii moldoveni erau convinși să meargă să lucreze în exploatarea miniere din Donbas: „aceștia erau

²⁶ *Antisemitic Propaganda and Official Rhetoric concerning the Judeo-Bolshevik Danger: Romanian Jews and Communism between 1938–1944*, consultat la jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/Romania/four.pdf (23.02.2018).

²⁷ A se vedea articolul „Războiul pentru Hristos” în *Basarabia. Ziarul noii vieți românești*, nr. 166/1942.

²⁸ Dennis Deletant, *op. cit.*, p. 103.

ademeniți cu suma de 300 de ruble pe zi pentru munca prestată și locuințe mobilate și spațioase”²⁹. Cu toate că mulți dintre tinerii moldoveni erau ademeniți de mirajul bolșevic, realitatea din Donbas se dovedea a fi total diferită: „din păcate Donbasul a fost o deziluzie, pentru că bolșevicii nu au dat nimic din ce au promis, ba mai mult chiar au înfometat tineretul moldovean. Cei care nu mureau din cauza bolilor mureau din cauza caznelor la care îi supuneau rușii. Baniți promiși nu le-au fost dați”.

Referitor la cei care diseminau propagandă bolșevică în rândul românilor din Basarabia trebuie menționat că nu de puține ori aceștia erau identificați ca fiind evrei. Un exemplu relevant în acest sens este articolul „Opinia publică sănătoasă” semnat de Sergiu Matei Nica, în care se preciza clar că „iudeo comuniștii încearcă să divizeze poporul basarabean prin zvonuri lansate pe ici colea”³⁰.

Nu doar că evreii făceau propagandă bolșevică și doreau „exterminarea tineretului moldovean”, dar din ziarul coordonat de Vasile Țepordei mai aflăm și că aceștia doreau să ocupe locurile de muncă ale românilor din Basarabia. Articolul „Un tânăr evreu se dă drept român de trei luni”³¹ prezintă astfel cazul unui anume Gheorghe Ciobotaru care „a convins un cârciumar de pe strada Carol Schmidt din Chișinău” să-l angajeze pretinzând că a lucrat în regiunea Donbas și după ce a fost eliberat de trupele româno-germane s-a întors la Chișinău nevoit fiind să-și caute de lucru. Gheorghe Ciobotaru a fost denunțat de către o femeie care i-a relatat cârciumarului că acesta „este fiul unui evreu care locuiește în apropiere de casa ei”. În consecință, cârciumarul pentru care lucra Ciobotaru a alertat „Serviciul de siguranță, care în urma cercetărilor a stabilit că Gheorghe Ciobotaru este de fapt Ștrul Grunberg”, fiind în consecință trimis în ghetoul Bug.

3. „I-au chinuit groaznic pe promotorii basarabeni ai valorilor românești”.

Într-un articol publicat la 8 februarie 1942 („Schingiuri bolșevice. Duh vechi sau cum au fost maltratați cei care au simțit odată românește”) Sabin Popescu-Lupu relatează drama profesorului Grigore Berejan din satul Valea Perjii, Ținutul Tighinei, interogat și umilit de către bolșevici în iulie 1941. Berejan fost arestat de autoritățile sovietice pentru că promova valori românești în rândul școlărilor, fiind acuzat că „i-ar fi învățat pe aceștia Ciuleandra”, aspect care - în logică bolșevică - denota că încerca să le inoculeze/mențină o identitate românească (prin dansuri și cântece românești). NKVD-ul l-a plasat în arest pe Berejan la reședința raională din Ceadâr-Lunga unde a fost supus unei percheziții amănunțite pentru a se depista dacă are otravă asupra sa (NKVD-iștii știau că acesta declarase că se

²⁹ A se vedea *Basarabia. Ziarul noiei vieți românești*, nr. 168/1942.

³⁰ *Ibidem*, nr. 166/1942.

³¹ *Ibidem*.

va sinucide dacă va fi prins de sovietici). În articol se menționează că Berejan a fost interogată de „un semi-tătar, un mongol cu mutră de pedologie care de la primele cuvinte a început să înjure, înfigând revolverul cu țeava în nas și răsucindu-l până a podidit sângele: «Canalie românească, de ce întreții atmosfera duhului vechiu în comună? Aștepți pe frații tăi români?»”.

Această ultimă imagine a bolșevicului - un mongol - este printre puținele care nu valorifică stereotipuri referitoare la evrei.

Concluzii finale

Activitatea publicistică a ziarului *Basarabia*. *Ziarul noiei vieți românești* se încadrează în definiția propusă propagandei de Lasswell: „aceasta reprezintă pentru populația civilă ceea ce reprezintă exercițiile pentru militari/forțele combatante - o metodă de a consolida moralul, o formă de repetiție prin care se asigură unitatea de idei/valori a părții non-militare din societate”³².

Se poate observa că publicația a promovat recurent teme de influențare a maselor, printre acestea cele mai frecvente fiind cele referitoare la bolșevici (cu variațiunea des întâlnită de iudeo-bolșevici) și la ceea ce regimul antonescian percepea ca fiind acțiuni antiromânești ale acestora. De asemenea, din faptul că ziarul nu a fost singurul vector al Ministerului Propagandei (și, implicit, din însăși existența acestei instituții) reiese că propaganda regimului antonescian a fost o activitate derulată organizat, versatilă în aplicarea metodelor de influență și adaptată mediilor țintă³³.

Patternul narativ al asocierii populației evreiești cu bolșevismul poate fi regăsit și în paginile altor publicații din state aliate Germaniei care preiau - cu diferite nuanțe discursive - linia propagandistică impusă de *Der Stürmer* (condus de Julius Streicher) pentru care eradicarea iudeo-bolșevismului reprezenta o cauză eroică³⁴.

În cazul iugoslav, publicația *Vreme* a desfășurat o amplă campanie antisemită pe coordonatele (pericolul) bolșevic = evreiesc = masonic, elogiind inclusiv măsurile anti-evreiești impuse în România³⁵.

Publicația *Basarabia*. *Ziarul noiei vieți românești* a jucat rolul - necesar și legitim în război din perspectiva României - de vector de propagandă îndreptată împotriva URSS (ca fost ocupant al Basarabiei), fiind totodată și un vehicul de denigrare, presiune și stigmatizare a populației evreiești din Basarabia. Totodată, în contextul eforturilor de război și al spiritului vremii, nu trebuie pierdut din vedere și un alt rol asumat implicit

³² Harold Lasswell, *op. cit.*, p. 11.

³³ Jacques Ellul, *Propaganda. The Formation of Men's Attitudes*, Vintage Books, New York, 1973, p. 4.

³⁴ Nina Andrews, “Julius Streicher At Nuremberg: A Case of Justice Denied?” în *British Journal of Holocaust Education*, 3:1, 1994, p. 39.

³⁵ Mladenka Ivanković, Aleksandar Stojanović, “Anti-Semitic Propaganda and Legislation in Serbia 1939-1942: Content, Scale, Aims and Role of the German Factor”, în *Istorija 20. veka*, 2/2019, p. 89.

de publicația analizată: crearea unui sentiment de camaraderie de arme alături de ceilalți aliați ai Germaniei naziste, solidaritate care de cele mai multe ori are fundamente antisemite - așa cum transpare atât din paginile *Basarabia* sau *Vreme*, ci și din alte publicații precum *Krakauer Zeitung* (oficiosul nazist din Cracovia), *Hrvatski narod* (Croația) sau *Arijský boj* (Protectoratul Boemiei și Moraviei).

Nicole CACHO*

**“LA MODE” AMERICAN: A HISTORY OF THE MODERN
AMERICAN FASHION INDUSTRY (1930s-1950s)**

***O istorie a industriei americane de modă din anii 1930 până în anii
1950***

Abstract: Name a top figure in the American fashion industry. One would think Calvin Klein, Oscar de la Renta, Anne Wintour (despite not being American). Name a top figure in the same industry ninety years ago. Stumped? The modern American style was fashioned beginning in the 1930s by strong women from Claire McCardell to Eleanor Lambert, weak and strong economics, and ever-changing social norms. But most people do not picture the modern American style with these factors. Some do not even know McCardell or Lambert existed. The purpose of this paper is to fill the knowledge gap on the origins of the modern American style and the transfer of full power from the European fashion capital, Paris, to power shared with New York City.

Keywords: twentieth century, Eleanor Lambert, United States, World War II, Great Depression

* * *

Picture this: 1920s America. The country is booming in what they believed to be a post-war period. Prohibition was not stopping anybody from drinking a night away at the speakeasies. Women’s suffrage was finally an amendment. Writers and artists graced the pages of Vogue and Harper’s Bazaar. The New York Times was Wall Street’s bible. Chanel’s Little Black Dress (LBD) arrived in America through Henri Bendel. It was a decade of parties and excess, only to crash on Black Tuesday, 1929. From then on, America shifted from excess to minimal as the Great Depression loomed over the country for over ten years. It was the war, World War II, when America’s economy bounced back. It was during the war, America—second rate to the European fashion capitals—found its voice in the fashion world. No, not just its voice, but it’s brain and heart. The United States became a major player in the fashion world in the 1940s and 1950s through economic busts and booms, changing social norms, and publicist Eleanor Lambert. With these three ingredients, America had found its individual style.

This paper will discuss the origins of America’s modern style, from the Great Depression to the Post-War Boom, Eleanor Lambert’s role in the fashion industry, and the impact made on today’s society.

* MS Finance, University of Texas at Austin, United States of America; nicole.cacho@utexas.edu.

Date submitted: May 14th 2019

Revised version submitted: February 11th 2020

Accepted: February 18th 2020

1930s: Great Depression

Economic Effect. When one thinks of the Great Depression, they tend to think of one of these things: Black Tuesday, 25 percent peak unemployment rate, and Hooverville. The stock market crash, in hindsight, could have been seen a mile away. The 1920s was a time of historic expansion for the United States. There was mass migration shifts from rural regions to the cities. The country's industrial sector boomed, allowing American cities to become more prosperous. Investors and the general public saw the stock market as a get-rich-quick strategy since prices were rising to unprecedented levels. However, poorly managed monetary and fiscal policies, along with agriculturally destructive phenomena, brought Roaring 20s America to its knees. First economic effect to be discussed: The Federal Reserve.

The Federal Reserve was newly formed. Federal Reserve president Benjamin Strong came out with monetary policies allowing economic expansion through the mid-to-late 1920s. In a 1922 speech made to the Farm Bureau Convention, Strong stated that in order to properly conduct the "business of the nation," monetary policy should "insure [there is] sufficient money and credit available (...) [as well as] maintain the volume of credit and currency" to the point that "volume has any influence upon prices," it could not become "the means for either promoting speculative advances in prices, or of a depression in prices."¹ In 1924 the Fed created some "\$500 million in new credit" leading to a "bank credit expansion of over \$4 billion in less than one year"², and in 1927 the Federal Reserve made "large open market purchases and discount rate reductions" followed by "increases in bank reserves and the money supply."³ Thing is, after this several-year period of continuous expansion something will burst, and Benjamin Strong's death in 1928 did not help. A leaderless Federal Reserve staffed with unknowledgeable governors led to mistakes in response. In response to the beginnings of the crash, the inexperienced Federal Reserve dropped the money supply by 30 percent.⁴ If they had known about the natural business cycle they would have held off due to the natural readjustment of the economy. Nominal Gross National Product (GNP) fell 46 percent, real GNP fell 33 percent, and price levels fell 25 percent after this several-year long period.⁵ These factors led to the infamous bank panics. In 1930 the Federal Reserve owned approximately 8,000 banks; 16,000 more banks were not under the Federal Reserve, operating in an environment to the style of pre-

¹ Lester Vernon Chandler, *Benjamin Strong, Central Banker*, Brookings Institution, Washington, D.C., 1958, p. 200.

² "What Caused the Great Depression" on *Foundation for Economic Education* website, published 2018, section "The Artificial Boom of the Roaring 20s"; bit.ly/2DPyxc8 (09.03.2019).

³ D. Wheelock, "Monetary Policy in the Great Depression: What the Fed Did, and Why" in *Review* 74.2, 1992, pp. 14-15; bit.ly/31uBbl7 (06.03.2019).

⁴ "What Caused the Great Depression?", section "Hoover's Anti-Adjustment Policies".

⁵ D. Wheelock, "Monetary Policy in the Great Depression: What the Fed Did, and Why", p. 4.

1914 Fed. A major issue with banks in the 1920s and 1930s was the mobilization of bank reserves in crises, which in this period was lacking. Non-Fed correspondent banks outside of the reserve city - called “country banks” - kept only a portion of their reserves in their vaults while the remainder were kept as deposits in correspondent reserve banks, called a “city bank.”⁶ This “reverse pyramid” severely limited country banks in times of crises. If a country banks’ customer panicked due to news related to financial markets or the economy, they will demand withdrawals in mass numbers. The country bank will turn to its city bank partner, which will most likely be experiencing the same situation, and so goes the downward spiral of the bank run.

The first failures occurred in November-December of 1930, with a second series of panics in 1931 before falling into the biggest slump in March 1933, known as the Bank Holiday.⁷ These panics were more region-specific. On November 7th 1930 Bank of Tennessee, a subsidiary of Nashville-based Caldwell & Company, the largest financial conglomerate in the South, got into trouble through “heavy [investment of] securities markets”, losing “substantial sums” following stock price declines.⁸ That led to a chain reaction, jumping to cities such as Louisville and Knoxville. The later panics were related to the correspondent cycles mentioned above. Between 1930 and 1933 approximately 9,000 banks with nearly \$6.8 billion in deposits failed. In 1933 alone there were over 25 percent bank suspensions.⁹ According to B. Bernanke, the bank failures of the 1930s disrupted credit markets, increasing the credit intermediation costs that reduced national output significantly.¹⁰

On the agricultural front, the price of crops dropped. Farmers produced record number of crops during The Great War. By the 1920s America had overproduced crops, thanks in part to new industrial fertilizers, development of tractors, and scientists breeding “hybrid strains of corn” for more efficient farming.¹¹ The agricultural depression lasted from 1921 to 1940. There were actions to attempt to aid the farmers, such as the Hugh-Smith Resolution of 1925. This required the Interstate Commerce Commission (ICC) to “consider agricultural conditions in settling railroad rates.” There was also the Capper-Volstead Act of 1922 which gave

⁶ G. Richardson, “The Check Is in the Mail: Correspondent Clearing and the Collapse of the Banking System, 1930 to 1933” in *The Journal of Economic History*, 67:3, 2007, pp. 645; 649.

⁷ B. Bernanke, “Nonmonetary Effects of the Financial Crisis in the Propagation of the Great Depression”, *National Bureau of Economic Research (NBER) Working Paper Series*, Working Paper No. 1054, 1983, p. 14, nber.org/papers/w1054.pdf.

⁸ G. Richardson, “Banking Panics of 1930-31: November 1930–August 1931” on *Federal Reserve History* website, published 2013, section 5; bit.ly/2FBkvz5 (22.02.2019).

⁹ D. Wheelock, “Monetary Policy in the Great Depression: What the Fed Did, and Why”, p. 4.

¹⁰ B. Bernanke, “Nonmonetary Effects of the Financial Crisis”, p. 27.

¹¹ B. Plumer, “A Brief History of U.S. Corn, in One Chart” on *The Washington Post* website, published 2012, section 4; wapo.st/2TWbklJ (23.02.2019).

“cooperatives legal standing”.¹² Unfortunately, by the early 1930s the prices of crops dropped so low that families found it more profitable to burn off the excess corn in their kitchens than to buy coal. From 1930-1936 things only got worse from the Dust Bowl, caused by severe droughts and poor execution of dryland farming methods. The Dust Bowl not only severely damaged the agriculture but the ecology of the Great Plains and the Canadian plains.

The Great Depression was weakened by President Franklin Roosevelt’s New Deal, a series of programs to help the American economy and population recover. These programs began between 1933 and 1936. Some of these programs included the Emergency Bank Relief Act (March 9th 1933)¹³, the Beer-Wine Revenue Act (March 22nd 1933)¹⁴, the Federal Emergency Relief Act of 1933, the Banking Act of 1933¹⁵, the Public Works of Art Project¹⁶, Securities Act of 1934¹⁷, and the Social Security Act (1935). Beyond the New Deal, Roosevelt continued recovery with laws such as the Fair Labor Standards Act (1938)¹⁸ and the Food Stamps Act (1938).¹⁹ These programs contributed to billions of dollars towards infrastructure projects, aiding the unemployed, getting farmers back on their feet, and standardizing the banking industry to protect consumers and investors. Some of these programs lasted beyond the Roosevelt Administration, still existing today. Some of the programs, especially the Fair Labor Standards Act, will greatly affect the shift in consumer spending demographics in the 1950s.

Social Norms & Style. Prior to World War II women were heavily restricted on fashion sense. Any everyday woman who wore trousers in public were arrested, on the claim they were “masquerading as men.”²⁰ Only women of celebrity status dared to wear trousers and menswear-inspired styles. These rebels included Joan Bennett, Marlene Dietrich, and most

¹² D. M. Spielmaker, “Agriculture in the Classroom” on *Growing a Nation Historical Timeline* website, published 2018; bit.ly/2OLx539 (23.02.2019).

¹³ The Emergency Banking Relief Act Congress’ attempt to stabilize the banking industry during the Bank Holiday.

¹⁴ The Beer-Wine Revenue Act was the first step to repeal the 18th Amendment, popularly known as Prohibition.

¹⁵ The Banking Act of 1933, also known as “Glass-Steagall”, separated commercial and investment banking, and created the Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) to insure deposits and prevent bank runs.

¹⁶ The Public Works of Art Project hired unemployed artists to create works of art for parks and public buildings, contributing nearly 16,000 pieces during the program’s life.

¹⁷ The Securities Act of 1934 established the Securities and Exchange Commission, giving them regulatory power over publicly traded corporations.

¹⁸ The Fair Labor Standards Act established minimum wage and overtime pay, along with banning certain types of child labor.

¹⁹ “New Deal Timeline” on *The Living New Deal* website, Department of Geography, University of California Berkeley, published 2015; bit.ly/2WlgDrE (02.03.2019).

²⁰ See M. Bianco, M. Johns, “The Most Daring Thing About Katharine Hepburn? Her Pants” on *Vanity Fair* website, published 2016; bit.ly/2UNHaxj (28.02.2019).

notably, Katherine Hepburn.²¹ Not every Hollywood star agreed. One had outspoken critics such as Constance “Connie” Bennett, Joan Bennett’s sister, who called the androgynous styles “such atrocities.”²²

The New York fashion scene specialized more on the manufacturing side as opposed to the design side. There were fashion companies in the United States, sure. Successful American fashion companies included Lane Bryant and 19th century establishments such as Brooks Brothers (est. 1818) and Abercrombie & Fitch (est. 1892). The United States had plenty of department stores, such as Lord & Taylor (est. 1826), Macy’s (est. 1858), and Nordstrom (est. 1901).²³ However, the high-class department stores housed mainly European fashion house products.

Prior to the 1940s fashion magazines *Vogue* and *Harper’s Bazaar* focused their stories on artists and writers, royalty and socialites. It made sense as the editors were typically of grand family lines and immense fortunes. Think French-born Baron Nicolas de Gunzburg, whose Russian-Jewish family made their fortune in banking and oil, and Daisy Fellowes, heir to the Singer sewing machine fortune, as ringleaders running the show at *Vogue* and *Harper’s*. Yes, there were American trendsetters: Fred Astaire, Joan Crawford, and Carole Lombard. But from where did they receive their inspiration? Europe.

The most famous American designer in the early decades of the twentieth century was from Hollywood: MGM’s chief costume designer Gilbert Adrian. He dressed starlets from Judy Garland to Joan Crawford to Greta Garbo. Some of his most iconic costumes included the gingham dress in “Wizard of Oz” and Joan Crawford’s “signature strong-shouldered silhouette” in “The Women”.²⁴ Like the American trendsetters, he also got most of his inspiration from across the pond.

The 1930s was a time of Hollywood glam and planting the seeds for future designers and innovations. Towards the end of the 1930s Anne Klein was a student at the Traphagen School of Design in New York. In 1934, Bonnie Cashin—a pioneer of American sportswear—moved to New York to work for the Roxy Theater as its costume designer. Three years later she was offered a job at Alder & Alder, staying there until 1943.²⁵ Then, you have

²¹ Hepburn cross-dressed since she was a child, even asking her family to call her Jimmy without necessarily feeling like a boy on the inside. She told Barbara Walters in a 1981 interview that she has “not lived like a woman. [She has] lived like a man”, according to *Ibidem*.

²² D. Calhoun, “Will It Be Trousers for Women” in *Movie Classic (May 1933)* in Library of Congress, Motion Picture, Broadcasting, and Recorded Sound Division archive website, p. 62; bit.ly/2FqCl6w (05.02.2020).

²³ See B. Farfan, “Learn About the Oldest US Retailing Companies Still in Business” on *The Balance Small Business* website, published 2018; bit.ly/2Todfud (26.02.2019).

²⁴ ELLE staff, “Fashion Figure: Gilbert Adrian” on *ELLE* website, published 2019; bit.ly/2FmhJwm (26.02.2019).

²⁵ The Editors of Encyclopedia Britannica, “Bonnie Cashin | American Designer” on *Encyclopedia Britannica* website, published 2019; bit.ly/2HPxGOz (27.02.2019).

Claire McCardell. In the 1920s Claire McCardell—the creator of American sportswear—studied at Parsons, receiving her certificate in costume design. She worked odd jobs until she met designer Robert Turk. She worked with Turk until his death in 1932. McCardell was asked to finish Robert Turk’s fall fashion line at Townley Frocks after Turk drowned. The collection was not perfect, but it sold in Paris. Not wanting to take inspiration from Europe for her debut collection, McCardell looked to the art world and street fashion.²⁶ In 1938 she created one of her most successful pieces, the Monastic Dress. This dress was an adaptable, bias-cut, almost tent-like outfit that hung loose. To gracefully hug a woman’s waist, the dress was to be paired with a belt.²⁷ Retailer Best & Co. exclusively sold the dress for \$29.95 and “sold out in a day.” Knockoffs were numerous and vast, Townley Frocks’ fight against them briefly shut them down. After restructuring, Townley Frocks gave McCardell what no other American designer held: her name on clothing labels.²⁸ Typically, designer names were on the company’s name or the manufacturer’s name, but never on the clothing labels. For McCardell, this was an acknowledgement to her hard work.

McCardell was an innovator, introducing fixes such as spaghetti straps as well as aspects of menswear into her signature look. She was responsible for the Monastic craze of the late 1930s: a wrinkle-free wool dress with pockets that gave the “ease and pragmatism of men’s clothing” while still “stylish and sophisticated” for social gathering or work. The Monastic offered American women “independence (...) in the form of [a] ready-to-wear dress capable of fitting any body size.”²⁹

McCardell loathed restrictive underpinnings and desired “easy-to-mix separates.” Her use of alternative fabrics—denim, wool jersey, calico—allowed her to experiment with double row top-stitching and metal closures. These bold ideas, so revered in the fashion industry during this time, had their own name: McCardellisms. McCardell was a pioneer, setting the stage for “The American Look.”³⁰ Without McCardell and the other designers of the 1930s, where would have the American fashion industry been during World War II? Certainly not on walking the New York Fashion Week runway,

²⁶ A. Huggins, “Claire McCardell (1905-1958)” on *Archives of Maryland* website, published 2006; bit.ly/2YixBZp (27.02.2019).

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ M. Corey, “Thoroughly Modern McCardell Designer: Frederick Native Claire McCardell Started a Fashion Revolution in the 1930s. Now, Her Legacy Is Being Celebrated in a Book, a Gallery and a Retrospective Show” on *Baltimore Sun* website, published 1998; bit.ly/2CzgSrm (27.02.2019).

²⁹ Originally called the “Nada” dress, McCardell’s design was not part of Townley’s original fall collection. The dress came to the public spotlight after a buyer from retailer Best & Co. saw the dress on McCardell. Townley and Best & Co. signed an exclusive deal for McCardell’s dress. When the dress hit the market in 1938 for the price of \$29.95 the inventory of 100 Nada/Monastic dresses were sold out in a day. See E. E. Dickinson (2018), “A Dress for Everyone” on *The Washington Post* website, published 2018, section 3; wapo.st/2vbwuQZ (05.02.2020).

³⁰ M. Corey, “Thoroughly Modern McCardell Designer”.

or socializing at the first Met Gala, or gracing the International Best Dressed List.

The Early 1940s: Au Revoir Paris, Hello New York

Economic Effect. On September 1st 1939 Europe erupted into World War II when Nazi Germany’s military invaded Poland in the Battle of Westerplatte. In a matter of days countries such as the United Kingdom, France, and the Soviet Union declared war on Nazi Germany. By June 1940 France surrendered to Germany. British Prime Minister Winston Churchill requested that President Franklin Roosevelt supply the British military with planes, weapons, and supplies. The United States remained neutral in the first couple of years of the war. American companies were not on board with shifting to a “Conversion” strategy, which meant manufacturing military supplies as opposed to civilian goods, possibly losing out on market share against competitors who did not convert.³¹

In March 1941 Roosevelt’s Lend-Lease Act was approved, shifting the American economy into a wartime economy. Some sectors of the American economy, such as merchant shipbuilders, mobilized early due to help with funding from government agencies, in this case the U.S. Maritime Commission (USMC). Other industries, such as the auto industry, were not quick to convert. The auto industry did not shift its focus until 1942 after the United States entered World War II because of the attack on Pearl Harbor in December 1941.

To pay for the war, Congress passed the Current Tax Payment Act of 1943, which changed the collection of taxes from an after-the-fact lump sum to the “now familiar method of continuous withholdings from paychecks.”³² To prevent resistance to the withholdings, tax payments were “wrapped in patriotism,” emphasizing that the “sacrifice on the home front is a yardstick of [the United States’] determination to win the war.”³³ Another method for the United States to pay for the war was through the famous war bonds. These bonds returned 2.9 percent annual interest over a 10-month maturity and were bought by both civilians and financial institutions. By the end of the war, 85 million Americans had bought war bonds.³⁴

Despite the \$304 billion bill for the war, and as destructive and chaotic as it was, World War II was a miracle for the American economy and as will be discussed later, the fashion industry. The Lend-Lease Act allowed the United States to export approximately \$36.5 billion to its foreign allies between its approval in 1941 and the end of the war in 1945.³⁵ The civilian

³¹ C. Tassava, “The American Economy during World War II” on *EH.Net Encyclopedia* website, published 2008, section 3; bit.ly/2eEFlgi (24.02.2019).

³² C. Tassava, “The American Economy during World War II”, section 8.

³³ C. Twight, “Evolution of Federal Income Tax Withholding The Machinery Of Institutional Change” in *CATO Journal*. 14.3, 1995, p. 39.

³⁴ C. Tassava, “The American Economy during World War II”, section 9.

³⁵ This \$36.5 billion accounted for 15% of the United States’ wartime budget. See M. Seidl,

unemployment rate hovered around 15.7 percent in 1940. In 1944, the civilian unemployment rate dropped to approximately 1.3 percent.³⁶ This increased the number of required Americans to pay taxes from 4 million in 1939 to 43 million in 1945. In 1945, the United States received nearly \$45 billion in taxpayer withholdings, making up approximately 20 percent of the United States' GDP (Gross Domestic Product). By 1946, the 85 million Americans bondholders purchased \$185 billion worth of bonds. The financial institutions held another \$24 billion in bonds and other treasury securities.³⁷

Social Norms & Style. Unlike its European counterparts, the rationing of clothing in the United States fell to the responsibility of the manufacturing companies, not the civilians. Any manufacturer who went against the limitation orders of the War Production Board (WPB) were met with “heavy fines and potential jail time.” These mandates included “no hoods” and “no more than one pocket, inside or out” for blouses, no “tabs on the shoulders” for coats, no manufacturing of skirts like culottes or skating skirts, and “no quilting using more than 300 square inches.”³⁸ Man-made fibers rose as a popularized fabric. Also, women of different classes and regions shifted towards more simplistic silhouettes. The everyday woman had to use their imagination to come up with stylish outfits based on the government mandates, especially for matters such as work.

American civilian restrictions included the limitation of “[three] pairs of footwear per year.”³⁹ Americans were given the “right to purchase a pair of shoes with each valid shoe stamp contained in (...) Ration Book #3.” There were ways to get around the shoe stamp. Sears, Roebuck & Co. allowed the purchase of shoes in exchange for other ration stamps, such as War Ration Stamp No. 17, which was for sugar and coffee. Brands such as Lane Bryant⁴⁰ advertised “Non-Rationed shoes,” which were made from non-leather fabrics and took on the style of wedges. Wedges had become popular during World War II as the soles were made of wood or cork and the upper portion of the

“The Lend-Lease Program, 1941-1945,” on *The Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum* website, published 2020, section “Conclusion”; fdrlibrary.org/lend-lease (05.02.2020).

³⁶ R. Higgs, “Wartime Prosperity? A Reassessment of the U.S. Economy in the 1940s | Robert Higgs” on *The Independent Institute*, “Table 1: Employment and Unemployment, Fiscal Years 1940-1949 (as percent of total [civilian plus military] labor force”, published 1992; bit.ly/2OwatDE (05.02.2020).

³⁷ C. Tassava, “The American Economy during World War II”, section 8.

³⁸ M. Mason, “The Impact of World War II on Women’s Fashion in the United States and Britain”, in *University of Nevada, Las Vegas’ Theses, Dissertations, Professional Papers, and Capstones*, published 2011, p. 19; bit.ly/2UUC2MO.

³⁹ *Ibidem*, p. 20.

⁴⁰ Lane Bryant was established in 1904 by Lena Himmelstein Bryant as the first known commercially maternity shop. See “Lena Bryant Malsin” on *Jewish Virtual Library* website, published 2019; bit.ly/2HNTEed.

shoe was made from alternative natural fiber such as hemp.⁴¹

Nylon had become a scarce resource for American women. Before the war, nylon was a fashion trend turned necessity. On May 6th 1940 DuPont—creator and manufacturer of Nylon—declared the day “Nylon Day” where 4 million pairs of stockings hit the department store shelves at “about \$1.15 a pair” and “sold out within two days.”⁴² When the United States entered the war, allied forces used nylon as parachutes, leaving women’s legs exposed. On the black market, one shipment of nylon could go for \$100,000.⁴³ To make up for this lack, women would draw black lines on their back legs and use leg makeup. Working women and younger women went on a completely different direction for alternative nylon: trousers.

As mentioned earlier, only celebrities could play the role of rebels. However, things were different in the 1940s. Men were shipped off to fight, leaving women to work. They embraced the freedoms of working and living independently. Women freely wore trousers as they were more comfortable and practical for the workplace. College students and working women embraced the style of a nicely tailored blouse with a tailored suit. As much as trousers grew in popularity, skirts were still preferred. Skirts were worn around knee length, usually paired with a blouse and square-shouldered jacket. Magazines and manufacturers encouraged women to reuse and refit men’s clothing, so the unused fabric meant for male consumers would not be wasted.

Prior to the 1940s women’s career choices were slim, including but not limited to teachers, maids, and nurses. At the height of World War II, more than 19 million women—including minority women—worked part of the labor force. The defense industries’ female employment rate “grew by 462% from 1940 to 1944.”⁴⁴ It was this environment, full of restrictions and disconnect from the European world, that the “American Look” McCardell set up in the 1930s took on a more substantial role. Ideas flew, creativity flourished, and the catalyst—Eleanor Lambert—will shine the spotlight on American fashion. A spotlight that will remain lit beyond the war and beyond the world today.

Post-War America, late 1940s-1950s: Conform or Create

Economic Effect. In the Post-War world, a larger portion of the United States’ population identified as being part of the middle class. Jobs were plentiful and wages were higher. The Korean War, costing the United

⁴¹ Wedges were not invented in the 1940s, but in 1935 by designer Salvatore Ferragamo. American designers and retail companies simply took the concept in the early 1940s. See M. Mason, “The Impact of World War II”, p. 20; bit.ly/39fjxVf (05.02.2020).

⁴² E. Spivack, “Stocking Series, Part 1: Wartime Rationing and Nylon Riots” on *Smithsonian Magazine* website, published 2012, paragraph 3; bit.ly/2q4KtCC (09.03.2019).

⁴³ *Ibidem*, paragraph 4.

⁴⁴ “Women & World War II” on *Metropolitan State University of Denver Camp Hale* website, section “Women Workers in World War II”, published 2020; bit.ly/31fzBX (10.02.2020).

States \$30 billion⁴⁵, was financed through higher taxes, increasing debt, and money creation. In its peak year in 1952, the war costs took up approximately 4.2 percent of the GDP.⁴⁶ Overall GDP grew during the war because of early abnormal consumption due to fear of shortages. In 1951, the GDP growth rate peaked at 11.4 percent.⁴⁷ Pieces of legislation such as the 1944 Servicemen’s Readjustment Act (aka G.I. Bill of Rights) allowed returning soldiers opportunities to receive a college education, unemployment insurance, and housing.⁴⁸ Leaving behind a period of stringent spending on the essentials, consumers—especially young adults—were eager to buy and spend. From 1939 to 1944, the “total payments for wages and salaries (...) more than doubled.”⁴⁹ American consumer spending revolved around domestic and family life. From 1945 to 1949 approximately 20 million refrigerators, 5.5 million stoves, and 21.4 million cars were purchased in the United States.⁵⁰ In the late 1940s-early 1950s American automobile production quadrupled. The average real GDP growth for the decade was 4.25 percent.⁵¹ The unemployment rate in 1953 reached its lowest point since World War II, at 2.3 percent.⁵² This is particularly interesting since gender roles were set back in place after the war. Women were no longer needed to work, and most families were able to live off one income. Though times were great economically, there were women who desired to continue to work in the business world.

Social Norms & Style. Contrary to prior decades, everyone wanted to keep up with the Jones by buying the nicest car and the nicest house in the mass-produced, standardized neighborhoods called the suburbs. In the 1950s, 1.5 million homes were built, up from 142,000 in 1944. Businesses, advertisers, politicians, and magazines pushed forth the idea of the American Dream as a “warm, happy place filled with healthy families and friendly

⁴⁵ \$30 billion in 1953 dollars. In 2019 dollars, the Korean War cost the U.S. approximately \$277 billion.

⁴⁶ S. Daggett, “Costs of Major U.S. Wars” on *Congressional Research Service* website, “Table 1. Military Costs of Major U.S. Wars, 1775-2010”, p. 2, published 2010; bit.ly/2LKBoZd (25.02.2019).

⁴⁷ “Economic Consequences of War on the U.S. Economy”, *Institute for Economics & Peace*, p. 5, published 2011; bit.ly/2HBpWAq (23.02.2019)

⁴⁸ “History and Timeline - Education and Training” on U.S. *Department of Veteran Affairs* website, published 2013; bit.ly/2z25wMF (25.02.2019)

⁴⁹ R. Myers, N. A. Tolles, US Department of Labor, “Income From Wages and Salaries in the Postwar Period: Bulletin of the United States Bureau of Labor Statistics, No. 845”, written 1945, published on *FRASER Federal Reserve Bank of St. Louis* website, section “Summary”; bit.ly/2HeiQ2w (10.02.2020).

⁵⁰ “The Rise of American Consumerism | American Experience | PBS” on *PBS* website, published 2019; to.pbs.org/2rvvKlI (24.02.2019).

⁵¹ “Real Gross Domestic Product [GDPC1]”, retrieved from *FRED, Federal Reserve Bank of St. Louis* website, published 2019; bit.ly/2AGQOLB (24.02.2019).

⁵² “Labor Force Statistics from the Current Population Survey” (Unadj) Unemployment Rate retrieved from the *U. S. Bureau of Labor Statistics* website; bit.ly/2hbEN7I (25.02.2019).

neighbors, living (...) with the latest products and appliances.” Television also got into this image, with shows such as “Leave It to Beaver”. These shows offered “family-centered stories of generational quarrels and reconciliation, all sponsored by advertisers eager to tap into the lucrative suburban market.” Politicians linked the rise in suburbia and rise in consumerism to the “health of the republic itself.”⁵³ These factors brought about homogenous lifestyles colored in blind conformity dressed in pencil skirts and accessorized with pearls.

Before the 1950s children were sent off to work to help increase the family income. They would work on the family farm, the local factory, or on the streets selling newspapers. Though there were around 1,600 child labor laws in the late 1800s, it was not until President Roosevelt and the Great Depression that freed children from labor.⁵⁴ With the economic boom in the Post-War period and a set age requirement, teenagers had something no other generation before them had: leisure time. Upon realizing teenagers were the “Luckiest Generation”, holding a “bigger piece of the nation’s economic pie” stuffed with pick-of-the-crop jobs, leisure time, and increased spending power, advertisers and businesses jumped at the opportunity to sell to them.⁵⁵ Seventeen magazine catered to white teenage girls while car manufacturers advertised fast hot rods to teenage boys.

The 1950s also gave the answer to the decade’s counterculture, the Beat Generation. These Beatniks, or Beats, were a group of writers who pondered on and influenced American politics and culture. This group of university student and writers believed the “rampant materialism of their society” as well as “the runaway capitalism” were destructive forces to the “human spirit” and “antithetical to social equality.”⁵⁶ The Beats rejected materialism, experimented with psychedelic drugs and sexual liberation, and celebrated non-conformity.

Allen Ginsberg, William S. Burroughs, and Jack Kerouac were some of the most prominent founding members, meeting at Columbia University. As the years passed the group expanded geographically and members-wise. They took their ideas and thoughts to places like the “underworld of Times Square”, landing into arrests and stints at Bellevue Hospital; Greenwich Village, living on low rent and gathering poets at local bookstores; and even to San Francisco, falling in love and finding inspiration to write some of the most iconic books of the decade.⁵⁷ Later expansions of the Beatniks included

⁵³ B. Nicolaidis, A. Wiese, “Suburbanization in the United States after 1945” on *Oxford Research Encyclopedia of American History* website, section “‘Culture Wars’ over the Postwar Suburbs”, published 2017; bit.ly/2UoXcqz (25.02.2019)

⁵⁴ See C. Amack, “Child Labor” on *Kaw Valley Unified School District* website, published 2005; bit.ly/2hANbfs (26.02.2019).

⁵⁵ See B. Cosgrove, “The Luckiest Generation’: LIFE with Teenagers in 1950s America” on *TIME Magazine* website, published 2014; bit.ly/2eXt6No (27.02.2019).

⁵⁶ J. Rahn, “The Beat Generation” on *The Literature Network* website, par. 1, published 2011; bit.ly/2H6XyDH (05.02.2020)

⁵⁷ It was Herbert Huncke who introduced the trio to the depths of Time Square. In Ginsberg’s

artists such as Jackson Pollock and founder of City Lights Bookstore in San Francisco, Lawrence Ferlinghetti. The style of the Beatniks was considered as “non-fashion.” Clothing to the Beatniks, especially in the San Francisco Bay Area, held “minimal importance.” They wore the styles of the time but put in as little effort as possible. Women did not wear jewelry and men did not wear the “business fedoras.” The Beatniks took their style tips from the social labor movements of the 1930s as opposed to the New Look designers of the 1950s.⁵⁸ Their style was absent but to this day, there is something compelling about the style of confidence and spontaneity through personality and intellect as opposed to outfits and materialism.

As much as the 1950s was an economic and artistic boom for the United States, it was also a dark period filled with bigotry and segregation. Segregation ran deep in the country. The Federal Housing Administration “routinely denied low-interest loans to non-whites,” contributing to the “wealth gap between whites and non-whites.” The policies by the Federal Housing Administration enforced “redlining and discrimination in sales, financing, and homeowner’s insurance.” Japanese Americans were confiscated of their wealth during the war so even though they had the right to own property they did not have the financial means to rebuild their life in the Post-War period. African Americans were victims of fraud and “exploitative tenant-sharecropping systems” which kept them “in perpetual debt.” Though the minorities groups were treated harshly, advertisers still targeted minority teenagers through minority focused publications and television shows.⁵⁹

The 1950s can be remembered as leather jackets and poodle skirts. It was actually more than that. Elvis created his brand of “preppy Rockabilly,” presenting to the fashion world and pop culture “biker chic, guyliner and high waisted trousers.” Helen Rose designed one of the most iconic, elegant wedding dresses of all time for American actress-turned-Monaco princess, Grace Kelly. Marilyn Monroe, known for her bombshell movie star glam, wore jeans from “J. C. Penney and the Army surplus store, puffed-sleeved dresses with babyish jokes, [and] skintight sweaters” off the stage. After her divorce from Joe DiMaggio in 1954, family friends Milton Greene—a photographer—and his wife Amy—a former model—noticed Monroe “[walked] around like a slob” with her cheap styles. Amy called on her good friend, Anne Klein, to provide a winter wardrobe to Amy’s nameless friend. She and Milton also called on George Naridello and Norman Norell to create

book, *The Best Minds of My Generation: A Literary History of the Beats*, Ginsberg considers Huncke the originator of the Beats, an almost godfather-esque figure. A. Douglas, “Professor Ginsberg’s Notes on the Beats” on *The New York Times* website, section 8, published 2017; nyti.ms/2S2ECwm (05.02.2020)

⁵⁸ S. Norton, “Fashion and Non-Fashion and the Beat Generation” in *The Great Pattern Review*, p. 1, published 2019; bit.ly/2bbeN96 (01.03.2019).

⁵⁹ See American Anthropological Association, “1945-1950s: Economic Boom, Discrimination” on *msnbc* website, published 2008; nbcnews.to/2ToGn4s (24.02.2019).

Monroe’s “wardrobe from scratch.” Norell’s style for Monroe was “sexy but understated—shirtwaists, mermaid dresses, high-necked sheaths, and nautical flourishes.” The experimental collection resulted in “black sheath and slips, sexy but simple,” making Marilyn Monroe go from “cheap blonde sexpot” to “effortless chic.”⁶⁰

One of the most iconic American designers to come out of the Post-War Period was Anne Klein. Klein “professed never to have seen a European fashion collection”, taking her ideas from the urban and economic trends in the United States during the 1950s.⁶¹ Anne Klein, born Hannah Golofski, married Ben Klein in 1948. In the same year, Klein became the principal designer of Ben’s newly established company, Junior Sophisticates. There, she transformed women’s clothing by offering petite sizes as shorter women’s options were “more in common with children’s wear.” She rid petite women’s style of “buttons, bows, and frills,” taking points from average women’s style, creating a “sleek but elegant” style. She adapted men’s clothing styles for women, the first American designer to do so. Klein responded to the increasing number of women joining the business world, the “expansion of the middle class,” and the popularity of the “informal lifestyle” by introducing “separates.”⁶² Separates allowed women the flexibility to mix and match pants, blouses, skirts, and jackets. Though Klein claimed to never have seen a European collection, she inspired both American and European designers with her innovations in women’s style.

Eleanor Lambert: Style of Self-Expression

As mentioned earlier, France surrendered to Nazi Germany in 1940. With the Nazis occupying Paris, the fashion capital was cut off from the world. Fashion houses like Chanel closed their doors during the war. This left an opportunity for a new region to arise wide open. Enter Eleanor Lambert.

An Indiana-native, Lambert moved to Manhattan in the mid-1920s. She intended on becoming an artist, but once she realized that was not necessarily her strongest skill she went on to represent artists. Lambert worked in an advertising firm in Manhattan as a publicist. She quickly became the “authority of the art world”, representing la crème de la crème of American artists such as Jackson Pollack and Salvador Dali.⁶³

When war broke out in Europe, the “Seventh Avenue’s captains of industry” forecasted a decrease in dress sales. To prevent this, the

⁶⁰ See E. Winder, “The Untold Story of Marilyn Monroe’s Head-to-Toe Fashion Makeover” on *Vogue* website, published 2017; bit.ly/2LOppK6 (24.02.2019).

⁶¹ J. Cummings, “One Min dead; designer was 51; Influential in Styling Casual but Elegant Clothing” from *The New York Times Archives*, section 2, written 1974; nyti.ms/2UqfUJ (05.02.2020).

⁶² “This Week in History” on *Jewish Women’s Archive* website, section “Birth of fashion designer Anne Klein”, published 2020; bit.ly/2tBX6dK (05.02.2020).

⁶³ See E. Skarda, “Eleanor Lambert. All-TIME 100 Fashion Icons” on *Time Magazine* website, published 2021; bit.ly/2WoeYS8 (24.02.2019).

manufacturers worked with the unions to heavily advertise to women, reminding them of their embarrassment for only owning one dress or their patriotic duty to support the American economy. Dress sales soared, but fashion business leaders—"Dorothy Shaver of Lord & Taylor, Adam Gimbel of Saks Fifth Avenue, Andrew Goodman of Bergdorf Goodman, and Henri Bendel"—were not impressed by the lack of taste. They wanted the New York Dress Institute to get more creative, insisting on hiring "publicity sorceress" Eleanor Lambert.⁶⁴

In 1940, Lambert established the International Best Dressed List, which showcased as a "historical record of how we lived as anything else".⁶⁵ Yet, this was not enough. Three years later, halfway into the war, Lambert held the first Press Week to "distract people from not being able to see French fashion."⁶⁶ Note this is not the first fashion show in the United States. Designers have hosted their individual labels in hotels and department stores throughout New York since the early twentieth century. Press Week was the first "coordinated fashion event" to showcase home-grown designers.⁶⁷ Out of 150 journalists invited, it is estimated that only 53 showed up. This, however, did not stop the show from being claimed as a success. *Vogue*, who had spent the last decades covering European fashion, finally gave the American designers the coverage they deserved.

Lambert focused on showcasing American fashion on a global scale during the 1950s. Throughout the 1950s and into the 1960s, Lambert brought American fashion to countries such as Brazil, Germany, and even the Soviet Union. In 1959 Lambert assisted in the production of the American National Exhibition, held in Moscow and sponsored by the United States Department of Commerce and State Department.⁶⁸ This exhibition showed off American goods—appliances, automobiles, fashion, and art to name a few. It was meant to ease tensions between the United States and the Soviet Union while also subtly showing off the benefits and prosperity of a capitalist society.

In the 1960s Lambert continued building her American fashion empire. In 1962 she created the Council of Fashion Designers of America (CFDA), one of the most prestigious councils in the United States today. The CFDA endorsed "fashion as an art and expression of culture."⁶⁹ The goal of

⁶⁴ A. Collins, "Amy Fine Collins on Eleanor Lambert | The International Best-Dressed List" on *Vanity Fair* website, section 2, published 2004; bit.ly/2TweqL7 (01.03.2019).

⁶⁵ Months prior to her death, Lambert allowed "four friends at *Vanity Fair*" editors to take over the IBDL, according to A. Collins, "The International Best-Dressed List: A History" on *Vanity Fair* website, published 2015; bit.ly/2Fq2UsC (01.03.2019).

⁶⁶ "A History Of New York Fashion Week" on *The Odyssey Online*, published 2016; bit.ly/2U6wBZg (27.02.2019).

⁶⁷ A. Lebovic, "Friday Essay: How New York Fashion Week Came to Be" on *The Conversation* website, section "Fashion Press Week", published 2016; bit.ly/2Tzirvr (01.03.2019).

⁶⁸ See J. Harbster, "Eleanor Lambert—Empress of Seventh Avenue" on *Inside Adams | Library of Congress* website, published 2012; bit.ly/2CAGnsw (28.02.2019).

⁶⁹ *Ibidem*.

the CFDA was to have fashion be included in the National Arts Legislation. On October 31st 1963 Lambert testified before the Special Subcommittee on the Arts of Committee on Labor and Public Welfare. In 1965 the National Foundation on the Arts and Humanities passed. Lambert was on the “first 26-member National Council of the Arts.”⁷⁰ In 1968 Lambert produced the first fashion show at the White House for Lady Bird Johnson’s “Discover America” exhibition. In the 1970s Lambert helped in raising funds for the Palace of Versailles restoration by producing the Franco-American Fashion Show, notoriously known as “the Battle of Versailles”. Lambert’s resume is both impressive and impactful. She has been the American fashion industry’s guru and cheerleader since day one. If one were to ask who was responsible for the rise of the modern American fashion industry, the answer they would receive is Eleanor Lambert.

La Mode “American”: 80 Years Later

The origins of the modern American fashion industry were rooted in economic and social activities from the 1930s to the 1950s, along with help from publicist Eleanor Lambert. Today, New York is one of the top fashion hubs in the world. Fashion designers and models become on-stage celebrities on the runway, and off-stage influencers on social media. Editor-in-chiefs like Anne Wintour, designers like Tommy Hilfiger, Ralph Lauren, Donna Karen, Kate Spade, and models like Bella Hadid, Cindy Crawford, and Noemi Campbell are household names. Musicians are creating their own fashion empires (Rihanna). Plus-size models are successfully taking the runway (Ashley Graham). Minorities are embracing their heritage on New York Fashion Week (Tracy Reese). Reality TV stars are creating a globally successful makeup line and having a net worth of \$900 million (Kylie Jenner).⁷¹

In 2015, the United States apparel market was valued around \$315 billion. By 2025, the market is forecasted to value at \$385 billion.⁷² Despite the increasing trend in the industry’s market value, it is taking half the time of the American fashion industry building up to be torn down. Compared to ninety years ago, the United States fashion market is much more globalized, offering more options at various price points. The rise of fast fashion—Zara and H&M—have swept the nation’s millennials and Gen-Z consumers away from more traditional stores due to shorter-lived trends, lower price points, and social media pressure to look Insta-worthy. There is the rise of powerhouse Amazon, offering discounted items with top-quality convenience. Let us not forget TJ Maxx, Ross, and outlet mall concepts,

⁷⁰ *Ibidem*.

⁷¹ See N. Robehmed, “America’s Wealthiest Celebrities 2018: George Lucas Leads Kylie Jenner, Jay-Z With \$5.4 Billion Net Worth” on *Forbes* website, published 2018; bit.ly/2WhMgSE (04.03.2019).

⁷² See “Global Apparel Market Size 2012-2025” on *Statista* website, published 2019; bit.ly/2hiTySI (03.03.2019).

which offer brand name apparel, accessories and shoes for deep discounts. From a production perspective, most manufacturers have moved operations to countries such as China, India, and Southeast Asia to lower the cost of labor and materials.

These factors have not only changed the definition of the American style that was originally cultivated in the mid-twentieth century, but have caused spiraling trembles to full-on downfalls of establishments, including Henri Bendel (2019), Barneys New York (2019), Nine West (2018), and BCBG Max Azria (2017). US department stores have especially suffered, with bankruptcies and continuous store closures never failing to hit the headlines. Sears barely survived their 2018 bankruptcy. J.C. Penney and Macy's closed hundreds of stores between 2016 and 2017 and will continue to do so. Lord & Taylor announced store closings—including their NYC flagship—in the summer of 2018. Bon-Ton was in the process of liquidating its stores in the summer of 2018 after filing for bankruptcy.

These changes have affected not only the consumers' perspective but also designers' perspective on New York Fashion Week (NYFW), the hurrah of the American fashion world. There is a new praxis in the American fashion kingdom: "do what is right for your brand." The current CFDA chairman, Tom Ford, has skipped out on New York Fashion Week, preferring to hop on a plane for Los Angeles to coincide his show with the Oscars. Tommy Hilfiger preferred an absence at NYFW, choosing to showcase his collection in London. Ralph Lauren, who has not skipped NYFW in over 50 years: absent. Calvin Klein, a "90s powerhouse", is done with runway, period. Yes, big names are dropping like flies. One does wonder, what about the "downtown darlings"?⁷³ Well, they are opting out as well. Designers such as Jeremy Scott (Moschino) and Rosie Assolulin will be showcasing their collections in Paris, the original fashion capital. Why the shift? To put it simply, the crumbling of the American fashion pedestal can be drilled down into two concepts: validation and business.

With fast fashion, rental wardrobe sties, discount shops, and direct-to-consumer mentalities, powerhouse brands and rising stars alike are finding other ways to keep the reputation alive while attracting consumers. NYFW is no longer an exclusive, sacred milestone of luxury status to be achieved. It has become a melting pot of haute couture and casual apparel alike. With crowded audiences and an even more crowded schedule, "it can be nearly impossible to discern...who is making apparel and who is making fashion."⁷⁴ For high-end designers to maintain their haute couture status, they have been returning to Paris for Couture Week. There is also the argument that one does not even need validation from the runway anymore. For example, Ralph Lauren and Alexander Wang are moving their shows to

⁷³ C. Fernandez, "What Happened to New York Fashion?" on *Business of Fashion* website, section 4, published 2020; bit.ly/3bpVafZ (05.02.2020).

⁷⁴ *Ibidem*

later in 2020. Moving beyond NYFW allows them to keep the exclusivity and creative control without the pressures of schedule crowding, competition, and risk of diminishing their brand names. Also, as designers and brands are building a stronger presence online, it provides them the ability to interact with their audience directly. Feedback will come in quicker, allowing more accurate responses and speedier shifts in strategy if necessary.

From a business perspective, decisions are “really made independently on business strategy, timing, [and] opportunities elsewhere”.⁷⁵ Designers shifting focuses to other fashion hubs could mean a desire to expand their brand to other geographical markets, such as Europe. Going back to the Ralph Lauren example, moving a show from NYFW to later in the year provides better timing not only for production, but for marketing as well. Other business reasons are related to cost—marketing materials, material costs, production, salaries, contractors, etc. Finally, as mentioned earlier, having the direct connection with an audience via social media allows for quicker responses and shifts in strategy.

The industry has expanded in so many ways that it is difficult to theorize what Eleanor Lambert and the original designers back in the 1930s would think of the world now. Would they have approved the rise in e-commerce giant Amazon? Would they have approved the fast fashion lifestyle? These major players were innovators. They jumped at opportunities which disrupted the industry. They were savvy, confident and, above all, creative. They were the pioneers to America’s modern fashion industry.

⁷⁵ *Ibidem.*

Roxana Georgiana HOLCĂ-NISTOR*

**ANEXAREA IERUSALIMULUI (1980). UN NOU PAS SPRE
AMPLIFICAREA CONFLICTULUI ARABO-ISRAELIAN**

***The annexation of Jerusalem (1980). A new step towards amplifying
the Arab-Israeli conflict***

Abstract: *Israel's expansionist policy grew in the early 1980s when the Israeli Knesset decided to unilaterally annex Jerusalem, the city with the most controversial status in the Middle East. This unlawful act committed by Israeli leaders jeopardized the extremely fragile peace signed between Israel and Egypt at Camp David, once again demonstrating to Arab states that Israel's promises said one thing while their actions demonstrated another. An act of such magnitude could not pass unnoticed and the entire international community mobilized to find a solution that would not escalate the Arab-Israeli conflict and would not endanger the extremely fragile balance between the regional states. Naturally, most states were in the Arab states' favor and condemned the Israeli action. This point of view was also supported by the Romanian authorities, which had a very firm and uncompromising stance on the policy promoted by the Israeli government. Although this new conflict between Arabs and Israelis received increased attention from both the Western states and those under Soviet rule, the situation in the region became increasingly tense, making peace for the Middle East an almost impossible to achieve goal.*

Keywords: *Middle East, expansion, peace, Camp David, Romania.*

Apariția statului Israel în Orientul Mijlociu a reprezentat începutul unuiu dintre cele mai longevive conflicte din istoria recentă a omenirii, care de-a lungul timpului a împărțit comunitatea internațională în două tabere: una pro palestiniană și cealaltă pro israeliană. Documentul care ar fi trebuit să clarifice situația Palestinei istorice – Rezoluția 181 a Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1947 – a dat naștere mai multor confuzii și a lăsat nerezolvată o problemă extrem de importantă atât pentru evrei cât și pentru musulmani: statutul orașului sfânt Ierusalim. Conform acestei rezoluții, Națiunile Unite au luat hotărârea de a forma în Ierusalim o zonă demilitarizată aflată sub conducerea unui Consiliu de Tutelă al ONU. Acest statut trebuia menținut pentru o perioadă de 10 ani, după care situația trebuia reexaminată și luată o nouă hotărâre cu privire la statutul Ierusalimului. Această decizie a fost contestată de israelieni și de statele arabe și a creat prilejul unor noi dispute arabo-israeliene care au culminat

* PhD Student, "Ștefan cel Mare" University, Suceava, Romania; roxananistor1@yahoo.com.

Date submitted: September 1st 2019

Revised version submitted: February 16th 2020

Accepted: February 18th 2020

cu decizia guvernului israelian de a anexa partea de Vest a orașului. O nouă încercare a Adunării Generale (din 11 decembrie 1948 prin Rezoluția 194, menită să pună în drepturi principiul internaționalizării Ierusalimului) a fost sortită eșecului atât din cauza statelor arabe care au refuzat să accepte existența Israelului cât și din cea a israelienilor care au refuzat să cedeze partea pe care o ocupaseră.¹ Drept urmare, pe 23 ianuarie 1950 Israelul a declarat Ierusalimul ca fiind capitala statului, lucru care nu a fost recunoscut de statele arabe și nici de comunitatea internațională.

În urma Războiului de șase zile israelienii au reușit să ocupe și Ierusalimul de Est, reușind astfel, pentru o perioadă foarte scurtă, să reunifice cele două părți ale orașului. Rezoluția 242, prin prevederile sale ambigue care în interpretarea israeliană dădeau Israelului dreptul de a returna statelor arabe doar o parte din teritoriile ocupate, a reușit să adâncească și mai mult problema Ierusalimului. Cu toate acestea Rezoluția 252 din 1968 a Consiliului de Securitate ONU este foarte explicită cu privire la statutul orașului sfânt. Conform acesteia:

*”toate actele legislative și măsurile administrative precum și acțiunile întreprinse de Israel, inclusiv exproprierea terenurilor și proprietatea acestora, care tind să schimbe statutul juridic legal al Ierusalimului, sunt nule și nu pot schimba acest statut”.*²

Principiile ONU cu privire la situația Ierusalimului au fost reafirmate în numeroase ocazii, inclusiv pe 30 iunie 1980 prin Rezoluția 476, menită să contracareze decizia Israelului de reunificare a Ierusalimului. Cu toate acestea Israelul a ignorat constant deciziile ONU, iar la 30 iulie 1980 guvernul israelian a adoptat o Lege fundamentală care stipula următoarele:

*„a) Ierusalimul, complet și unit, este capitala Israelului; b) Ierusalimul este sediul președintelui statului, al Knessetului, Guvernului și Curții Supreme”.*³

Ca urmare a acestui act ilegal Consiliul de Securitate al ONU a acuzat Israelul de încălcarea dreptului internațional și a adoptat Rezoluția 478 din 20 august 1980 cerând statelor care și-au mutat reprezentanțele diplomatice la Ierusalim să le retragă.⁴

După anexarea ilegală și ignorarea oricăror rezoluții și decizii ale ONU, guvernul israelian a început construirea de așezări și popularea Ierusalimul de Est cu cetățeni israelieni pentru a împiedica astfel orice

¹ United Nations, *Chapter 12: The Status of Jerusalem*, p. 4; un.org/Depts/dpi/palestine/ch12.pdf (12.01.2018).

² *Ibidem*.

³ AFSC Middle East Resource Series, Middle East Task Force, *East Jerusalem and the Politics of Occupation*, p. 2, published 2004; afsc.org/sites/default/files/documents/East%20Jerusalem%20and%20the%20Politics%20of%20Occupation.pdf (12.01.2018).

⁴ *Ibidem*.

încercare a palestinienilor de a revendica acest oraș în viitor.⁵ Planul autorităților israeliene era acela de a înclina balanța demografică în favoarea evreilor; prin urmare până în 1987 în Ierusalimul de Est și-au stabilit reședința 80.000⁶ de cetățeni israelieni, lucru care a dus la noi confruntări între populația nou venită și cea băstinașă. Aceste tensiuni au fost alimentate în mare parte de confiscările ilegale de teren, mii de palestinieni fiind nevoiți să-și părăsească proprietățile în beneficiul noilor veniți.⁷ Totodată, prin anexarea Ierusalimului de Est Israelul a intrat în posesia a 28 de comunități palestinieni și a unui teritoriu de aproximativ 70 km².⁸

Părerile asupra acțiunilor întreprinse de guvernul israelian după 1967 sunt împărțite chiar și în rândul evreilor. În 1980, profesorul Jacob Talmon de la Universitatea Ebraică din Ierusalim a adresat o scrisoare premierului Menachem Begin în care îi solicita acestuia să regândească politica de anexare a Ierusalimului, atrăgându-i atenția asupra faptului că tratamentul la care erau supuși palestinienii prin ”combinația de supunere, opresiune națională și inferioritate socială, este o bombă cu ceas”.⁹ De asemenea, el i-a cerut primului ministru israelian ”să nu permită ca arabii să se simtă umiliți, asta până când aceștia nu vor începe să creadă că speranța a dispărut și trebuie să moară pentru Palestina”.¹⁰

Controversata lege din 1980 a fost primită cu dezaprobară de majoritatea comunității internaționale, mai multe state luând o poziție fermă față de această nouă agresiune săvârșită de Knessetul israelian asupra comunității palestinieni. Așa cum era și firesc, poziția cea mai vehementă au avut-o statele arabe care au depus un proiect de rezoluție la ONU în care condamnau refuzul Israelului de a pune în aplicare rezoluția Consiliului de Securitate 476 din 30 iunie 1980, atrăgând totodată atenția asupra faptului că schimbarea statutului Ierusalimului reprezintă o acțiune „nulă și neavenită”.¹¹ Mai mult decât atât, rezoluția făcea apel la toate statele membre ONU ca acestea să ”întreprindă măsuri împotriva Ierusalimului așa cum prevede art. 41, cap. VII din Carta ONU”.¹²

⁵ European Parliament, Directorate-General for External Policies of the Union Policy Department, *Jerusalem: The Heart of the Israeli-Palestinian Conflict*, Brussels, March 2012, p. 10.

⁶ Ilie Puia, *Palestina - istorie și prezent*, București, 1992, p. 155.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Civic Coalition for Palestinian Rights in Jerusalem, *From Diversity to Racial Segregation and Domination Palestinians in Jerusalem*, p. 2, published 2014; bdsmovement.net/files/2014/05/Fact-Sheet-Jerusalem-1948-present.pdf (12.01.2018).

⁹ Foundation for Middle East Peace, *Israeli Settlements in the Occupied Territories a Guide*, p. 4, March 2002; fmep.org/wp/wp-content/uploads/2015/01/12.7.pdf (12.01.2018).

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe al României, *Problema 224/1980 - Orientul Mijlociu, Problematika Orientului Mijlociu la Organizația Națiunilor Unite*, d. 1930, f. 222.

¹² *Ibidem*.

Cu toate acestea, statele arabe mai moderate au încercat să adopte o poziție cât mai echilibrată față de măsurile de condamnare a Israelului, temându-se de faptul că o atitudine prea intransigentă ar fi putut atrage o nouă opoziție din partea SUA, care s-ar fi putut considera îndreptățite să-și folosească dreptul de veto pentru a bloca acțiunea arabă.¹³

Dincolo de dimensiunea sa politică, anexarea Ierusalimului de Est a avut și implicații religioase foarte importante, mai ales din pricina faptului că în această parte a orașului se află Moscheea Al-Aqsa, unul dintre locurile sfinte ale islamului. Astfel, decizia Israelului de a transforma Ierusalimul într-un centru al iudaismului a fost privită ca o insultă adusă întregii comunități islamice. În aceste condiții statele arabe au format un front comun pentru a se opune noii agresiuni venite din partea Israelului. Printr-un proiect de rezoluție saudit-irakian¹⁴ liderii arabi au încercat să impună o serie de sancțiuni politice precum și un boicot economic tuturor statelor care ar fi recunoscut Ierusalimul ca noua capitală a statului israelian. Unitatea arabă s-a făcut remarcată și la Conferința statelor islamice care a avut loc la Fez, în Maroc, pe 18 septembrie 1980, acolo unde regele Hassan al Marocului a ținut un discurs prin care atrăgea atenția palestinienilor că:

*"Voi nu sunteți singurii care ați pierdut Al-Quds¹⁵ și vom face tot posibilul pentru a-l recâștiga împreună, pentru că Al-Quds reprezintă o cauză sacră pentru fiecare bărbat musulman și femeie."*¹⁶

În continuarea discursului său, regele Hassan a făcut apel la necesitatea de a apela la jihad pentru apărarea drepturilor comunității islamice. Trebuie precizat faptul că acesta a nuanțat cuvântul jihad folosindu-l cu "sensul său actual", acela de elaborare a unui plan strategic care să cuprindă atât acțiuni militare cât și politice. Este de înțeles faptul că aceste precizări au fost făcute pentru opinia publică occidentală care adesea traduce termenul de jihad ca război sfânt, o traducere mai apropiată de sensul adevărat al cuvântului fiind aceea de "efort (n.a. acțiune) pe calea lui Dumnezeu".¹⁷ Cu toate acestea, regele marocan nu a respins ideea de declanșare a unui nou război cu statul israelian, menționând faptul că:

*"Atunci când vorbesc de jihad, mă refer la tot..."*¹⁸.

Cea mai mare problemă ridicată de anexarea Ierusalimului a fost probabil tensiunea creată între Israel și Egipt. În condițiile în care trecuse foarte puțin timp de la semnarea păcii istorice dintre cele două state la Camp David, noua situație politică demonstra faptul că în mai puțin de doi

¹³ *Ibidem*, f. 223.

¹⁴ Central Intelligence Agency, *Near East-North Africa Report*, on *Freedom of Information Act Electronic Reading Room*, JPRS Collection, November 18th 1980, p. 4; cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP82-00850R000300050019-3.pdf (30.08.2019).

¹⁵ Al-Quds reprezintă denumirea arabă a Ierusalimului.

¹⁶ Central Intelligence Agency, *Near East-North Africa Report*, p. 21.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

ani acele acorduri au devenit inutile pentru guvernul israelian. Deși poziția Egiptului față de această problematică a fost una destul de reținută, discuțiile între Cairo și Tel Aviv au devenit din ce în ce mai încordate, iar SUA, principalul garant al acestor tratative, erau din ce în ce mai îngrijorate de faptul că situația ar putea escalada punând în pericol negocierile de pace parcurse până la acel punct. Autoritățile de la Washington erau de asemenea conștiente de faptul că statele arabe aveau să folosească petrolul și terorismul ca arme în lupta pentru cauza lor¹⁹ și ar fi dorit să evite acest lucru cu orice preț. Cu toate acestea, administrația președintelui Reagan s-a abținut să voteze Rezoluția 478 care condamna legea aprobată de Knesset și declara acțiunea de anexare a Ierusalimului de Est ca fiind o violare a dreptului internațional.²⁰

Pe plan internațional valul de reproșuri la adresa autorităților israeliene a fost completat de Uniunea Sovietică pentru care acest eveniment a reprezentat un bun prilej de a condamna Statele Unite aflate, în opinia guvernului de la Moscova, în spatele acțiunii israeliene. Diplomații sovietici erau de părere că fără intervenția SUA și a sprijinului nelimitat pe care Washingtonul îl oferea Israelului în toate acțiunile sale de subminare a comunității arabe această nouă provocare²¹ nu ar fi putut avea loc.

Dintre statele comuniste care au condamnat Israelul s-a remarcat poziția fermă a României, guvernul de la București fiind consecvent politicii avute de-a lungul timpului în raport cu situația din Orientul Mijlociu. Astfel, ca urmare a adoptării legii anexării Ierusalimului de Est, Ministerul Afacerilor Externe al României a emis o declarație prin care condamna acțiunea israeliană. Autoritățile palestiniene au apreciat în mod deosebit poziția guvernului de la București și au solicitat sprijinul statului român în dezbaterile Consiliului de Securitate al ONU cu privire la decizia unilaterală a Israelului de anexare a Ierusalimului.²²

Pe 11 august 1980 însărcinatul cu afaceri a.i., Ion Goritza, adresa Secretarului General al ONU o scrisoare transmisă de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Socialiste România solicitând ca aceasta să fie adusă la cunoștința tuturor membrilor din Consiliul de Securitate pentru a face general cunoscută poziția oficială a autorităților române față de legea

¹⁹ Central Intelligence Agency, *Monthly warning assessment, on Freedom of Information Act Electronic Reading Room*, General CIA Records Collection, August 25th 1980, p. 3; cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP83B01027R000300070033-5.pdf (30.08.2019).

²⁰ Hani Albasoos, „Sovereignty over Jerusalem”, în *Journal of Conflictology*, Noiembrie 2013, p. 25.

²¹ Arhivele Ministerului Afacerilor Externe al României, *Problema 224/1980 - Orientul Mijlociu, Problematika Orientului Mijlociu la Organizația Națiunilor Unite*, d. 1930, f. 220.

²² Arhivele Ministerului Afacerilor Externe al României, *Problema 220/1980 O.E.P. - R.S.R., Relații politico-diplomatice româno-palestiniene*, d. 2087, f. 41.

adoptată de israelieni cu privire la statutul Ierusalimului.²³ Conform acestei scrisori guvernul român sancționa:

*”Acest act unilateral, arbitrar care schimbă statutul Ierusalimului și contravine în mod flagrant normelor dreptului internațional, rezoluțiilor Adunării Generale a Națiunilor Unite și Consiliului de Securitate cu privire la statutul Ierusalimului, precum și aspirațiilor legitime ale popoarelor către o soluționare politică a situației Orientului Mijlociu”.*²⁴

Astfel, anexarea Ierusalimului era văzută ca un factor menit să crească și mai mult tensiunea în regiune reprezentând totodată un obstacol în calea unei reglementări pașnice a conflictului arabo-israelian. În opinia autorităților române această decizie punea în pericol nu doar pacea din Orientul Mijlociu ci și securitatea internațională aducând prejudicii grave cooperării pașnice la nivel mondial. Scrisoarea atrăgea de asemenea atenția asupra faptului că:

*”Opinia publică din România respinge această acțiune gravă întreprinsă de către Parlamentul israelian. Având în vedere caracterul său ilegal, Ministerul Afacerilor Externe din România este autorizat să afirme că Guvernul României nu va recunoaște schimbarea arbitrară a statutului Ierusalimului și, în consecință, România nu va deschide un birou de reprezentare la Ierusalim și nici nu va participa la evenimente organizate în partea ocupată a Ierusalimului, iar reprezentanții ei nu vor avea contact cu autoritățile israeliene din acea parte a orașului”.*²⁵

Deși poziția României a fost apreciată și susținută și de alte state membre ONU, în realitate acțiunile prin care s-a încercat condamnarea Israelului și revenirea la status quo-ul de dinainte de 1967 au fost sortite eșecului.

Acest ultim act al Israelului a fost interpretat nu doar ca o sfidare a statelor arabe ci mai ales ca o sfidare la adresa tuturor națiunilor. Rezoluțiile adoptate de Consiliul de Securitate al ONU au fost încălcate sistematic de autoritățile israeliene și din cauza faptului că marile puteri nu au reușit să se pună de acord asupra sancțiunilor pe care Israelul ar fi trebuit să le primească. Prin urmare, profitând de slăbiciunile și interesele pe care cele mai multe state le aveau în zonă, Israelul a reușit să-și impună propriul mod de împărțire a Palestinei istorice și de consolidare a suveranității și securității proprii.

²³ United Nations Security Council, *Letter dated 11 August 1980 from the charged d'affaires a.i. of the permanent mission of Romania to the United Nations addressed to the Secretary General*, August 11th 1980, p. 1.

²⁴ *Ibidem*, p. 2.

²⁵ *Ibidem*.

Cătălina PLINSCHI*

CONFUZIA AUTORITĂȚII CU VIOLENȚA ÎN SCRIERILE FILOZOFILOR SEC. XIX-XX

Mistaking authority for violence in philosophical writings from XIX-XX century.

Abstract: *Violence is a key feature of human social relations, yet it has received comparatively little attention from social scientists. With increasing levels of conflict and violence in the modern world, we started an anthropological research to find the origins and aspects of violence in politics. By studying the writings of great philosophers such as Kant, Hegel, Hume, and Marx we found that there is a confusion between the notions of authority and violence, and that this is the main fault that guided centuries of political thinking. These writings have cultivated certain types of politicians and of ways for accepting the abuse up until present days and it is therefor necessary to point the difference between them.*

Keywords: *political violence, totalitarianism, anthropology of violence and conflict, sociology.*

În urmă cu aproape 110 ani Georg Simmel a publicat studiul său inovator asupra luptei. El a fost primul care a marcat saltul de la modul de gândire evoluționist asupra violenței care privește conflictul interuman drept un criteriu de selecție evolutivă. Din această perspectivă războiul a fost o manifestare care s-a dezvoltat împreună cu restul inventarului cultural, de la agresivitatea primordială nereglementată „în adâncurile omenirii” până la războiul modern, mecanizat. Simmel privește violența ca pe un tip de relații sociale între indivizi și colectivități.¹ Cu această abordare funcțională el a pus bazele studiului antropologic modern al confruntărilor violente, pe care le interpretează drept o acțiune socială în raport cu interesele și convingerile actorilor conștienți. Simmel nu a știut doar să definească violența cu care ne confruntăm zi de zi, dar a stabilit și o limită clară a violenței de autoritate, lucru ce a fost confundat de nenumărate ori în scrierilor marilor formatori de opinie, filosofi și istorici dar, din păcate, prea puțin cercetat.

* BA, Moldova State University, Kishinev, the Republic of Moldova; plinschi112@gmail.com.

Date submitted: August 31st 2019

Revised version submitted: February 17th 2020

Accepted: February 18th 2020

¹ Georg Simmel, „Domination” in *On Individuality and Social Forms*, University of Chicago Press, Chicago/London, 1971, p. 102.

Interesul nostru major sunt aspectele violenței politice în societățile contemporane și, mai mult decât atât, găsirea unor origini ale acesteia. În demersul ce urmează ne-am propus să supunem problematizării tezele filosofice și istorice moderne ce au ghidat secole de gândire politică făcând o compilație a acestora, mai cu seamă din perspectiva grațierii abuzurilor, în susținerea ideii că de-a lungul istoriei regimurile totalitare cu trăsăturile lor evident antiutilitariste și lipsa de interes față de factualitate au fost cele care s-au bazat pe convingerea că totul este posibil - și nu doar permis - din punct de vedere moral sau din alt punct de vedere (așa cum a fost nihilismul la început). În căutarea unor rădăcini ale violenței contemporane și ale confuziei acesteia cu puterea am studiat scrierile lui Marx, Hobbes, Kant, Hume și Hegel, descoperind în ele dizgrația față de istorie și aspectele totalitare orientate spre viitor, care ghidează societatea contemporană și în prezent.

Întrucât autoritatea cere întotdeauna supunere ea este de obicei confundată cu o anumită formă de putere sau de violență. Însă autoritatea exclude folosirea mijloacelor exterioare de constrângere; acolo unde se folosește forța autoritatea propriu-zisă a eșuat.²

Este binevenit să începem prin expunerea principalelor aspecte ale eticii politice. În *Leviathanul* lui Hobbes se justifică crearea unei puteri absolute a persoanei publice asupra căruia este transferat dreptul de auto-apărare a fiecăruia.³ Etica devine, după viziunea lui Hobbes, ceea ce suveranul decide. Motivația comportamentului etic devine frica de pedeapsa suveranului. Acesta este *Leviathanul*, una dintre operele contractualiste desprinse din mitologiile anterioare.

Spre deosebire de Hobbes, Hume vede în oameni o aplecare înspre a se simpatiza unii pe ceilalți. Desigur, simpatia crește invers proporțional cu apropierea dintre indivizi. Kant respinge teoria lui Hume înaintând o idee non-consecvențialistă, neluând așadar în calcul consecințele unei decizii ci doar raționalitatea ei.

Făcând o incursiune în istoria acestor teze filosofice trebuie să menționăm că la începutul epocii moderne totul indica un avânt al acțiunii politice și al vieții politice, iar secolele al XVI-lea și al XVII-lea, atât de bogate în noi filosofii politice, nu demonstau încă nici o accentuare specială a istoriei ca atare. Dimpotrivă, preocuparea lor era mai curând de a scăpa de trecut decât de a reabilita procesul istoric. Trăsătura distinctivă a filosofiei lui Hobbes este insistența lui unilaterală asupra viitorului și interpretarea teleologică ulterioară a gândirii precum și a acțiunii.⁴ Convingerea epocii moderne potrivit căreia omul poate cunoaște numai ceea ce a creat el însuși pare a fi conformă mai degrabă cu o glorificare a

² Hannah Arendt, *Între trecut și viitor*, Antet, București, 1997, p. 99.

³ Laurențiu Ștefan-Scalat (coord.), *Dicționar de scrieri politice fundamentale*, Humanitas, București, 2000, p. 164.

⁴ Thomas Hobbes, *Leviathanul*, traducere de A. Anghel, Herald, București, 2017, p. 120.

acțiunii decât cu atitudinea contemplativă a istoricului și a conștiinței istorice în general.

Epoca modernă nu numai că a produs chiar la începutul ei o filosofie politică nouă și radicală - Hobbes nu este decât un exemplu, deși poate cel mai interesant - dar ea a produs pentru prima dată istorici ce doreau să se orienteze potrivit cerințelor domeniului politic; această nouă orientare politică nu este prezentă numai la Hobbes ci și la Locke și Hume.

Kant, la rândul său, a creat ierarhia în cadrul *vita activa* în care acțiunea politicianului ocupă poziția cea mai înaltă, lucrul meșteșugarului și al artistului o poziție intermediară, iar munca ce furnizează cele necesare funcționării organismului uman ocupă poziția cea mai joasă.⁵ Considerăm că anume aici apare definiția autorității la Kant, adică în faptul că acțiunea politicianului ar avea consecințe asupra celor din pozițiile mai joase. Marx avea să răstoarne mai târziu această ierarhie, deși nu avea să scrie în mod explicit decât despre ridicarea acțiunii deasupra contemplației și despre schimbarea lumii în opoziție cu interpretarea ei. În cursul acestei răsturnări el a trebuit să dea peste cap și ierarhia tradițională din cadrul *vita activa*, punând cea mai de jos dintre activitățile umane, activitatea muncii, în poziția cea mai înaltă.⁶

Marx răstoarnă nu doar această ierarhie ci și întreaga concepție a păcii perpetue. În opinia sa există momente în istorie când lupta disperată a maselor, chiar și atunci când acestea sunt angajate în lupte fără potențial, este necesară ca exercițiu educativ pentru lupte succesive.⁷

Marx spunea că „violența este moașa fiecărei societăți vechi însărcinată cu una nouă”, de unde reiese că violența este moașa istoriei (teză care apare atât în scrierile lui Marx cât și în cele ale lui Engels în numeroase variante). Dacă violența este moașa istoriei înseamnă că forțele ascunse de dezvoltare a productivității umane, în măsura în care ele depind de acțiunea umană liberă și conștientă, ies la lumină doar prin violența războaielor și a revoluțiilor. Numai în acele perioade violente istoria își arată adevărata ei față și risipește ceața unei simple discuții ideologice ipocrite. Violența este în mod tradițional *ultima ratio* în relațiile dintre națiuni și cea mai reprobabilă dintre acțiunile interne, fiind întotdeauna considerată semnul caracteristic al tiraniei. Cele câteva încercări de a salva violența de la dizgrație, mai ales cele ale lui Machiavelli și Hobbes, au o mare importanță pentru problema puterii și sunt foarte revelatoare pentru confuzia inițială a puterii cu violența, dar au exercitat o influență extrem de slabă asupra tradiției gândirii politice anterioare epocii noastre. Pentru Marx, dimpotrivă, violența sau mai curând deținerea mijloacelor de violență este elementul constitutiv al tuturor formelor de guvernare; statul este instrumentul clasei dominante prin intermediul căruia ea oprimă și

⁵ Immanuel Kant, *Political Writings*, ed. H. Reiss, Cambridge University Press, 1991, p. 93.

⁶ Karl Marx, *Critique of Hegel's Philosophy of Right*, Oxford University Press, 1970, p. 137.

⁷ H. B. Acton, *Marx, Engels and Marxism*, Bedford College, London, 1964, p. 235.

exploatează, iar întreaga sferă a acțiunii politice este caracterizată prin folosirea violenței.

Identificarea marxistă a acțiunii cu violența implică o altă contestare fundamentală a tradiției ce poate fi mult mai dificilă de perceput, dar de care Marx, care îl știa foarte bine pe Aristotel, trebuie să fi fost conștient. Dubla definiție aristotelică a omului ca *zoon politikon* și ca *zoon logon echon*, o ființă ce își împlinește vocația sa cea mai înaltă în facultatea vorbirii și viața în polis, a fost concepută pentru a distinge grecul de barbar și omul liber de sclav. Diferența era aceea că grecii, trăind împreună într-un polis, își conduceau afacerile prin intermediul vorbirii, prin persuasiune (*peitheio*) și nu prin intermediul violenței, așadar prin constrângere mută. Prin urmare, atunci când oamenii liberi se supuneau guvernului lor sau șefilor polisului supunerea lor se numea *peitharchia*, un cuvânt ce indica clar faptul că supunerea era obținută prin persuasiune și nu prin forță. Barbarii erau conduși prin violență iar sclavii forțați să lucreze și, întrucât acțiunea violentă și truda sunt asemănătoare pentru că ele nu au nevoie de vorbire pentru a fi eficiente, barbarii și sclavii erau *aneu logou*, adică nu se înțelegeau între ei, în primul rând prin intermediul cuvântului. Munca era pentru greci o problemă esențialmente nepolitică, personală, dar violența implica un raport și stabilea un contact, fie el și negativ, cu alți oameni. Glorificarea violenței de către Marx conține așadar negarea mai precisă a *logos*, a cuvântului, forma de comunicare diametral opusă și, din punct de vedere tradițional, cea mai umană. Teoria marxistă a suprastructurilor ideologice se bazează în ultimă instanță pe această ostilitate antitraditională față de vorbire și pe glorificarea concomitentă a violenței.

Marx a creat o confuzie fatală asociind acțiunea cu „crearea istoriei”, el a confundat semnificația acțiunilor cu scopul acestora. În această versiune de derivare a politicii din istorie, sau mai degrabă a conștiinței politice din conștiința istorică, putem detecta cu ușurință vechea încercare de a scăpa de frustrările și fragilitatea acțiunii umane traducând-o în imaginea fabricării. Ceea ce distinge teoria lui Marx de toate celelalte în care și-a găsit locul noțiunea de „creare a istoriei” este faptul că numai el a înțeles că dacă istoria este considerată a fi obiectul unui proces de fabricare sau de creare atunci trebuie să se ajungă la un moment în care acest „obiect” este terminat și că dacă cineva își imaginează că poate „face istorie” nu poate evita consecința că va exista un sfârșit al istoriei.⁸ De fiecare dată când auzim vorbindu-se de scopuri grandioase în politică (precum crearea unei societăți noi în care justiția va fi garantată pentru totdeauna sau purtarea unui război pentru a pune capăt tuturor războaielor ori pentru asigurarea democrației în întreaga lume) ne mutăm în interiorul acestui tip de gândire.

⁸ Bob Jessop, Russell Wheatley, *Karl Marx's social and political thought*, Taylor & Francis US, 1999, p. 526.

Lupta de clasă - pentru Marx această formulă părea să descuie toate secretele istoriei exact așa cum legea gravitației părușe să descuie toate secretele naturii. Astăzi, după ce ni s-au oferit una după alta asemenea formule ori asemenea construcții ale istoriei, pentru noi problema nu mai este dacă aceasta sau cealaltă este corectă. Toate aceste teze - care sunt considerate a fi *semnificație* - nu sunt altceva decât un *model* iar în limitele gândirii utilitariste doar modelele pot avea sens deoarece doar modelele pot fi „făcute”, în timp ce semnificațiile nu. Marx nu a fost decât primul care a confundat un model cu o semnificație și, cu siguranță, nu există aproape nici un model în care evenimentele din trecut să se potrivească atât de clar și de logic ca în propriul său model. Mai mult decât atât, Marx și-a construit modelul în acest fel din cauza interesului său pentru acțiune și a intoleranței față de istorie. El este ultimul dintre acei gânditori care stau la granița dintre interesul timpuriu față de politică al epocii moderne și preocuparea ei ulterioară pentru istorie. Nu trebuie trecută cu vederea concluzia lui Ferri asupra doctrinei marxiste: aceasta se învârte în jurul clasei dominante și explică excesele în represiunea de stat a crimelor politice și sociale.⁹

S-ar putea remarca punctul în care epoca modernă a renunțat la primele sale încercări de a stabili o nouă filosofie politică pentru redescoperirea secularului, reamintindu-se momentul în care s-a renunțat, după un deceniu, la calendarul Revoluției Franceze și în care revoluția a fost reintegrată, ca să spunem așa, în procesul istoric cu dubla sa extindere către infinit. A fost ca și cum se recunoștea că nici măcar Revoluția, care alături de promulgarea Constituției americane este totuși cel mai mare eveniment din istoria politică modernă, nu conținea în sine suficientă semnificație independentă pentru a începe un nou proces istoric. Aceasta deoarece calendarul republican nu a fost abandonat pur și simplu din cauza dorinței lui Napoleon de a conduce un imperiu și de a fi considerat egalul capetelor încoronate ale Europei. Abandonarea implica și refuzul, în ciuda restabilirii secularului, de a accepta convingerea anticilor că acțiunile politice sunt lipsite de sens dacă nu se ține seama de localizarea lor istorică, și mai ales o respingere a credinței romane în caracterul sacru al fondării și al obiceiului de a calcula timpul de la data fondării; într-adevăr, Revoluția Franceză care a fost inspirată de spiritul roman și s-a înfățișat lumii, cum îi plăcea lui Marx să spună, în haine romane, s-a schimbat în mai multe sensuri.

Un moment hotărâtor la fel de important în trecerea de la vechiul interes pentru politică la preocuparea tardivă pentru istorie se întâlnește în filosofia politică a lui Kant. Kant, care saluta în Rousseau „Newtonul lumii morale” și fusese salutat de contemporanii săi ca teoreticianul drepturilor omului, avea încă o mare dificultate în a face față noii idei de istorie care probabil îi intrase în atenție în scrierile lui Herder. El este unul dintre

⁹ E. Ferri, *Criminal sociology*, Cambridge Scholars Publishing, 2009, p. 210.

ultimii filosofi care a deplâns în mod serios „cursul absurd al problemelor omenеști”, „contingența dezolantă” a evenimentelor și acțiunilor istorice, acest iremediabil și lipsit de sens „amestec de greșeală și violență”, cum a definit cândva Goethe istoria. Însă Kant a văzut și ceea ce văzuseră alții înaintea lui, că odată ce privești istoria în totalitatea ei mai curând decât evenimentele singulare și intențiile mereu frustrate ale oamenilor, brusc totul are sens pentru că întotdeauna există cel puțin o poveste de spus. Procesul ca întreg pare să fie condus de o „intenție a naturii”, necunoscută oamenilor ce acționează dar comprehensibilă pentru cei ce vin după ei. Urmându-și propriile scopuri fără cap și fără coadă oamenii par să fie conduși de „firul călăuzitor al rațiunii”.

Este important să observăm cum Kant, ca și Vico înaintea lui, era deja conștient de ceea ce Hegel a numit mai târziu „viclenia rațiunii” (Kant a numit-o „vicleșugul naturii”). El chiar avea o înțelegere rudimentară a dialecticii istorice, ca atunci când a arătat că natura își urmează scopurile globale prin „antagonismul oamenilor în societate (...) fără de care oamenii, blânzi din fire ca și oile pe care le cresc, nu ar ști mai deloc cum să dea propriei vieți o valoare mai mare decât cea pe care o are turma lor”.¹⁰ Aceasta arată în ce măsură însăși ideea de *istorie* ca proces sugerează că oamenii sunt conduși în acțiunile lor de ceva de care ei nu sunt cu necesitate conștienți și care nu-și găsește expresie directă în acțiunea însăși. Sau, cu alte cuvinte, arată cât de util se dovedește a fi conceptul modern de *istorie* în a-i atribui domeniului politic secular o semnificație de care altfel părea să fie lipsit.

Există atâtea precauții legale împotriva violenței și educația noastră este îndreptată în direcția slăbirii violenței la care suntem înclinați instinctiv, dar continuăm să gândim că aplicarea acesteia este un act de revenire la barbarism. Astăzi violența are altă față, este ascunsă sub noțiunea de autoritate și devine tot mai dificil demascabilă pentru un cetățean insuficient informat și manipulat cu îndemănare.

În concluzie, este oare posibilă *pacea eternă* a lui Kant? După cum avertizează chiar acesta, nu este o întrebare dacă pacea perpetuă este cu adevărat posibilă sau nu, „trebuie să acționăm pur și simplu ca și cum s-ar putea realiza cu adevărat și să ne îndreptăm eforturile spre realizarea acesteia”.¹¹ Revenim însă aici cu răspunsul lui Simmel, de la care am și început: „Brutalitatea unui om, motivată de considerente clar stabilite (...) de multe ori nu i se pare deloc drept o delincvență morală, deoarece nu este conștient decât de un comportament riguros logic, care atrage consecințele obiective ale situației.”¹² Această compilație a operelor filosofice asupra eticii politice nu vine decât ca un argument în plus în susținerea demersului nostru inițial, conform căruia autoritatea a fost și este confundată cu

¹⁰ Immanuel Kant, *op. cit.*, p. 152.

¹¹ *Ibidem*, p. 174.

¹² Georg Simmel, *op. cit.*, p. 110.

violența în viața politică contemporană. Cu părere de rău, aceste opere au influențat și continuă să influențeze societatea contemporană, ceea ce încă o dată ne demonstrează că regimurile totalitare nu au dispărut ci pur și simplu și-au schimbat numele.

Salman SIDDIQI*

**A TALE OF TWO TRAGEDIES. A HISTORICAL BACKGROUND
AND COMPARATIVE ANALYSIS OF THE NAKBA AND THE
PARTITION****

***Povestea a două tragedii. Fundalul istoric și analiza comparativă a
exodului palestinian și a partiției indiene***

Abstract: *The first half of the 20th century was one of the most turbulent periods in human history. Particularly with two of its major migrations: the population exchanges caused by the partition of India in 1947 and the exodus of Palestinians in 1948 after the formation of Israel (also referred to as the Nakba). Both of these events would go on to significantly shift the course of history in the 20th century. The Partition of India led to the creation of the Hindu-majority Republic of India and the Muslim-majority Republic of Pakistan, while the Nakba set the stage for the Palestinian-Israeli conflict which continues to this day. This paper seeks to introduce and analyze the massive exodus of refugees generated from both of these events. There is also an analysis and comparison of how the two cases dealt with their migrations and ethnic cleansing. This paper also seeks to introduce and analyze the issue of absentee property between the two cases. The primary time period that is being analyzed is between 1947-1951 though some of the material may extend a little further for greater context.*

Keywords: *Pakistan, India, Israel, Palestinian, ethnic-Cleansing, Absentee Property, Refugees*

The Massive Exodus of Refugees

The Indian Partition. The partition of India began when the British announced they were quitting India and intended to create the Muslim nation of Pakistan after a consensus could not be reached between the Muslim League and the Hindu dominated Congress Party^{1, 2}. The monumental task of partition was given to lord Mountbatten who in turn created the Radcliffe Commission headed by Cyril Radcliffe. The Radcliffe Commission's primary concern was dividing the wealthy regions of Punjab

* BA, University of Texas at Austin, United States of America; salmansiddiqi@utexas.edu.

** I would like to dedicate this paper to my beloved younger Sister Sareh Siddiqi who tragically passed away on May 27th, 2019. She passed away at the young age of 19 and is dearly missed by me and all who knew her.

Date submitted: June 14th, 2019

Revised version submitted: February 17th 2020

Accepted: February 18th 2020

¹ See *Partition: The Day India Burned* (2007), directed by Racardo Pollack, British Broadcasting Company, available at [youtube.com/watch?v=jGiTaQ6oJeo&t=3s](https://www.youtube.com/watch?v=jGiTaQ6oJeo&t=3s).

² Madan G. Chitkara, *Converts do not make a nation*, A.P.H. Publishers, New Delhi, 1998, pp-5-8.

and Bengal which would demarcate the borders of Pakistan and India. Historically these had been united provinces of India with several mixed Hindu, Muslim, and Sikh communities. The actions of the Radcliffe Commission in these regions would not just divide them but help create one of the largest movements of people in human history³. This was due, in part, because the Radcliffe Commission relied heavily on census data when dividing Punjab and Bengal. Once it was revealed to the public that it would be using census data for the near evenly split provinces, the results were dire. Across Punjab and Bengal previously peaceful villages erupted into ethnic cleansing, with Muslims, Hindus, and Sikhs participating in ethnic cleansing wherever a majority was not present^{4 5}. This, along with ethnic violence around India, caused a giant influx of refugees attempting to flee to either the Hindu or Muslim majority areas⁶.

One of the biggest issues for refugees was the uncertainty of where the partition borders would fall. This resulted in over 14 million people fleeing for what they hoped would be either the Hindu Majority or Muslim Majority state. This resulted in many people being stuck in camps on the wrong side of the border, even when borders were announced by the Radcliffe Commission on August 17th, 1947, a full three days after the independence of Pakistan and two after the Independence of India^{7 8}.

Unfortunately, reliable statistical data does not exist on the exact number of refugees that were stuck in refugee camps. The United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), which collects most of this data, was not established at this point. The chaotic nature of the partition resulted in rapidly fluctuating numbers in these camps; it is estimated that there were around 35,000 people in larger camps⁹. However, there is reliable census data from the 1951 census in both India and Pakistan and the data is quite telling of the magnitude of the number of refugees. For example, on the Pakistani side of Punjab (West Punjab) over 5.7 million (or 80% of Pakistan's total refugee population) originated from East Punjab and Rajasthan, both areas wracked by ethnic violence fueled by speculation of where the Radcliffe Commission would draw the border¹⁰.

Fortunately for many refugees of the partition, one of the primary priorities of the newly formed states of India and Pakistan was to assist in

³ *Ibidem*, p. 1.

⁴ *Ibidem*, p. 478.

⁵ Mahbubar Rahman; Willem van Schendel, "«I am not a refugee»: Rethinking Partition Migration" in *Modern Asian Studies*, 37, no. 3 (July 2003), pp. 566-568; jstor.org/stable/3876610.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Partition: The Day India Burned*.

⁸ Chitkara, *op. cit.*, p. 679.

⁹ Ravinder Kaur, *Since 1947: Partition Narratives among Punjabi Migrants of Delhi*, Oxford University Press, 2007, p. 277.

¹⁰ Chitkara, *op. cit.*, p. 216.

ensuring they would be patriated in the state of their choosing¹¹. One of the first tasks of the Pakistani and Indian armies was that of escorting refugees and ensuring their safe passage to their preferred states. Once there, Pakistan and India made it a priority to grant citizenship for these refugees and resolve their status as such. However, this was not an entirely perfect process as there was a sizable population of these refugees that did not think that they would have to permanently leave. In fact, in some cases refugees left their farms in the care of other individuals so that they may be tended to until it was safe for their return^{12, 13, 14}. Unfortunately for them, it was often too unsafe or costly to return to their communities generating a substantial amount of absentee property.

The Nakba. The origins of the Nakba can be traced all the way back to the first plans of the partition of Mandatory Palestine with the Peel Commission, UN Resolution 181, and the communal violence that led up to 1948. These partition plans defined most of where the Jewish state of Israel would be derived from. This is also where many of those who fled during the Nakba were coming from (even though the Negev was largely given to the Jewish State in A/Res/181 II). Civil war also helped create the tension that would eventually lead to the first Arab-Israeli war of 1948. It was during this war that the most Palestinians fled as the Arab armies failed to defeat the Hagana. However, even before the war there were significant events that led to the exodus of Palestinians. This would include the Deir Yassin massacre which helped lead to the panicked exodus of close to 40,000 of Haifa's Arabs¹⁵.

It was during the first Arab-Israeli war that the most major shifts in the Palestinian populations occurred. This is apparent when considering that refugee movement typically followed that of the retreating Arab forces¹⁶. For example, when the Hagana forcedly advanced on Haifa many Arab Palestinians did not flee very far north. In fact, many of them ended up in Acre until it too fell to Hagana forces. Many refugees fled Palestine entirely heading to safety in Lebanon, Syria, and the West Bank (then controlled by Jordan). It was here that the famous image of UN Camps being set up along the border are derived¹⁷.

Many of the refugees that fled out of Palestine did not intend to leave on a long-term basis. This aspect of the Nakba is one of the most important

¹¹ *Partition: The Day India Burned*.

¹² Joseph B. Schechtman, "Evacuee Property in India and Pakistan" in *Pacific Affairs* 24, no. 4 (December 1951), p. 407; jstor.org/stable/2753454.

¹³ *Partition: The Day India Burned*.

¹⁴ Rahman; Schendel, *op. cit.*, pp. 570-573.

¹⁵ Benny Morris, "Haifa's Arabs: Displacement and Concentration, July 1948" in *Middle East Journal* 42, no. 2 (Spring 1988), p. 1; jstor.org/stable/4327736.

¹⁶ Ghazi Falah, "The 1948 Israeli-Palestinian War and Its Aftermath: The Transformation and De-Signification of Palestine's Cultural Landscape" in *Annals of the Association of American Geographers* 86, no. 2, 1996, p. 256; doi:10.1111/j.1467-8306.1996.tb01753.x.

¹⁷ *Ibidem*.

aspects in analyzing the intentions of Palestinian refugees when they fled. While the reports of the Arab states encouraging Palestinians to leave so that they can return with the “victorious Arab Armies” have been debunked, it is true that many Palestinian refugees intended to return to their homes after it was deemed safe to do so. Many refugees fled in a hurried manner, often leaving with their Ottoman or Mandatory era land documents so that they may reclaim their land once the fighting had subsided¹⁸. This also led to the creation of several absentee properties like in the partition.

Unfortunately for the Palestinian refugees, most of them became stuck in makeshift camps. Many of the villages they fled from would either end up re-appropriated for the State of Israel or demolished, leaving little for them to return to¹⁹. In some cases, efforts were made to integrate the Palestinian populations into the societies they fled. A model example of this would be the Jordanian government offering citizenship to its Palestinian population²⁰. However, Palestinian diaspora populations generally favored keeping their refugee status to someday return to their homes. The right of return for the Palestinian refugees has been a sore point for generations which has yet to be effectively addressed²¹.

Comparative Section. With regards to the high number of refugees generated by both of these events there are many similarities and many key differences. Both of these events saw some of the biggest refugee crises of the 20th century. While the number of refugees generated by the Partition dwarfs that of the Nakba (14,000,000 in the Indian Partition vs. 700,000 in the Nakba), when looking at the crises as a percentage of the actual populations it tells a different story. For example, when comparing the populations that fled in the Nakba versus the pre-Nakba populations using the 1945 Census of Mandatory Palestine, as a percentage, 39.6% of Mandatory Palestine’s population had fled. In contrast, within the Indian partition only 4.4 % of India’s population found themselves fleeing for either India or Pakistan^{22, 23}. When analyzing these events as a percentage, a

¹⁸ Michael Fischbach, “The United Nations and Palestinian Refugee Property Compensation” in *Journal of Palestine Studies* 31, no. 2 (Winter 2002), pp. 40-43; jstor.org/stable/10.1525/jps.2002.31.2.34.

¹⁹ Falah, *op. cit.*, pp. 256-258.

²⁰ Laurie Brand, “Palestinians and Jordanians: A Crisis of Identity” in *Journal of Palestine Studies* 24, no. 4 (Summer 1995), pp. 53-59; doi:10.2307/2537757 (16.01.2017).

²¹ Nur Masalha (ed.), *Catastrophe Remembered: Palestine, Israel and the Internal Refugees*, Zed Books, London, 1995, pp. 9-15.

²² American-Israeli Cooperative Enterprise, “Demographics of Israel: Population of Israel/Palestine (1553-Present)” on *Jewish Virtual Library*, retrieved from jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/demograhics.html (16.01.2017). This is the source that is used to get the population of mandatory Palestine for the purpose of Calculating the Percentage. The source this site says it received its statistics from is the following: Government of Palestine, Office of Statistics, Village Statistics, April 1945.

²³ “Table NO.1.01-1: Trends in Census Population in India 1901-2001”, Table. CBHIDGHS. 2002, retrieved from cbhidghs.nic.in/hia2005/1.01.htm (16.01.2017). Figures were provided

significantly higher amount of Mandatory Palestine's population was affected by the Nakba than that of the population of India by the partition. In terms of just raw numbers, when comparing the Nakba and Partition figures it is easy to lose sight at just how much the smaller scale events affected the smaller populations.

In both events communal violence and ethnic cleansing had a significant effect creating their respective refugee crises. In the case of Partition, the example of the splitting of Punjab saw large scale ethnic cleansing. Over 5,000,000 people or roughly one third of the refugee population of the Partition left because of ethnic cleansing^{24 25}. In the Nakba, too, the climate of conflict accelerated the rate of Palestinians fleeing their historic homes. This can especially be seen with examples such as the ethnic cleansing of roughly 40,000 Palestinians in Haifa after months of communal violence between Arabs and Jews, particularly after the Dier Yassin massacre²⁶. However, there is an important difference between communal violence in the Nakba versus the Partition. Much of the communal violence leading up to the Nakba was in the context of a civil war with foreign volunteers and eventually a foreign Arab intervention, while in the Partition much of the violence was mostly localized and it never escalated into a full-fledged civil war. It is within this context of civil war that we can understand how a higher percentage of Mandatory Palestine's population was affected than was seen in India²⁷.

In both cases there was a failure of the British to ensure any kind of smooth transition. In the Partition, the rushed and religiously motivated borders of the Radcliffe Commission resulted in a significant increase in ethnic cleansing. In the case of the Nakba, British failure to coordinate an orderly withdrawal from Palestine resulted in bitter fighting culminating into the first Arab-Israeli war and the Nakba²⁸. It is important to note that the British did fail in a somewhat different regard. In the Indian partition the British had largely pulled out when Radcliffe had started his work. This resulted in remaining British authorities being largely absent in the Partition, leaving much of the responsibilities of the transition to the newly formed Royal Indian and Royal Pakistani armies²⁹. In the case of the Nakba the British had not yet completely withdrawn. This meant that the British still had the capacity to intervene and prevent the violence associated with the Nakba³⁰. An example of this is the British Government's decision to not

from the Registrar General of India; the Table was courtesy of the Central Bureau of Health Intelligence-India. This was used in calculating the Percentages used in the paper.

²⁴ Chitkara, *op. cit.*, p. 216.

²⁵ Schechtman, *op. cit.*, pp. 406-407.

²⁶ Morris, *op. cit.*, p.241

²⁷ Efraim Karsh, "Nakbat Haifa: Collapse and Dispersion of a Major Palestinian Community" in *Middle Eastern Studies* 37, no. 4 (October 2001), pp. 25-40; jstor.org/stable/4284196.

²⁸ *Ibidem*, pp. 25-35.

²⁹ *Partition: The Day India Burned*.

³⁰ Karsh, *op. cit.*, pp. 43-50.

officially help in any capacity when the UN implemented its partition plan on Palestine. This led to the British allowing for a significant amount of communal violence to occur eventually culminating into the Nakba^{31, 32}.

In both of these events the manner in which repatriation was addressed merits comparison. In the Partition repatriation was one of the top priorities of the newly established Indian and Pakistani governments. In the case of the Palestinians this is also partially true, with Jordanian efforts to absorb Palestinians by giving them Jordanian citizenship. In both cases there were many refugees who believed they would be able to return to their homes. However, in the case of the Partition this number was far lower than with the Palestinians as many in the partition did intend on leaving permanently³³. This is also reflected in the amount of partition refugees that remained in a refugee camp. Many of the camps were dismantled by the 1950's as the refugees were repatriated into their new states. In the Palestinian case, Palestinians typically clung to their refugee status with the hope of eventually returning. This will become especially relevant when talking about the issues of absentee property.

Absentee Property

The Indian Partition. Absentee property was a significant issue for both the Indian and Pakistani government. For example, in West Punjab alone the Indian government estimated over 8 million acres of land was abandoned from non-Muslim property owners who had fled the region. Within India over 800 million dollars (or 8.8 Billion dollars with modern currency values) worth of Muslim-owned property was left behind on the Indian side³⁴. The scale of the absentee properties made it hard for these newly formed states to deny refugees the rights to these lands. Even though the land status had not been clear, there was a desperate need for long term housing for refugees that came with very little. This is not to say that the first reactions of Indian and Pakistani government were that of handing over absentee properties over to newly arrived refugees.

One of the first acts of the newly minted Pakistani and Indian governments was that of the preservation of absentee properties in early September 1947. This was due to the fact that there was still a hope for some refugees who fled to India or Pakistan temporarily. The borders largely remained open and people were freely going in and out of India and Pakistan well until the start of the 1950's³⁵. In early September of 1947 the Indian government even enacted the Evacuees Act to ensure the return of absentee

³¹ M. Golani, "The Haifa Turning Point: The British Administration and the Civil War in Palestine, December 1947-May 1948" in *Middle Eastern Studies* 37, no. 2, 2001, pp. 98-105; doi:10.1080/714004397 (april-may 2019).

³² *Ibidem*, pp. 1-5.

³³ Rahman; Schendel, *op. cit.*, 557-563

³⁴ Schechtman, *op. cit.*, p. 3.

³⁵ Rahman; Schendel, *op. cit.*, pp. 557-565.

property to those who fled from East-Punjab³⁶. However, this honeymoon phase of the protection of absentee property was short-lived as the very real reality of having to house refugees became more apparent³⁷. For example, as early as the end of September 1947 the Pakistani government had started to allow refugees to adversely possess Sikh and Hindu properties³⁸.

While this did alleviate some of the short-term housing requirements for refugees it made it significantly harder for the original property owners to reclaim their land³⁹. This preference for squatters was eventually codified into law with Ordinance No. VII in December 1947 by the Pakistani government. This law laid out an extremely lengthy and complicated process for reclaiming absentee property which, even if fulfilled to the fullest, could be nullified for various “objectionable reasons”. For example, in Pakistan one of these valid reasons included the “rehabilitation of Muslim Refugees from India”. This essentially gave Muslim squatters in abandoned Non-Muslim properties preference in the legal system over the properties’ legitimate owners before the Partition⁴⁰. The situation for absentee property owners was not significantly better in India. In fact, the Indian government even tried to negotiate a statist approach of each government essentially “swapping” the values of the absentee properties with each other. These swaps would eventually reach a sum of money that would be to the satisfaction of each government with little input from owners or squatters⁴¹. However, after negotiations had failed with the Pakistani government by the end of the 1940’s, the Indian government instead turned to implementing laws based on the British Trading with the Enemy Act. With these new laws drawn up by the Indian government, by 1950 5.3 million acres of absentee Muslim land was appropriated by the state of India for Sikh and Hindu refugees⁴².

The Nakba. In the case of the Nakba there was United Nations intervention from the beginning in helping absentee property owners receive compensation for their land. With the passage of A/Res/194III in December of 1948 the United Nations called for the Israeli Government to allow for refugees to return to their land as soon as they would see fit. In addition to this the Israeli government was also to offer just compensation for those who could not return to their property⁴³. This resolution also created the United Nations Conciliation Commission of Palestine (UNCCP) to ensure that the United Nations would advocate on the behalf of Refugees. Unfortunately for the refugees, the Commission largely failed at its task as realities on the

³⁶ Schechtman, *op. cit.*, p. 407.

³⁷ *Ibidem*, pp. 407-408.

³⁸ *Ibidem*, p. 407.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 409.

⁴¹ *Ibidem*, pp. 407-409.

⁴² *Ibidem*, p. 411.

⁴³ Fischbach, *op. cit.*, p. 35.

ground began to change for the worse for refugees. The agency itself failed to bring about any real cooperation between Palestinians and Israelis on resolving property issues. This was not aided by the fact that the Commission had to deal with the reality that the Israeli government was “rapidly sequestering” absentee Arab property for its own use to house incoming Jewish immigrants and refugees⁴⁴.

This “rapid sequestering” of land by the Israeli government was due in part to the fact that the government had given itself the authority under a legal framework to sequester abandoned property and assign custodians to it. This was first done under the Cultivation of Waste Land Regulation in late 1948 under which the Agricultural Minister could assign “temporary” custodians for a period of two years (later extended to five) until the owner could return to claim their property⁴⁵. However, the now infamous Absentee Property Law made in March 1950 added one key clause which made the returning of absentee property to its original owner extremely difficult: it allowed for custodians to sell the properties they were to supervise to the State Developmental Authority⁴⁶. This sale of property to the development authority had, in effect, handed these absentee properties to state control without driving out custodians as the custodians were typically allowed to remain on the property after the sale. This was therefore giving the impression that the state was not confiscating absentee Palestinian property when the SDA would later sell that land to the Jewish National Fund, effectively cementing control of the absentee property in the hands of Jews⁴⁷.⁴⁸. This rapid transfer of land coincided with Israel’s “rapid settlement ideology”⁴⁹. By the mid 1950’s the Israeli government began to pivot towards settling absentee Palestinian property with Jews. This coincided with efforts trying to block Palestinians from reclaiming their property, even if they still resided in Israel⁵⁰. This shift in settling absentee properties coincided with the UNCCP’s efforts in trying to start a dialogue between the Palestinians and Israelis on either resettling their absentee properties or receiving compensation⁵¹, ⁵².

⁴⁴ *Ibidem*, pp. 37-39.

⁴⁵ David A. Wesley, “Land, Territory, and Jurisdiction: The Experience of Land Loss” in *State Practices and Zionist Images: Shaping Economic Development in Arab Towns in Israel*, Barghahn Books, 2013, p. 109; [jstor.org/stable/j.ctt9qdfc3.12](https://www.jstor.org/stable/j.ctt9qdfc3.12).

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ *Ibidem*, pp. 110-111.

⁴⁸ Alexander Kedar, “The Legal Transformation of Ethnic Geography: Israeli Law and The Palestinian Landholder 1948-1967” in *New York University Journal of International Law and Politics* 33, no. 923 (Summer 2001), p. 947; pdfs.semanticscholar.org/9b3b/7aa8428dc8630d1d6bba9a62c28f07ed5dd4.pdf (16.01.2017).

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*, pp. 944-951.

⁵¹ Fischbach, *op. cit.*, pp. 34-38.

⁵² Falah, *op. cit.*, pp. 257-260.

Another major barrier for the Palestinians in reclaiming absentee property was the fact that many of the Palestinians belonged to peasant or fellahaheen class and therefore technically did not own the land that they had lived on for generations⁵³. This was especially true for rural Palestinians who fled⁵⁴. This complicated matters for the UNCCP as this land was managed under an Ottoman System which the British mandate had largely left intact, but the Israeli Government had no intention of keeping⁵⁵. The primary method the UNCCP used for circumventing this issue when recommending compensation for land was that it did not just factor in the value of the land. The UNCCP also considered the value of things such as “movable objects”, hardship and distress cost, and the loss of income from having to flee. However, this modest holistic calculated cost (which totaled to roughly \$2,500 or \$20,000 in 2016 for each Refugee) went largely ignored until the issue of absentee properties was dropped by the Commission in the early 1960’s⁵⁶. This lack of advocacy and eventual designation of “Absentee Present” for landowners if they ever went back to reclaim their land were the death knell in enforcing A/Res/194III⁵⁷.

Comparative Section. There are many similarities shared between the Partition and the Nakba with regards to how absentee property was dealt with. This is due by and large because in both cases the governments had legislated their Absentee Property laws after the British Trading with the Enemy Law. This law allowed for provisions such as appointing “custodians” for absentee property until there was a peace where they can return⁵⁸. In fact, according to Kedar, the Israeli government actually used Indian and Pakistani laws as a basis for the Absentee Property Law of 1950⁵⁹. In both of these cases refugees who wanted to reclaim their land were faced with several obstacles before being able to do so. Refugees could not recover their property either because of realities on the ground or because of a “fail safe” mechanism in the law that ensures the state can keep whatever land it sees appropriate. With this being said, there are key differences in how the issue of Absentee Property was dealt with in each of these cases.

In the case of the Partition there was an initial effort by the governments to preserve the integrity of the ownership of absentee property

⁵³ Fischbach, *op. cit.*, p. 42.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ Kedar, *art. cit.*, p. 933.

⁵⁶ Fischbach, *op. cit.*, p. 43.

⁵⁷ Wesley, *op. cit.*, p. 110.

⁵⁸ Michael Malloy, “Trading with the Enemy Act (1917)” in *Major Acts of Congress*, Detroit, Macmillan-Thomson Gale, 2004; retrieved June 12th 2017. Excerpt may be freely accessed at this link: <https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/trading-enemy-act-1917>.

⁵⁹ Alexandre Kedar, “The British, Indian and Pakistani Sources of the Israeli Absentee Property Act of 1950” in *PIP Database*, 2008, retrieved 16.01.2017. Also available directly from Dr. Kedar at sandy@law.haifa.ac.il since this article is no longer published in this database. Also see Idem, “The Legal Transformation of Ethnic Geography...”, p. 930.

whereas in the case of the Nakba the Israeli government blocked Palestinians from reclaiming their land from the beginning⁶⁰. This is not to say that the period in which the Pakistani and Indian governments tried to preserve property was very long. This is also not to say that many who tried to reclaim their property did not end up facing many of the same hurdles as Palestinians did in their attempts. However, from the start the Palestinians had the support of the United Nations, effective or not, in their efforts to reclaim their property whereas in the case of the Partition those who wanted to reclaim their property were largely at the mercy of either the Indian or Pakistani Government. Also, in the case of the Partition neither the state of India nor Pakistan had the “Absentee Present” designation which was seen by the Palestinians after the Nakba.

The intentional use of complex and targeted red tape to tie up potential absentee landowners from claiming their land is common between the Nakba and the Partition. In the case of the Nakba the government intentionally tried to keep Palestinian landowners from reclaiming their land, even if they resided in Israel itself, by creating the Absentee Present designation which simultaneously acknowledged yet discredited the landowner who attempted to reclaim their land⁶¹. In the Indian Partition case, efforts in limiting owners from reclaiming their land can be seen through examples such as the Pakistani government intentionally making things difficult for absentee landowners by making the process intentionally laborious and bureaucratic: see, for example, the creation of the mechanism by which no matter what the absentee, but rightful owner, does they are at the mercy of whether or not the court deems them invalid for harming the rehabilitation of Muslim Refugees from India.

There is significant overlap between the settlement ideology of the state of Israel and the desire to give Partition refugees homes with regard to absentee property. In both cases there was large-scale sequestering of absentee property for new arrivals at the expense of the original owners. However, in the case of the Partition more of the refugees that fled to India or Pakistan had intended to stay there in a long-term capacity than Palestinians after the Nakba; the general consensus amongst the Palestinian refugees was that they would eventually return to their homes. This desire to return to their properties was also a much stronger rallying symbol for the Palestinian identity, especially when dealing with the concept of being Absentee Present⁶². In the Partition the issues of Absentee Properties were largely dealt with by the mid 1950’s, after the respective governments had essentially redistributed most of the abandoned properties to their respective refugees. This eventually resulted in the issue of absentee properties essentially turning into a land grab, whereas the Palestinians used the issue

⁶⁰ Wesley, *op. cit.*, p. 109.

⁶¹ Kedar, *art. cit.*, 944-951.

⁶² Masalha, *op. cit.*, pp. 9-15.

of absentee property as a formative moment for their identity⁶³. Unfortunately, for both the Palestinian and Partition Refugees the way that the Israeli, Indian, and Pakistani governments dealt with absentee property favored the interest of new arrivals rather than the rights of original property owners.

Conclusion

It is important to emphasize just how influential both the Nakba and the Partition have been in the history of their regions through the latter half of the 20th century until the modern era. Both cases led to long term geopolitical struggles that have yet to be resolved. While the issues of sorting out who would move where and what would happen to absentee property have largely been decided upon, the effects still linger. To this day the borders drawn by the Radcliffe Commission have been contested. For example, the disputed region of Kashmir between India and Pakistan or the disintegration of East-Pakistan in 1971. The same can be said for the trauma of the Nakba on the Palestinian identity.

Sadly, for these regions this would not be the last time they would witness these kinds of exoduses. In the case of the Palestinians there was yet again another round of ethnic cleansing known as the Nakda after the Six-Day War. Around 300,000 Palestinians had to once again feel the pains of the Nakba. India too bore the brunt of 10 million Bengali Refugees in 1971 during the disintegration of East Pakistan⁶⁴. However, from under the ashes that was East-Pakistan rose the newly minted state of Bangladesh. Perhaps from what was left of the Nakba, someday a Palestinian State can exist just as Bangladesh has done. Until that can be done it will be hard for Palestinians to move past the darkness of the Nakba.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ Shahzeb Jilani, "Scars of Bangladesh Independence War 40 Years on" on *BBC newsgroup*, December 11th 2011; bbc.com/news/world-asia-16111843 (16.01.2017).

STUDIUM

Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie

The Journal of BA, MA and PhD Students in History

Volume XII / 2019

CUPRINS / CONTENTS

Cronică / Chronicle

Tudor UREA

The Ottomans in the Balkans 5

Erich Noris SZAKÁCS

„Et erano più di 60 milia persone con li danari di la cruciata adunati”. *Financial aspects concerning the 1514 crusade* 15

Corina DOMINTE

Censorship of books in the library of “Ștefan cel Mare” National College from Suceava (1860-1990) 29

Adrian NAE

“The image of the Bolshevik” in the propaganda disseminated by «Basarabia. Ziarul noiei vieți românești» in its editions from 1942 53

Nicole CACHO

“La Mode” American: A history of the modern American fashion industry (1930s-1950s) 63

Roxana Georgiana HOLCĂ-NISTOR

The annexation of Jerusalem (1980). A new step towards amplifying the Arab-Israeli conflict 81

Paradigme / Paradigms

Cătălina PLINSCHI

Mistaking authority for violence in philosophical writings from XIX-XX century 87

Salman SIDDIQI

A tale of two tragedies. A historical background and comparative analysis of the Nakba and the Partition 95

ISSN 2248 – 2164